

**ГУМАНІТАРНИЙ СТАНДАРТ ВИСОКОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**СИСТЕМА
КОМПЛЕКСНОГО СТАНДАРТУВАННЯ ВИСОКОЇ ОСВІТИ
В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ КЕРІВНИХ КАДРІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**КУЛЬТУРА АВДИТОРНОГО МОВЛЕННЯ
Частина 1
СЛОВОВЖИВАННЯ
ВІДПОВІДНО ДО УКРАЇНСЬКОМОВНОГО
СПОСОБУ МИСЛЕННЯ**

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
зі спеціальності 8.050 201 «менеджмент організацій»,
спеціалізації «менеджмент в інформаційній сфері»
Ст. ДА 10.003–2011**

Видання офіційне

Керівний орган системи комплексного стандартування
в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв

Київ — 2011

ПЕРЕДМОВА

- 1 ВНЕСЕНО: Інститут соціально-культурових комунікацій і менеджменту
- 2 РОЗРОБЛЕНО: Кафедра менеджменту інформаційних технологій і стандартування
- 3 ПРИЙНЯТО: Керівний орган системи комплексного стандартування високої освіти в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв
- 4 РОЗРОБНИКИ: Моргунюк В.С., к.т.н.; Пшенична Л.Е., к.філол.н.; Шевченко В.І., професор, д-р філософії

*Рекомендовано використовувати структурним підрозділам
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*

Видання офіційне

НАКККіМ, 2011

Цей стандарт рекомендовано відтворювати, тиражувати і розповсюджувати без дозволу
НАКККіМ.

ЗМІСТ

1 Царина застосовности.....	5
2 Нормативні посилки.....	5
3 Терміни та виознаки утямків	5
3.1 Загальні утямки	5
3.2 Дійові утямки.....	6
3.3 Мовні засоби.....	8
4 Правила слововживання	11
4.1 Головні правила.....	11
4.2 Дія і подія.....	12
4.3 Ознаки учасників дії	13
4.4 Характеристики учасників дії та наслідки події	17
4.5 Назви учасників дії.....	19
4.6 Ознаки і назви дійових властивостей учасників дії	20
4.7 Слова чужомовного походження.....	22
4.8 Слова-похідники.....	22
Додаток А. Правила українського відприсудникового словотворення.....	24
Додаток Б. Порівнювальна таблиця рекомендованих і нерекomenдованих термінів, що означають мовні засоби	33
Додаток В. Правила перекладання російських дієприкметників	34
Додаток Г. Приклади познач дійових утямків	39
Додаток І. Бібліографія	41
Додаток Д. Настанови щодо вживання деяких слів у наукових, ділових та інших ужиткових текстах	43

ВСТУП

У цьому стандарті викладено систему правил вживання слів, призначених для позначання найфундаментальніших (дійових) утямків, що становлять основу системи засобів українськомовного способу мислення.

Упродовж перебування України в складі Російської імперії, зазначена система засобів, як й інші складники та внутрішні закони української мови, зазнала істотного руйнування через умисне втручання у структуру української мови в рамках політики лінгвоциду [5—9], здійснюваної особливо результативно в радянський період.

Ці правила не є нові. Їх сформульовано відповідно до традицій української народної та літературної мови, рекомендацій знаних українських мовознавців [10—12]. Якщо деякі з рекомендованих засобів народна мова через невелику потребу вживала рідко, то в науковій мові доречно їх активно застосовувати [1—4, 13].

Дотримання устандартованих правил, сприятиме:

- зростанню загальної культури українського мовлення і мислення;
- усталюванню однозначности українських термінів;
- уніфікуванню мовних засобів, потрібному для внутрімовного гармонізування наукової термінології;
- досконаленню українського наукового стилю мовлення.

А також дасть змогу:

- полегшити сприймання й розуміння вжиткового тексту;
- упорядкувати й пришвидшити процес узгоджування й удосконалювання української наукової термінології;
- випрацювати стилістику української мови, що відповідатиме традиціям, духові й структурі сучасної української літературної мови;
- відродити й розвивати цілісність і системність української мови;
- убезпечити її від руйнівного впливу російської та англійської мов.

Стандарт викладено відповідно до Найновішої редакції українського правопису (Київ, Наукова думка, 1999, 340 с.)

ГУМАНІТАРНИЙ СТАНДАРТ ВИСОКОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Система комплексного стандартування в Національній академії керівних кадрів
культури і мистецтв

КУЛЬТУРА АВДИТОРНОГО МОВЛЕННЯ

Частина 1

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВОВЖИВАННЯ

1. ЦАРИНА ЗАСТОСОВНОСТІ

У цьому стандарті подано правила вживання українських мовних засобів для позначання найзагальніших фундаментальних утямків, якими має користуватися мовець у кожному реченні, висловлюючи свою думку українською мовою. Ці правила слововживання стосуються вжиткових текстів і не стосуються текстів художнього стилю.

2. НОРМАТИВНІ ПОСИЛКИ

У цьому стандарті є посилки на такі національні стандарти:
ДСТУ 1.5:2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлювання та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ)
ДСТУ 3966-2000 Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять
ДСТУ 3325-96 Термінологія. Визначення основних понять

3. ТЕРМІНИ ТА ВИОЗНАКИ УТЯМКІВ

У цьому розділі подано терміни й виознаки утямків, стосовних змісту цього стандарту. Грубим шрифтом виокремлено вживані у стандарті рекомендовані терміни. Курсивом з позначкою *Нр* подано nereкомендовані терміни. Варіанти термінів того самого утямку відокремлено один від одного знаком «крапка з комою». Виозначені в цьому стандарті терміни, вжиті у виознаках, підкреслено.

3.1 Загальні утямки

3.1.01 утямок [16, 22];

Нр: поняття¹

Одиниця думки — вислід забстрагування властивостей, спільних для певної множини речей (Див. ДСТУ 3325).

3.1.02 річ

Будь-який матеріальний чи нематеріальний предмет.

¹ Слово *поняття*, утворене від подієприсудника *поня́ти*, відповідно до цього стандарту має означати подію

3.1.04 **термін**

Слово чи словосполука, що слугує мовною познакою утямку

3.1.03 **виознака** [15];

дефініція;

Нр: визначення², означення³

Короткий виклад ознак утямку, суттєвих для певної царини діяльності, які дають змогу вирізнити його з-поміж інших утямків у межах відповідної системи утямків (Див. ДСТУ 3325)

3.1.05 **авдиторне мовлення**

Мовлення для авдиторії

3.1.06 **авдиторія**

Будь-яке коло слухачів

3.1.07 **ужитковий текст**

Текст, основним засобом передавання інформації в якому слугують позначки утямків

Заувага 1. Основна призначеність ужиткових текстів — точно й однозначно передавати інформацію. До ужиткових належать наукові, технічні, ділові й ин. тексти. До них не належать ті, основним засобом передавання інформації в яких слугують описи художніх образів.

3.2 **Дійові утямки**

Ці утямки є фундаментальні для будь-якого викладу думки, оскільки в природі не буває речей, які не брали б участі в якійсь дії (процесі), а в будь-якому тексті обмаль речень, де б не йшлося про якусь дію чи подію.

3.2.01 **дія;**

процес

Змінювання стану учасника дії

Заувага 1. Дія — те, що відбувалось, відбувається чи відбуватиметься. Тому про дію може йтися в минулому, теперішньому чи майбутньому часі.

Заувага 2. У геометричному розумінні дія — переміщення точки, яка відповідає станові учасника дії, у просторі характеристик учасника дії. Завжди наявна характеристика учасника дії — час. Таке переміщення завжди має свою траєкторію — лінію в зазначеному просторі.

Заувага 3. Дія завжди має тривалість, навіть, якщо вона миттєва.

3.2.02 **стан учасника дії**

Сукуп наявних певного моменту часу значін характеристик чи ознак учасника дії

3.2.03 **характеристика учасника дії**

Характеристика, що виозначає особу або річ як учасника дії

3.2.04 **учасник дії**

Істота або річ, здатна чи призначена певним чином змінювати або змінюватись

² Слово *визначення* утворено від подієприсудника *визначити* й відповідно до цього стандарту має означати подію

³ Слово *означення* утворено від подієприсудника *означити* й відповідно до цього стандарту має означати подію

3.2.05 подія

Факт проходження певного етапу (моменту) в перебігу дії.

Заувага 1. Перебіг дії — послідовність моментів часу, коли триває дія

Заувага 2. Подія — те, що відбулось (сталось) чи відбудеться (станеться). Тому про подію може йтися лише в минулому або майбутньому часі.

Заувага 3. У геометричному розумінні подія — факт проходження певної точки на траєкторії перебігу дії у просторі характеристик учасника дії. Найчастіше йдеться про кінцеву точку, але це може бути будь-яка точка на траєкторії перебігу дії, зокрема й початкова. Подія не може мати тривалости, позаяк подію на осі часу відображає точка. Кожній події відповідає певний стан учасника дії. Із цього випливає, що подія — це факт перебуття учасником дії певного стану. І таких станів у перебігу будь-якої дії може бути безліч.

3.2.06 дієознака (учасника дії)

Ознака перебування в дії її учасника

Заувага. Напр.: *що нагріває, нагріваючи, що його нагрівають, нагріваний*

3.2.07 подієознака (учасника дії)

Ознака перебуття події учасником дії

Заувага. Напр.: *що нагрів, нагрівши, що його нагріто, нагрітий*

3.2.08 дієхарактеристика (учасника дії)

Характеристика перебування в дії її учасника

Заувага. Напр.: *нагріваність, змінюваність, розтягуваність*

3.2.09 подієхарактеристика (учасника дії);

Характеристика перебуття події учасником дії

Заувага. Напр.: *нагрітість, зміненість, розтягненість*

3.2.10 наслідок події

Річ, стан або зміна стану учасника дії, отримані чи набуті на момент події

Заувага. Напр. річ: *виріб, малюнок*; стан: *устаткованість, збалансованість*; зміна стану: *нагрів, розтяг*. Наслідку (*виробу, малюнка, устаткованости, збалансованости, нагріву, розтягу*) не буває без події (*вироблення, намалювання, устаткування, збалансування, нагріття, розтягнення*), а події — без дії (*виробляння, малювання, устатковування, збалансовування, нагрівання, розтягування*).

**3.2.11 перехідна дія;
діяння**

Дія, в якій є активний учасник дії і пасивний учасник дії

Заувага. Напр.: *змінювати, нагрівати, обробляти, різати, палити.*

**3.2.12 перехідна подія;
подіяння**

Подія в перебігу перехідної дії.

Заувага. Напр.: *змінити, нагріти, обробити, порізати, спалити.*

**3.2.13 активний учасник (перехідної) дії;
суб'єкт дії;
виконувач перехідної дії**

Учасник дії, що може змінювати стан іншого учасника тої самої дії

Заувага 1. Напр.: *змінювач, нагрівач, обробник, різак, палій.*

Заувага 2. Активним учасником може бути як особа, так й інструментарій. Напр.: *людина різє хліб і ніж різє хліб.*

Ст.ДА 10.003-2011

**3.2.14 пасивний учасник (перехідної) дії;
об'єкт дії;
сприймач перехідної дії**

Учасник дії, стан якого може змінювати інший учасник тої самої дії

Заувага. Напр.: *змінюванник, нагріванник, оброблюванник, різаник, паленик.*

3.2.15 неперехідна дія

Дія, в якій пасивного учасника дії неможливо виокремити або його немає.

Заувага. До неперехідної дії належать:

- a) взаємодія (учасник дії водночас активний і пасивний, бо кожен учасник діє на іншого): *перетинатись, радитись, зустрічатись;*
- b) дія на себе (учасник дії водночас активний і пасивний, бо діє на себе): *одягатися (одягати себе), згинатися (згинати себе), умиватися (умивати себе);*
- c) дія без пасивного учасника дії (учасник дії змінює свій стан сам): *летіти, падати, горіти.*

3.2.16 неперехідна подія

Подія в перебігу неперехідної дії.

Заувага. Напр.:

- a) *перетнутись, порадитись, зустрітись;*
- b) *одягнутися (одягнути себе), зігнути (зігнути себе), умитися (умити себе);*
- c) *прилетіти, упасти, згоріти.*

**3.2.17 учасник неперехідної дії;
виконувач неперехідної дії**

Заувага. Відповідно до сутності неперехідної дії (3.2.15), її учасника можна розглядати як активного (a, b, c), так і пасивного (a, b) учасника дії

3.2.18 дійова властивість (учасника дії)

Здатність чи призначеність істоти або речі бути учасником дії

**3.2.19 дійова властивість активного учасника дії;
активна дійова властивість**

**3.2.20 дійова властивість пасивного учасника дії;
пасивна дійова властивість**

**3.2.21 дійова властивість учасника неперехідної дії;
неперехідна дійова властивість**

3.3 Мовні засоби

У цьому стандарті, як назви мовних засобів, призначених передавати дійові утямки, вжито вмотивовані для цього стандарту і структури української мови терміни, відмінні від уживаних у мовознавчій літературі. Порівнювальну таблицю див. у Додатку Б. Невмотивованість традиційних термінів частково обґрунтовано в [17].

3.3.01 називник;

Пр: іменник, речівник

Слово, призначене передавати назву речі або істоти

3.3.02 присудник;*Нр: дієслово*

Слово, призначене передавати дію або подію, основна синтаксична функція якого — присудок.

3.3.03 дієприсудник;*Нр: дієслово недоконаного виду*

Слово, призначене передавати дію

Заувага 1. Неозначена форма дієприсудника відповідає на питання: *що робити?* Напр.: *записувати, міти, падати, танути*. Дієприсудникові властиві категорії часу, особи, способу, перехідності; основна синтаксична функція — присудок.

Заувага 2. Не рекомендовано вживати термін *дієслово недоконаного виду*, бо в українській мові таке слово означає дію як доконану, так і недоконану.

3.3.04 подієприсудник*Нр: дієслово доконаного виду*

Слово, призначене передавати подію

Заувага 1. Неозначена форма подієприсудника відповідає на питання: *що зробити?* Напр.: *записати, вімити, упасти, розтанути*. Подієприсудникові властиві категорії часу, особи, способу, перехідності; основна синтаксична функція — присудок.

Заувага 2. Не рекомендовано вживати термін *дієслово доконаного виду*, бо в українській мові таке слово не означає дію ні доконану, ні недоконану, а воно означає подію.

3.3.05 дієназивник*Нр: віддієслівний іменник, що означає дію*

Форма дієприсудника, утворена за допомогою суфіксів **-ння (-ття)**, призначена передавати назву дії.

Заувага. Дієназивник відповідає на питання *що?* Напр.: *записування, миття, падання, танення*. Дієназивникові властиві категорії роду, числа, відмінка.

3.3.06 подієназивник*Нр: віддієслівний іменник, що означає подію*

Форма подієприсудника, утворена за допомогою суфіксів **-ння (-ття)**, призначена передавати назву події.

Заувага. Подієназивник відповідає на питання *що?* Напр.: *записання, вимиття, упадження, розтанення*. Дієназивникові властиві категорії роду, числа, відмінка.

3.3.07 дієприкметник*Нр: дієприкметник недоконаного виду; дієприкметник теперішнього часу*

Форма дієприсудника, призначена передавати дієознаку учасника дії.

Заувага 1. Дієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *записуваний, митий, прілий, талий*. Дієприкметникові властиві категорії роду, числа, відмінка.

Заувага 2. Дієприкметник як форма дієприсудника передає дієознаку в минулому, теперішньому і майбутньому часі.

3.3.07.1 перехідний дієприкметник*Нр: пасивний дієприкметник недоконаного виду*

Дієприкметник, утворений за допомогою суфіксів **-ний (-тий)**, призначений передавати дієознаку пасивного учасника перехідної дії.

Заувага. Перехідний дієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *записуваний, митий*.

3.3.07.2 **неперехідний дієприкметник**

Нр: активний дієприкметник недоконаного виду

Дієприкметник, утворений за допомогою суфікса **-лий**, призначений передавати дієознаку учасника неперехідної дії.

Заувага. Неperехідний дієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *прілий, тáлий*.

3.3.08 **подієприкметник**

Нр: дієприкметник доконаного виду; дієприкметник минулого часу

Форма подієприсудника, призначена передавати подієознаку учасника дії.

Заувага 1. Подієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *записаний, вімитий, зіпрілий, розтáлий*.

Подієприкметникові властиві категорії роду, числа, відмінка.

Заувага 2. Подієприкметник як форма подієприсудника передає подієознаку в минулому й майбутньому часі.

3.3.08.1 **перехідний подієприкметник**

Нр: пасивний дієприкметник доконаного виду

Подієприкметник, утворений за допомогою суфіксів **-ний (-тий)**, призначений передавати подієознаку пасивного учасника перехідної дії.

Заувага. Перехідний подієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *записаний, вімитий*.

3.3.08.2 **неперехідний подієприкметник**

Нр: активний дієприкметник доконаного виду

Подієприкметник, утворений за допомогою суфікса **-лий**, призначений передавати подієознаку учасника неперехідної дії.

Заувага. Неperехідний подієприкметник відповідає на питання *який?* Напр.: *зіпрілий, розтáлий*.

3.3.09 **дієобставинник⁴**

Нр: дієприслівник недоконаного виду

Форма дієприсудника, утворена за допомогою суфікса **-чи**, призначена передавати:

— дієознаку активного учасника перехідної дії або учасника неперехідної дії, що перебувають у другорядній дії, яка відбувається водночас з основною, а виконавець основної та другорядної дії той самий;

— обставину основної дії чи події.

Заувага Дієобставинник відповідає на питання *що роблячи?* Напр.: *записуючи, міючи, падаючи, танучи*.

3.3.10 **подієобставинник**

Нр: дієприслівник доконаного виду

Форма подієприсудника, утворена за допомогою суфікса **-вши**, призначена передавати:

— подієознаку активного учасника перехідної дії або учасника неперехідної дії, зумовлену другорядною подією, що відбулася чи відбудеться перед, водночас чи після основної дії чи події;

— обставину основної дії чи події.

Заувага Подієобставинник відповідає на питання *що зробивши?* Напр.: *записáвши, вімивши, упáвши, розтáнувши*.

⁴ Умотивований термін *обставинник* уперше запропоновано в публікації [19].

4. ПРАВИЛА СЛОВОВЖИВАННЯ

Тут викладено встановлену національними стандартами [1, 2] систему вимог щодо української термінології та ділового й наукового стилю українських нормативних документів, проте, застосовну до будь-якого ужиткового тексту.

4.1 Головні правила

Ці правила зумовлені тим, що вжитковий текст повинен бути однозначний і потребувати якнайменше зусиль, щоб його зрозуміти. Адже кожне слово насамперед спричинює асоціацію своєї прямої (основної) значині, а переносна чи несистемна значина впливає лише з аналізу контексту.

4.1.1 Перше головне правило. Усі мовні засоби треба вживати відповідно до їхньої прямої (основної) призначеності [1], зокрема:

- називники повинні означати назви речей або істот;
- прикметники та порядкові числівники повинні передавати ознаки речей або істот;
- дієприсудники й утворені від них дієназивники повинні означати дію (процес);
- подієприсудники й утворені від них подієназивники — подію;
- називники, утворені від дієприсудників і подієприсудників, із суфіксами відмінними від *-ня* (*-ття*), без суфіксів і на *-вання* — наслідок події, учасників дії чи характеристики учасників дії тощо, але не дію чи подію;
- дієприкметники — ознаки перебування в дії;
- подієприкметники — ознаки перебуття події;
- дієобставинники — ознаки перебування в дії;
- подієобставинники — ознаки перебуття події;
- прикметники, що походять від дієприсудників чи подієприсудників, — ознаки дійових властивостей учасників дії;
- зворотні дієприсудники й подієприсудники на *-ся* (*-сь*) — неперехідну дію чи подію;
- безособова форма дієприсудника й подієприсудника на *-но*, *-то* — дію чи подію в безособових реченнях.

4.1.2 Друге головне правило. За наявності двох рівнозначних слів: чужомовного походження й українського, треба вживати українське [1].

4.1.3 Третє головне правило. Якщо треба позначити певний утьмок, а у словниках немає потрібного слова або наявне у словнику не відповідає вимогам [2] та цього стандарту, то треба утворити нове слово за правилами українського словотворення, поданими зокрема в Додатку А цього стандарту та ДСТУ 3966-2000 [1].

4.1.4 Четверте головне правило. Слова треба вживати так, щоб формальний зв'язок між ними був узгоджений з логічним зв'язком між утьмками, позначуваними цими словами.

4.1.5 П'яте головне правило. Не можна вживати будь-яких слів-похідників, якщо відповідного слова-початника (початкового слова) немає в українській мові.

4.2 Дія і подія

4.2.1 Дію треба позначати дієприсудниками або утвореними від них дієназивниками [1, п. 5.1.4; 2, п. Г.4.1] незалежно від того, чи дія закінчена (доконана), чи незакінчена (недоконана); подію — подієприсудниками або утвореними від них подієназивниками, наприклад:

Дія		Подія	
дієприсудник	дієназивник	подієприсудник	подієназивник
<i>оцінювати</i>	<i>оцінювання</i>	<i>оцінити</i>	<i>оцінення</i>
<i>змінювати</i>	<i>змінювання</i>	<i>змінити</i>	<i>змінення</i>
<i>ухвалювати</i>	<i>ухвалювання</i>	<i>ухвалити</i>	<i>ухвалення</i>
<i>публікувати</i>	<i>публікуванн</i>	<i>опублікувати</i>	<i>опублікуванн</i>
<i>проходити</i>	<i>проходження</i>	<i>пройти</i>	<i>пройдення</i>
<i>читати</i>	<i>читання</i>	<i>прочитати</i>	<i>прочитання</i>
<i>навчати</i>	<i>навчання</i>	<i>навчити</i>	<i>навчення</i>
<i>вивчати</i>	<i>вивчання</i>	<i>вивчити</i>	<i>вивчення</i>

Правила творення дієприсудників, подієприсудників, дієназивників та подієназивників подано в Додатку А, п. А.1, п. А.2.

4.2.3 Згідно з [1, п. 5.1.3; 2, п. Г.9.2.1] дієназивники треба вживати в однині, оскільки вони означають узагальнену назву збірною утямку дії як багаторазової, так і повторюваної, незалежно ні від кількості циклів, ні від обсягу, ні від тривалості, наприклад:

неправильно: *прилади для вимірювань, засоби випробувань, частота коливань;*
 правильно: *прилади для вимірювання, засоби випробовування, частота коливання.*

Заувага. Подієназивники можна вживати у множині, якщо обсяг подій якимось визначено: *серія досліджень теплопровідності, кількість визначень напрямку* [2, п. Г.9.1.2].

4.2.4 Позначаючи дію чи подію у викладі українського вжиткового тексту, перевагу там, де це можливо, треба давати дієприсудникам чи подієприсудникам перед дієназивниками чи подієназивниками [1, п. 5.1.2], наприклад:

замість: *для прогнозування подій потрібно знати...*
 треба: *щоб прогнозувати події, потрібно знати...*

4.2.5 Зворотні дієприсудники та подієприсудники (на *-ся*⁵ або *-сь*⁵), відповідно до їх прямої призначеності, треба вживати лише стосовно неперехідної дії [1, п. 5.1.2; 2, п. Д.12] (взаємодії та дії на себе, див. 3.2.15):

неправильно: *він змінюється (деформується, нагрівається) кимось (чимось),*
 правильно: *його змінює (деформує, нагріває) хтось (щось),*
він змінюється (деформується, нагрівається) десь (за певних умов);

4.2.6 Безособову форму дієприсудника та подієприсудника (на *-но*, *-то*), відповідно до її прямої призначеності, треба вживати лише в безособових реченнях (де прямо не зазначено виконавця дії) [1, п. 5.1.10; 2, п. Д.12]:

⁵ Частка *-ся* (*-сь*) означає: «себе», або «собі», або «між собою» тощо.

неправильно: *його змінено (здеформовано, нагріто) кимось;*
 правильно: *його змінив (здеформував, нагрів) хтось;*
його змінено (здеформовано, нагріто) десь (за певних умов);
його змінено (здеформовано, нагріто) чимось.

Заувага. В останньому прикладі під словом *чимось* треба розуміти засіб (інструментарій) застосований незазначеним виконавцем дії, наприклад: *цей текст написано ручкою.*

4.2.7 Позначаючи дію, треба уникати мовних конструкцій «дієприсудник (подієприсудник) + дієназивник (подієназивник)» [1, п. 5.1.2; 2, п. Д.12]. Замість таких конструкцій потрібно вживати природніший для української мови й економніший засіб — дієприсудник чи подієприсудник, наприклад:

Мовна конструкція	Дієприсудник, що її заступає
<i>виконувати обчислення</i>	<i>обчислювати</i>
<i>проводити вимірювання</i>	<i>вимірювати</i>
<i>здійснювати контроль</i>	<i>контролювати</i>
<i>реалізувати моделювання</i>	<i>моделювати</i>
<i>займатися досліджуванням</i>	<i>досліджувати</i>
<i>забезпечувати безпеку</i>	<i>убезпечувати</i>

4.2.8 Позначаючи спонукання до певної дії чи вчинку у формі наказу, заклику, застороги, поради, прохання тощо, треба вживати засоби прямої призначеності — дієприсудники чи подієприсудники **наказового способу**: *устань, стій, вийди, не притуляйтесь, не кладіть, не куріть.*

Не можна вживати натомість неозначену форму дієприсудника чи подієприсудника: *встати, стояти, вийти, не притулятися, не класти, не курити.*

4.2.9 Позначаючи запрошення до певної спільної дії чи вчинку, треба вживати засоби прямої призначеності — дієприсудники чи подієприсудники **наказового способу**: *поміркуймо, проаналізуймо, розгляньмо, помолімся, ходімо.*

Не можна вживати натомість дієприсудники чи подієприсудники майбутнього часу дійсного способу: *поміркуємо, проаналізуємо, розглянемо, помолимося, підемо* чи *давайте поміркуємо, давайте проаналізуємо, давайте розглянемо, давайте помолимося, давайте підемо.*

4.3 Ознаки учасників дії

4.3.1 Дієознаки учасників дії

4.3.1.1 Дієознаки активного учасника перехідної дії можна передавати:

а) описовими конструкціями **<що (який, коли, якщо) + перехідний дієприсудник>**;

Наприклад: *чинник, який змінював тиск; фахівець, що лікує тварину; прилад, який корегуватиме напрям; навантага, що деформує тіло; потік, який вимивав ґрунт; авто, якщо пришвидшує рух* тощо.

Ст.ДА 10.003-2011

Як видно з прикладів, перебування в дії може бути в минулому, теперішньому і майбутньому часі. Цю категорію передає дієприсудник.

Засторога. Не можна такими конструкціями позначати спроможність чи призначеність виконувати дію, бо для цього є засоби прямої призначеності (див. п. 4.6).

б) дієобставинниками (на **чи**);

Наприклад: *змінюючи тиск, виліковуючи хворобу, корегуючи напрям, деформуючи тіло, вимиваючи ґрунт, пришвидшуючи рух, зберігаючи харчі* тощо.

Дієобставинники вживають тоді, коли треба позначити перебування в другорядній дії, що відбувається одночасно з основною дією, а виконувач основної та другорядної дії той самий.

Пристрій, записуючи інформацію на диск, створює додатковий шум.

Тут ознаку перебування у перехідній дії *записувати* її активного учасника *пристрою* передано дієобставинником *записуючи*. Теперішній час перебування в дії визначає основна дія — *створює*.

в) описовими конструкціями <**під час (у процесі, в перебігу)**> + перехідний дієназивник>.

Наприклад: *під час лікування, у процесі деформування, під час миття, в перебігу реформування* тощо.

Пристрій, під час записування інформації на диск, завжди створює додатковий шум.

Тут ознаку перебування у перехідній дії *записувати* її активного учасника *пристрою* передано словосполучкою *під час записування*.

Заувага. Передаючи дієознаки активного учасника перехідної дії у викладі українського вжиткового тексту, перевагу, там де це можливо, треба давати дієобставинникам (п. б) перед дієназивниками (п. в), наприклад:

замість: *під час прогнозування подій використовують ...*

треба: *прогнозуючи події, використовують ...*

4.3.1.2 Дієознаки пасивного учасника перехідної дії, згідно з вимогами [2, п. Г.9.8], треба позначати:

а) дієприкметниками (на **ний, тий**);

Наприклад: *змінюваний тиск, виліковувана хвороба, корегований напрям, деформоване тіло, виміваний водою ґрунт, пришвидшуваний рух, зберігані харчі.*

Засторога. Не можна дієприкметниками позначати спроможність чи призначеність особи чи речі виконувати роль пасивного учасника дії, бо для цього є засоби прямої призначеності (див. п. 4.6).

б) описовими конструкціями <**що його (якого, коли його, якщо його)**> + перехідний дієприсудник>;

Наприклад: *тиск, що його змінюють; хвороба, яку виліковували; напрям, якщо його корегуватимуть; тіло, коли його деформують; ґрунт, що його вимиває вода; рух, якщо його пришвидшувати; харчі, коли їх зберігали.*

Заувага. Рекомендовано давати перевагу конструкції <**що його**> + перехідний дієприсудник> перед <**якого**> + перехідний дієприсудник>.

в) описовими конструкціями <**під час (у процесі, в перебігу)**> + перехідний дієназивник>.

Наприклад: *під час лікування, у процесі деформування, під час миття, в перебігу реформування* тощо.

Заувага. Передаючи дієознаки пасивного учасника перехідної дії у викладі українського вжиткового тексту, перевагу треба давати дієприкметникам (п. а) перед дієназивниками (п. в), наприклад:

замість: *під час нагрівання зразок збільшує свої розміри.*

треба: *нагріваний зразок збільшує свої розміри.*

4.3.1.3 Дієознаки виконавця неперехідної дії можна позначати:

а) описовими конструкціями <**що (який, коли, якщо)** + неперехідний дієприсудник>;

Наприклад: *що падає, який тане, що зеленіє, який блідне, що збігає, який змінюється, що лікується, коли корегується, що деформується, який мисться, якщо швидшає.*

*Держава мусить захищати права людей, що живуть на її території.
Адміністрація заохочує тих працівників, які добре працюють.*

Засторога. Не можна такими конструкціями позначати спроможність чи призначеність виконувати дію, бо для цього є засоби прямої призначеності (див. п. 4.6).

б) дієобставинниками (на **чи, чись** або **чися**);

Наприклад: *падаючи, танучи, зеленіючи, бліднучи, збігаючи, змінюючись, виліковуючись, корегуючися, деформуючись, миючись, швидшаючи.*

Дієобставинники вживають тоді, коли треба позначити перебування в другорядній дії, що триває водночас з основною.

в) описовими конструкціями <**під час (у процесі, у перебігу)** + дієназивник>;

Наприклад: *під час падання, у процесі танення, під час лікування, в перебігу деформування.*

Заувага. Передаючи дієознаки учасника неперехідної дії у викладі українського вжиткового тексту, перевагу треба давати дієобставинникам (п. б) перед дієназивниками (п. в), наприклад:

замість: *під час падання дерево зачепило будівлю.*
треба: *падаючи, дерево зачепило будівлю.*

Особливо цей засіб (п. в) не рекомендовано вживати стосовно процесів позначуваних зворотними дієприсудниками (на **ся, сь**), бо дієназивники, утворені від таких дієприсудників здебільшого двозначні. Дієприсудникам, наприклад, *навчати* і *навчатися* відповідає той самий дієназивник *навчання*.

г) неперехідними дієприкметниками (на **лий**).

Наприклад: *талий, прілий.*

4.3.2 Подієознаки учасників дії

4.3.2.1 Подієознаки активного учасника перехідної дії можна позначати:

а) описовими конструкціями <**що (який; якщо; після того, як)** + перехідний подієприсудник>;

Наприклад: *який змінив тиск, що вилікував хворобу, який скорегував напрям, що zdeформував тіло, який вимив ґрунт, що пришвидшив рух, який зберіг харчі тощо.*

Мандрівники, що скорегували свій напрям, прямували далі

Мандрівники після того, як скорегували напрям, попрямували далі

б) подієобставинниками (на **ши**);

Наприклад: *змінивши тиск, вилікувавши хворобу, скорегувавши напрям, zdeформувавши тіло, вимивши ґрунт, пришвидшивши рух, зберігши харчі.*

Подієобставинники вживають, коли треба передати ознаку учасника дії, зумовлену другорядною подією, що відбулася або відбудеться перед основною дією чи подією з тим самим учасником дії.

Скорегувавши напрям, мандрівники прямують далі.

Тут подієознаку активного учасника *мандрівників* перехідної дії *скорегувати* передано подієобставинником *скорегувавши*.

в) описовими конструкціями <**після (у разі, за, по)** + подієназивник>;

Наприклад: *після змінення, у разі вилікування, після zdeформування, по закінченні, у разі припинення.*

Після скорегування напряду мандрівники попрямували далі.

По закінченні роботи працівники сіли відпочити.

Заувага. Передаючи подієознаки активного учасника перехідної дії у викладі українського вжиткового тексту, перевагу треба давати подієобставинникам (п. б) перед подієназивниками (п. в), наприклад:

замість: *після описання* подій потрібно ...

треба: *описавши* події, потрібно ...

4.3.2.2 Подієознаки пасивного учасника перехідної дії, відповідно до [2, п. Г.9.7], треба позначати:

а) подієприкметниками (на **-ний, -тий**);

Наприклад: *змінений тиск, вилікувана людина, скорегований напярм, zdeформоване тіло, вимитий водою ґрунт, пришивідшений рух, зберэжені харчі.*

б) описовими конструкціями <**що його (якого, коли його, якщо його)** + перехідний подієприсудник>;

Наприклад: *тиск, що його змінено; людина, яку вилікували; напярм, якщо його скореговано; тіло, коли його zdeформують; ґрунт, що його вимила вода; рух, якщо його пришивідшити; харчі, коли їх зберегли.*

Заувага. Рекомендовано давати перевагу конструкції <**що його** + перехідний подієприсудник> перед <**якого** + перехідний подієприсудник>.

в) описовими конструкціями <**після (у разі, за, по)** + подієназивник>;

Наприклад: *після змінення, після вилікування, після zdeформування, по закінченні, за припинення.*

Після zdeформування (після того, як її zdeформовано) деталь не виконує свої функції.

4.3.2.3 Подієознаки виконавця неперехідної дії можна позначати:

а) описовими конструкціями <**що (який; якщо; після того, як)** + неперехідний подієприсудник>;

Наприклад: *який упав, що позеленів, що зміцнів, якщо промок, що збіг, який змінився, що вилікувався, після того, як zdeформувався.*

Автомобіль, що звернув на узбіччя, невдовзі зупинився.

б) подієобставинниками (на **-ши, -шись** або **-лися**);

Наприклад: *упавши, позеленівши, зміцнівши, промокши, збігши, змінившись, вилікувавшись, zdeформувавшись.*

Автомобіль, звернувши на узбіччя, невдовзі зупинився.

Подієобставинники вживають тоді, коли треба передати ознаку виконавця дії, зумовлену другорядною подією, що відбулася чи відбудеться перед основною.

в) подієприкметниками (на **-лий**) стосовно виконавців дії, позначуваної незворотними дієприсудниками;

Наприклад: *розталлий, позеленілий, зміцнілий, промоклий, зблідлий.*

г) подієприкметниками (на **ний, тий**) стосовно виконавців дії, позначуваної здебільшого зворотними дієприсудниками (на **-ся** або **-сь**);

Наприклад: *приспосований, відбитий*.

Людина, приспосована (що пристосувалась) до життя в суворих умовах.

Промінь, відбитий (що відбився) від полакованої поверхні.

д) описовими конструкціями <**після (у разі, за, по)** + подієназивник>;

Наприклад: *після змінення, у разі вилікування, після zdeформування, по закінченні, за припинення.*

Після zdeформування (після того, як zdeформувалась) деталь не виконує свої функції.

4.4 Характеристики учасників дії та наслідки події

4.4.1 Дієхарактеристики учасників дії

4.4.1.1 Називником, утвореним від перехідного дієприкметника за допомогою суфікса **-ість**, позначають **дієхарактеристику пасивного учасника перехідної дії**: *корегованість напряду, деформованість тіла, пришивидиуваність руху, ущільнюваність ґрунту* тощо.

Якщо неперехідну дію позначено зворотним дієприсудником (на **-ся** або **-сь**), то так само можна позначати **дієхарактеристику учасника неперехідної дії**. *Ущільнюваність ґрунту* — це характеристика, стосовна перехідної дії *ущільнювати* й неперехідної дії *ущільнюватися*, а саме — інтенсивність зростання *щільності ґрунту* в певний момент перебігу дії: dw/dt , де w — щільність, t — час.

4.4.1.2 Дієхарактеристики **виконавця неперехідної дії** можна позначати також називниками, утвореними від неперехідних дієприкметників (на **-лий**) за допомогою суфікса **-ість**: *чорнілий — чорнілість, горілий — горілість*.

4.4.2 Подієхарактеристики учасника дії та наслідки події

4.4.2.1 Називником, утвореним від перехідного подієприкметника за допомогою суфікса **-ість**, позначають **подієхарактеристику пасивного учасника перехідної дії**: *скорегованість напряду, zdeформованість тіла, пришивидишеність руху, ущільненість ґрунту* тощо.

Якщо неперехідну подію позначено зворотним дієприсудником (на **-ся** або **-сь**), то так само можна позначати **подієхарактеристику учасника неперехідної дії**. *Ущільненість ґрунту* — це характеристика стосовна перехідної події *ущільнити* й неперехідної події *ущільнитися*, а саме — приріст *щільності ґрунту* на момент події: Δw .

4.4.2.2 Подієхарактеристики **виконавця неперехідної дії** можна позначати також називниками, утвореними від неперехідних подієприкметників (на **-лий**) за допомогою суфікса **-ість**: *почорнілий — почорнілість, пригорілий — пригорілість*.

4.4.2.3 Називники на **-ість**, утворені від перехідних і неперехідних подієприкметників, слугують універсальним засобом подавання **наслідку події**. Ця універсальність полягає в тому, що такий називник можна утворити від будь-якого із зазначених подієприкметників, а також ним можна позначати назву наслідкового стану, характеристики учасника дії та інші наслідкові явища, якщо для них бракує окремих слів.

4.4.2.4 Згідно з вимогами [1, п. 5.1.4; 2, п. Г.4.1], наслідки події треба позначати відповідними однокореневими щодо назв дії і події називниками:

Ст.ДА 10.003-2011

- із суфіксом **ість** (універсальний засіб),
- із суфіксами, відмінними від **ння** (*ття*), без суфіксів та на **вання** (додаткові засоби),

наприклад:

Подія		Наслідки події	
подієприсудник	подієназивник	універсальний засіб	додаткові засоби
<i>відхиліти(ся)</i>	<i>відхілення</i>	<i>відхіленість</i>	<i>відхил</i>
<i>розтягнути(ся)</i>	<i>розтягнення</i>	<i>розтягненість</i>	<i>розтяг</i>
<i>напружити(ся)</i>	<i>напруження</i>	<i>напруженість</i>	<i>напруга</i>
<i>устаткувати(ся)</i>	<i>устаткування</i>	<i>устаткованість</i>	<i>статок, устаткування,</i>
<i>позначити(ся)</i>	<i>позначення</i>	<i>позначеність</i>	<i>познака, позначка</i>
<i>виробити(ся)</i>	<i>вироблення</i>	<i>виробленість</i>	<i>виріб</i>
<i>намалювати(ся)</i>	<i>намалювання</i>	<i>намальованість</i>	<i>малюнок, мальовання</i>
<i>підписати(ся)</i>	<i>підписання</i>	<i>підписаність</i>	<i>підпис</i>
<i>розколоти(ся)</i>	<i>розколення</i>	<i>розколеність</i>	<i>розкол, розколина</i>
<i>вирізати</i>	<i>вирізання</i>	<i>вирізаність</i>	<i>виріз, вирізка</i>
<i>покрити(ся)</i>	<i>покриття</i>	<i>покрітість</i>	<i>покрів, покрівля, критво</i>

Наслідком події можуть бути:

- наслідковий стан пасивного учасника дії:
відхіленість, розтягненість, напруженість, устаткованість, позначеність, виробленість, намальованість, підписаність, розколеність, вирізаність, покрітість тощо;
- величини, що характеризують цей стан:
відхил, розтяг, напруга тощо;
- об'єкти, наявні на момент події, за допомогою яких досягнуто цього стану:
устаткування, познака тощо;
- об'єкти, створені на момент події, які водночас є пасивні учасники дії:
виріб, малюнок, підпис тощо;
- інші об'єкти, які характеризують наслідковий стан учасників дії:
розколина, виріз, покрів.

4.4.2.5 Називниками на **вання**, які можна утворювати лише від дієприсудників та подієприсудників на **увати**, від яких походять діє- і подієприкметники на **ваний**, відповідно до четвертого головного правила (п. 4.1.4) рекомендовано позначати такі **збірні утямки**:

- сукуп пасивних учасників дії, що перебували, перебувають чи мають перебувати в дії, якщо називники утворено від дієприсудника:
гартівання, руйнівання, мальовання, реалізування, фарбування;
- сукуп пасивних учасників дії, що набули наслідкового стану, якщо називники утворено від подієприсудника: *загартівання, зруйнівання, намальовання, зреалізування, пофарбування;*

Називники на **вання** рекомендовано вважати лише як збірні (ті, що означають множину речей) й уживати лише в однині, позаяк усі називники на **ння** у називному і

знахідному відмінках не дають змоги розрізняти однину і множину. А щоб позначити одну річ, завжди можна вжити називника із суфіксом **-ованик, -ованець** чи **-ованка, -овина**.

Дієознака об'єкта	Назва об'єкта	Збірна назва об'єктів	Подієознака об'єкта	Назва наслідкового стану	Збірна назва об'єктів
<i>фарбований</i>	<i>фарбованик</i>	<i>фарбовання</i>	<i>пофарбований</i>	<i>пофарбованість</i>	<i>пофарбовання</i>
<i>гартований</i>	<i>гартованик</i>	<i>гартовання</i>	<i>загартований</i>	<i>загартованість</i>	<i>загартовання</i>
<i>карбований</i>	<i>карбованець</i>	<i>карбовання</i>	<i>вікарбуваний</i>	<i>вікарбуваність</i>	<i>вікарбування</i>
<i>мальований</i>	<i>мальованик</i>	<i>мальовання</i>	<i>намальований</i>	<i>намальованість</i>	<i>намальовання</i>

4.4.2.6 Згідно з вимогами [2, п. Г.9.10], відприсудникові називники із суфіксом **-ж(а)** можна вживати лише для позначання учасників дії, наслідків події, але не на позначку дії чи події, наприклад:

Неправильно	Правильно		
	дія	подія	наслідок події
дія, подія, наслідок	дія	подія	наслідок події
<i>оцінка</i>	<i>оцінювання</i>	<i>оцінення</i>	<i>оцінка</i>
<i>вікрутка</i>	<i>викручування</i>	<i>вікручення</i>	<i>вікрутка</i>
<i>підготовка</i>	<i>готування</i>	<i>підготування</i>	<i>підготованість</i>
<i>розробка</i>	<i>розробляння</i>	<i>розроблення</i>	<i>розробка</i>
<i>обробка</i>	<i>обробляння</i>	<i>оброблення</i>	<i>обробіток</i>
<i>вставка</i>	<i>вставляння</i>	<i>вставлення</i>	<i>вставка</i>

4.5 Назви учасників дії

4.5.1 Назви активних учасників перехідної дії (суб'єктів дії), здатних чи призначених виконувати дію, застосовну до пасивних учасників дії (об'єктів дії) треба позначати називниками, утвореними за допомогою суфіксів **-ач, (-ачка), -льник, (-льниця), -івник, (-івниця), -ник, (-ниця), -ар, (-арка), -яр, (-ярка), -ло** й ин. від назви дії — дієприсудника: *подрібнювати* — *подрібнювач*, *копіювати* — *копіювальник*, *гамувати* — *гамівник*, *палити* — *пальник*, *писати* — *пісар*, *креслити* — *кресляр*, *точити* — *точило*.

4.5.2 Назви пасивних учасників перехідної дії

 (об'єктів дії)

а) Об'єкти, створені на момент події (наслідкові об'єкти), треба позначати відприсудниковими називниками:

— утвореними від основи дієприсудника чи подієприсудника без суфіксів: *виробити* — *виріб*; *написати* — *напис*; *збирати* — *збір*;

— або утвореними за допомогою суфіксів:

-унок, -юнок, -ок та ин. від основи дієприсудника чи подієприсудника: *пакувати* — *пакунок*, *малювати* — *малюнок*, *додати* — *доданок*, *зліпити* — *зліпок*, *вілити* — *віливок*;

-ник, -нець (-нка, -ниця) та ин. від основи перехідного подієприкметника: *помазаний — помазаник, обрана — обраниця, улюблений — улюбленець, похрещена — похрещениця;*

-ник, -нець (-нка, -ниця) та ин. від основи перехідного дієприкметника *паківаний — паківаник, мальований — мальованик, плетена — плетенка, креслений — кресленик, карбований — карбованець, плутана — плутанка, варений — вареник, варена — варениця.*

4.5.3 Назви учасників неперехідної дії, які водночас виконують функції активного і пасивного учасника дії треба позначати називниками, утвореними за правилами, поданими в 4.5.1 та 4.5.2, або утвореними від неперехідних дієприкметників чи подієприкметників (на **-лий**) за допомогою суфіксів **-лець (-лиця)**: *прибулий — прибулець, потерпіла — потерпілиця*

4.5.4 Не рекомендовано вживати прикметники, дієприкметники чи подієприкметники в називниковій значині для позначання учасників дії [2, п. Г.9.9], оскільки це суперечить першому головному правилу (див. п. 4.1.1):

неправильно: *напрямна* чи *напрямяюча*, *комлектуючі* чи *комлектуюча*, *складова*,
правильно: *напря́мнік* чи *напря́мніця*, *комплектóвання* чи *комплекті́вка*, *складні́к*.

4.6 Ознаки і назви дійових властивостей учасників дії

4.6.1 Ознаки дійових властивостей активних учасників дії (їхньої здатності чи призначеності виконувати дію, спрямовану на пасивного учасника дії), згідно з [2, п. Г.9.3], треба позначати прикметниками, утвореними за допомогою суфіксів **-льн(ий), -івн(ий)** та **-ч(ий)** від назви дії чи активного учасника дії: *вбиральний матеріял, вимірювальний прилад, гальмівний пристрій, виконавчий орган*; іноді — означальними називниками в ролі прикладки до назви суб'єкта, наприклад: *частота-носій* тощо.

4.6.2 Назви дійових властивостей активних учасників дії позначають називниками, утвореними від відповідних прикметників за допомогою суфікса **-ість**: *вбиральність (вбиральна здатність) матеріялу, гальмівність (гальмівна здатність) пристрою, виконавчість (виконавча здатність) органу* тощо.

4.6.3 Ознаки дійових властивостей пасивних учасників дії (їхньої здатності чи призначеності виконувати пасивну роль у дії — виявляти вплив (наслідок) на себе активного учасника дії), згідно з [2, п. Г.9.4], треба позначати прикметниками, утвореними за допомогою суфіксів **-н(ий), -овн(ий), -єнн(ий), -єнн(ий), -ивн(ий)** від слів, що означають наслідок події (іноді — об'єкт дії): *розтяжний матеріял, виліковна хвороба, скорегівний напрям, здеформівне тіло, здійснення процедура, здолання перешкода, їстівний гриб*. Творення таких прикметників докладно див. у додатку А, п. А.11.

4.6.4 Назви дійових властивостей пасивних учасників дії позначають називниками, утвореними від відповідних прикметників за допомогою суфікса **-ість**: *розтяжність матеріялу, виліковність хвороби, скорегівність напряму, здеформівність тіла, здійсненність процедури, здоланність перешкоди* тощо.

4.6.5 Ознаки дійових властивостей учасників неперехідної дії (їхньої здатності чи призначеності виконувати неперехідну дію), згідно з [2, п. Г.9.5], треба позначати прикметниками, утвореними за допомогою суфіксів: **-ж(ий), -лив(ий), -уч(ий), -ст(ий), -льн(ий)**,

-ав(ий), **-ив(ий)**, **-ієк(ий)**, **-івлієв(ий)** від назви дії: *летка олія, мінлівий відтінок, плавучий док, займистий матеріял, літальний апарат, вертикально злітлівий апарат, світлівий об'єкт, вібрівкий стіл, дратівлієва людина.*

4.6.6 Назви дійових властивостей учасників неперехідної дії позначають називниками, утвореними від відповідних прикметників за допомогою суфікса **-ість**: *лєткієсть олії, мінлівість відтінку, плавучість доку, займистість матеріялу, літальність апарата, вертикальна злітлівість апарата, світлівість об'єкта, вібрівкість стола, дратівлівість людини* тощо.

4.6.7 Ознаки дійових властивостей (їхньої здатности або призначености бути учасником дії) українською мовою, на відміну від російської та інших мов, ніколи немає потреби позначати дієприкметниками, бо для цього є засоби прямої призначености — прикметники, наприклад:

неправильно: *його поведінка непередбачувана (чи непрогнозована)*, коли йдеться про властивість, яка полягає в тому, що *його поведінку неможливо передбачити чи спрогнозувати*;

правильно: *його поведінка непередбачна (чи неспрогнозовна)*,

бо дієприкметники *непередбачувана чи непрогнозована*, за своєю прямою призначеністю, передають ознаки поведінки, що *її ніхто не передбачував чи не прогнозував*.

4.6.8 Не можна дійові властивості активних учасників дії чи учасників неперехідної дії позначати «активними дієприкметниками» на **-чий** [2, п. Г.9.6], створеними на зразок російських на **-чий** для задоволення потреб російськомовного способу мислення. Для цього треба вживати засоби прямої призначености — прикметники, наприклад:

неправильно: *ріжучий інструмент, плаваючий док, літаючий апарат*;

правильно: *різальний інструмент, плавучий док, літальний апарат*.

4.6.9 Не можна перехідні дієприкметники як засіб передавання дієознак пасивного учасника дії [2, п. Г.9.8] вживати для передавання його подієознак або ознак дійових властивостей. Такі утямки треба позначати засобами прямої призначености, наприклад:

– *корєгований напрям* — напрям, що перебуває у процесі корєгування (дієознака);

– *скорєгований напрям* — напрям, що його вже скорєговано (подієознака);

– *скорєговний напрям* — напрям, який може бути скорєгований (ознака дійової властивости);

– *корєгованість напрям* — дієхарактеристика, наприклад: *поточна швидкість корєгування напрям*;

– *скорєгованість напрям* — подієхарактеристика, наприклад: *величина, на яку скорєговано напрям*;

– *скорєговність напрям* — здатність напрям піддаватися корєгуванню (дійова властивість), наприклад: *максимально можлива скорєгованість напрям*.

4.7 Слова чужомовного походження

4.7.1 У [1, п. 5.1.5; 2, п. Г.9.11] зазначено, що в нормативних документах заборонено вживати слова та терміни чужомовного походження за наявности рівнозначних слів чи термінів українського походження. Якщо в академічних словниках є слово чужомовного походження й рівнозначне українське, перевагу треба давати українському слову, наприклад: *фактор* — **чинник**, *детермінант* — **визначник**, *процент* — **відсоток**, *детектор* —

виявник, провайдер — постачальник; сервіс — обслуговування, послуга. Це правило зумовлене тим, що українське слово, зазвичай уже пристосоване до української мови й перебуває з нею у системному зв'язку. Крім того, воно здебільшого зрозуміліше широкому загалові.

4.7.2 Однак, якщо доцільно запозичити чужомовне слово, його треба підпорядкувати законам української мови. Зокрема, згідно з вимогами [2, п. Г.9.11], запозичаючи назву дії, треба, насамперед, відповідно до правил словотворення (п. А.1), від чужомовного слова утворити український дієприсудник та подієприсудник, а далі — усі потрібні похідні слова.

4.7.3 Не можна за російським взірцем дієприсудник чужомовного походження вживати в ролі подієприсудника, наприклад:

Неправильно	Правильно	
	дієприсудник і подієприсудник	дієприсудник
<i>мінімізувати</i>	<i>мінімізувати</i>	<i>змінімізувати</i>
<i>деформувати</i>	<i>деформувати</i>	<i>здеформувати</i>
<i>сертифікувати</i>	<i>сертифікувати</i>	<i>осертифікувати</i>
<i>стандартизувати</i>	<i>стандартувати</i>	<i>устандартувати</i>

4.7.4 Не можна всупереч структурі української мови (п. А.1) утворювати дієприсудник і подієприсудник за російським взірцем:

Неправильно		Правильно	
дієприсудник	подієприсудник	дієприсудник	подієприсудник
<i>організовувати</i>	<i>організувати</i>	<i>організувати</i> <i>зорганізовувати</i>	<i>зорганізувати</i> <i>позорганізовувати</i>
<i>ліквідувати</i>	<i>ліквідувати</i>	<i>ліквідувати</i> <i>зліквідувати</i>	<i>зліквідувати</i> <i>позліквідувати</i>
<i>реалізовувати</i>	<i>реалізувати</i>	<i>реалізувати</i> <i>зреалізовувати</i>	<i>зреалізувати</i> <i>позреалізовувати</i>
<i>демонтовувати</i>	<i>демонтувати</i>	<i>демонтувати</i> <i>здемонтовувати</i>	<i>здемонтувати</i> <i>поздемонтовувати</i>

В українській мові не може бути дієприсудника на **-овувати** без префікса (п. А.1).

4.7.5 Не можна для позначання дії вживати чужомовні називники на **-ція, -зія, -інг, -мент** тощо, які не даватимуть змоги розрізнити утямки дії та події і тим руйнуватимуть структуру української мови [2, п. Г.9.11]. Такими називниками можна позначати інші утямки: наслідки події, об'єкти, суб'єкти тощо, наприклад:

Неправильно	Правильно		
	дія	подія	наслідок події, об'єкт тощо
<i>публікація</i>	<i>публікувати,</i> <i>публікування</i>	<i>опублікувати,</i> <i>опублікування</i>	<i>публікація,</i> <i>опублікованість</i>
<i>ізоляція</i>	<i>ізолювати,</i> <i>ізолювання</i>	<i>заізолювати,</i> <i>заізолювання</i>	<i>ізоляція,</i> <i>заізолюваність</i>

<i>класифікація</i>	<i>класифікувати, класифікування</i>	<i>розкласифікувати, розкласифікування</i>	<i>класифікація, розкласифікованість</i>
<i>корозія</i>	<i>кородувати, кородування</i>	<i>скородувати, скородування</i>	<i>корозія, скородованість</i>

4.7.6 Не можна в українському тексті як власні чи загальні назви або терміни вживати слова чи словосполуки, подані неукраїнською графікою. Їх треба подавати в українській транскрипції.

Неправильно: *автомобілі Renault, Peugeot; фірми Microsoft, Apple.*

Правильно: *автомобілі Рено, Пежо; фірми Майкрософт, Епл.*

Поряд з уперше вжитою транскрипцією в дужках можна подати слово чи словосполуку мовою оригіналу. Виняток з цього правила можуть становити умовні позначки, будь-які слова і тексти оригінальною графікою в підручниках чужих мов для українців тощо.

4.8 Слова-похідники

4.8.1 Не можна вживати будь-яких відприсудникових похідників, якщо відповідного присудника немає в українській мові, наприклад:

неправильно: *приналежність, зберіжуваність*, бо немає: *приналежати, зберіжувати*;

правильно: *належність, зберіганість*, бо є: *належати, зберігати*;

4.8.1 Не можна вживати відназивникових прикметників, якщо відповідних початкових називників немає в українській мові, наприклад:

неправильно: *аксійний, тангенційний, канадійський*, бо немає: *аксія, тангенсія, Канадія*;

правильно: *вісний, дотичний, канадський* бо є: *вісь, дотик, Канада*;

ДОДАТОК А

(обов'язковий)

ПРАВИЛА УКРАЇНСЬКОГО ВІДПРИСУДНИКОВОГО СЛОВОТВОРЕННЯ

Ці правила подано у стандарті для того, щоб допомогти читачеві правильно користуватися *третім головним правилом* (п. 4.1.3), бо багатьох відприсудникових похідників у наявних словниках немає. Проте, до цього треба ставитися так, як ми ставимося до того, що у словниках немає, наприклад, особових форм дієприсудника чи дієобставинників. У словниках є слово *робити*, але немає *робив*, *робитимемо*, *роблячи* тощо. Однак у всіх підручниках з української мови є правила, як ці форми треба утворювати, і цих правил навчають у загальноосвітніх школах. Але не для всіх форм дієприсудника чи подієприсудника, згадуваних у цьому стандарті, можна знайти правила утворення в сучасних підручниках.

А.1 Творення дієприсудників і подієприсудників

Творення відприсудникового ряду (сукупу всіх можливих однокореневих дієприсудників та подієприсудників) треба починати з безпрефіксної форми дієприсудника. Візьмімо для прикладу дієприсудник *писати*. Якщо до нього додати префікс **під-**, то матимемо подієприсудник **під-писати**. Додавши до отриманого подієприсудника *підписати* суфікс **-ув-**, матимемо дієприсудник **під-пис-ув-ати**. Якщо ж до дієприсудника *підписувати* додати префікс **по-**, матимемо подієприсудник **по-під-пис-ув-ати**.

Так можна отримати відприсудниковий ряд, утворений, наприклад, від перехідного дієприсудника *писати* і неперехідного *танути*:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-присудник	<i>писати</i>	підписати	підписувати	попідписувати
неперехідний	-присудник	<i>танути</i>	розтанути	розтавати	порозтавати

Такий ряд можна побудувати для явної більшості (понад 90%) українських безпрефіксних дієприсудників. Додавання префікса до дієприсудника, утворює подієприсудник, а додавання або змінювання суфікса подієприсудника — дієприсудник.

Заувага. Якщо утворювати присудниковий ряд, наприклад, від дієприсудника *чистити*, то, додавши префікс **об-**, матимемо подієприсудник *обчистити*, а отримати від нього черговий дієприсудник можна двома способами: замінивши суфікс *-ити* на *-ати* або *-ити* на *-увати*. У цьому разі матимемо два рівнозначних варіанти опрефіксованого дієприсудника *обчищати* і *обчищувати*. Відповідно і четверта форма — подієприсудник матиме два рівнозначних варіанти: *пообчищати* і *пообчищувати*.

Крім того, додавання певного префікса, наприклад, **під-** до безпрефіксного дієприсудника дає змогу отримати 3 присудники *підписати*, *підписувати*, *попідписувати*, які стосуються одної з конкретніших дій порівняно з дією *писати*. Адже так само можна отримати *записати*, *записувати*, *позаписувати*; *списати*, *списувати*, *посписувати* та ін.

Отже, додавання префікса має дві функції:

- утворювати подієприсудник від дієприсудника;
- звужувати (конкретизувати) значину подієприсудника і подальших форм відприсудникового ряду.

А.2 Творення дієназивників і подієназивників

Згідно з правилами українського словотворення [13]:

– суфікс **-анн-(я)** [**-яанн-(я)**] мають дієназивники та подієназивники, утворені від дієприсудників чи подієприсудників із суфіксом **-ати** (**-яти**): *вимірювати* — *вимірювання*, *пакувати* — *пакування*, *обробляти* — *обробляння*, *закручувати* — *закручування*, *спаківувати* — *спаківування*;

– суфікс **-інн-(я)** [**-яінн-(я)**] мають дієназивники та подієназивники, утворені від **неперехідних** дієприсудників чи подієприсудників із наголошеним суфіксом **-іти** (**-їти**) чи **-їти**: *кипіти* — *кипіння*, *горіти* — *горіння*, *тужавіти* — *тужавіння*, *гноїтися* — *гноїння*, *крутітися* — *крутіння*, *дубіти* — *дубіння*, *куріти* — *куріння*;

– суфікс **-єнн-(я)** [**-єянн-(я)**] мають дієназивники та подієназивники, утворені від усіх інших незазначених вище дієприсудників чи подієприсудників: *тягнути* — *тягнення*, *колоти* — *коління*, *нести* — *несення*, *везти* — *везення*, *пекти* — *печення*, *засвоїти* — *засвоєння*, *гноїти* — *гноєння*, *крутіти* — *кручення*, *дубіти* — *дублення*, *куріти* — *курєння*.

Від деяких дієприсудників, здебільшого від тих, що мають односкладову основу, можуть походити дієназивники на **-ття**: *мити* — *миття*, *бити* — *биття*, *шити* — *шиття*.

Отже, від дієприсудників *писати* і *танути* походять:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-називник	<i>писання</i>	<i>підписання</i>	<i>підписування</i>	<i>підписування</i>
неперехідний	-називник	<i>танення</i>	<i>розтанення</i>	<i>розтавання</i>	<i>порозтавання</i>

А.3 Творення безособової форми дієприсудника та подієприсудника

Безособову форму дієприсудника та подієприсудника утворюють від перехідних дієприсудників та подієприсудників. Правила творення безособової форми дієприсудника та подієприсудника такі самі, як правила творення дієназивників та подієназивників, лише замість суфіксів **-ня** (**-ття**) треба відповідно вживати **-но** (**-то**).

Якщо дієназивник чи подієназивник має суфікс **-ня**, то відповідна безособова форма дієприсудника чи подієприсудника повинна мати суфікс **-но**: *випливання* — *випливано*, *відбивання* — *відбивано*, а якщо називник має суфікс **-ття**, то безособова форма повинна мати суфікс **-то**: *лиття* — *літо*, *вилиття* — *віліто*, *відбиття* — *відбіто*.

Від дієприсудника *писати* походять:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
безособова форма	-присудника	<i>писано</i>	<i>підписано</i>	<i>підписувано</i>	<i>підписувано</i>

А.4 Творення перехідних дієприкметників та подієприкметників

Перехідні дієприкметники та подієприкметники утворюють від перехідних дієприсудників та подієприсудників. Правила творення перехідних дієприкметників та подієприкметників такі самі, як правила творення дієназивників та подієназивників, лише замість суфіксів **-ня** (**-ття**) треба відповідно вживати **-ний** (**-тий**).

Якщо дієназивник чи подієназивник має суфікс **-ня**, то відповідний дієприкметник чи подієприкметник має бути із суфіксом **-ний**: *випливання* — *випливаний*, *відбивання* — *відбиваний*, а якщо називник має суфікс **-ття**, то прикметник має бути із суфіксом **-тий**: *лиття* — *літий*, *вилиття* — *вілитий*, *відбиття* — *відбитий* [13].

Від дієприсудника *писати* походять:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-прикметник	<i>писаний</i>	<i>підписаний</i>	<i>підписуваний</i>	<i>попідписуваний</i>

А.5 Творення неперехідних дієприкметників та подієприкметників

Неперехідні дієприкметники та подієприкметники творять від основи неперехідних дієприсудників та подієприсудників за допомогою суфікса *-лий*.

Від дієприсудника *танути* походять:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
неперехідний	-прикметник	<i>талій</i>	<i>розталій</i>	<i>розтавалий</i>	<i>порозтавалий</i>

А.6 Творення називників, що означають характеристики учасника дії

Такі називники можна утворити від дієприкметників та подієприкметників за допомогою суфікса *-ість* і коротко назвати *діємірник* та *подіємірник*.

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-мірник	<i>писаність</i>	<i>підписаність</i>	<i>підписуваність</i>	<i>попідписуваність</i>
неперехідний	-мірник	<i>талість</i>	<i>розталість</i>	<i>розтавалість</i>	<i>порозтавалість</i>

А.7 Творення називників, що означають пасивного учасника дії

Такі називники можна утворити від дієприкметників та подієприкметників за допомогою суфікса *-ник* (*-нка*), *-лик*, *-лиця*, *-лина* і коротко назвати *дієоб'єктник* та *подієоб'єктник*.

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-об'єктник	<i>писаник</i>	<i>підписаник</i>	<i>підписуваник</i>	<i>попідписуваник</i>
неперехідний	-об'єктник	<i>талинка</i>	<i>розталинка</i>	<i>розтавалинка</i>	<i>порозтавалинка</i>

А.7 Творення дієобставинників та подієобставинників

Дієобставинники утворюють від дієприсудника третьої особи множини теперішнього часу, замінюючи в кінці слова *-ть* на *-чи*: *писати* — вони *пишуть* — *пишучи*, *підписувати* — вони *підписують* — *підписуючи*.

Подієобставинники утворюють від подієприсудника третьої особи однини минулого часу чоловічого роду, додаючи до нього *-ши*: *підписати* — він *підписав* — *підписавши*, *попідписувати* — він *попідписував* — *попідписувавши*, *піднести* — він *підніс* — *піднісши*.

Від дієприсудників *писати* і *танути* походять:

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-обставинник	<i>пишучи</i>	<i>підписавши</i>	<i>підписуючи</i>	<i>попідписувавши</i>
неперехідний	-обставинник	<i>танучи</i>	<i>розтанувши</i>	<i>розтаючи</i>	<i>порозтававши</i>

А.8 Зведена таблиця всіх форм дієприсудника та подієприсудника

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
перехідний	-присудник	<i>писати</i>	<i>підписати</i>	<i>підписувати</i>	<i>попідписувати</i>
перехідний	-називник	<i>писання</i>	<i>підписання</i>	<i>підписування</i>	<i>попідписування</i>
безособ. форма	-присудника	<i>писано</i>	<i>підписано</i>	<i>підписувано</i>	<i>попідписувано</i>
перехідний	-прикметник	<i>писаний</i>	<i>підписаний</i>	<i>підписуваний</i>	<i>попідписуваний</i>
перехідний	-мірник	<i>писаність</i>	<i>підписаність</i>	<i>підписуваність</i>	<i>попідписуваність</i>
перехідний	-об'єктник	<i>писаник</i>	<i>підписаник</i>	<i>підписуваник</i>	<i>попідписуваник</i>
перехідний	-обставинник	<i>пишучи</i>	<i>підписавши</i>	<i>підписуючи</i>	<i>попідписувавши</i>

Мовний засіб		діє-	подіє-	діє-	подіє-
неперехідний	-присудник	<i>танути</i>	<i>розтанути</i>	<i>розтавати</i>	<i>порозтавати</i>
неперехідний	-називник	<i>танення</i>	<i>розтанення</i>	<i>розтавання</i>	<i>порозтавання</i>
неперехідний	-прикметник	<i>талий</i>	<i>розталий</i>	<i>розтавалий</i>	<i>порозтавалий</i>
неперехідний	-мірник	<i>талість</i>	<i>розталість</i>	<i>розтавалисть</i>	<i>порозтавалисть</i>
неперехідний	-об'єктник	<i>талина</i>	<i>розталина</i>	<i>розтавалина</i>	<i>порозтавалина</i>
неперехідний	-обставинник	<i>танучи</i>	<i>розтанувши</i>	<i>розтаючи</i>	<i>порозтававши</i>

А.9 Таблиця відповідності суфіксів деяких форм дієприсудника

Суфікси дієприсудників та подієприсудників	Суфікси дієназивників та подієназивників	Суфікси безособових форм дієприсудника та подієприсудника	Суфікси перехідних дієприкметників та подієприкметників	Суфікси неперехідних дієприкметників та подієприкметників
<i>-ати (-яти)</i>	<i>-ання (-яння)</i>	<i>-ано (-яно)</i>	<i>-аний (-яний)</i>	<i>-алий (-ялий)</i>
<i>їти їти (їти),</i> (неперех. дія!)	<i>їння (їння)</i>	—	—	<i>їлий (їлий)</i>
решта	<i>-ення</i>	<i>-ено</i>	<i>-ений</i>	<i>-лий</i>
часом у коротких	<i>-ття</i>	<i>-то</i>	<i>-тий</i>	<i>-лий</i>

А.10 Творення прикметників, що передають ознаку дійової властивості активного учасника дії

Суть дійової властивості суб'єкта полягає у здатності **чи** **призначеності** виконувати дію, тобто — **бути виконавцем дії**, тому прикметник, що передає ознаку цієї властивості, відповідно до четвертого головного правила (п. 4.1.4) мусить мати формальний зв'язок з назвою дії чи суб'єкта.

Майже універсальний засіб творення таких прикметників, бо дає змогу утворювати їх майже від усіх дієприсудників, — суфікс *-льн(ий)*, який походить від суфікса так само універсальної форми назви активного учасника дії на *-ло*:

Дія	Суб'єкт	Ознака властивості
<i>покривáти</i>	<i>покривáло</i>	<i>покривáльний</i>
<i>світíти</i>	<i>світíло</i>	<i>світíльний</i>
<i>точíти</i>	<i>точíло</i>	<i>точíльний</i>

За допомогою суфікса *-івн(ий)* можна утворювати прикметники від усіх дієприсудників, що закінчуються на *-увати*:

Дія	Суб'єкт	Ознака властивості
<i>керувáти</i>	<i>керівні́к</i>	<i>керівні́й</i>
<i>рятувáти</i>	<i>ряті́вні́к</i>	<i>ряті́вні́й</i>
<i>гальмувáти</i>	<i>гальмі́вні́к</i>	<i>гальмі́вні́й</i>

Іноді можна утворити відповідний прикметник за допомогою суфікса *-ч(ий)*:

Дія	Суб'єкт	Ознака властивості
<i>убивáти</i>	<i>убі́вця</i>	<i>убі́вчий</i>
<i>дорáджувати</i>	<i>дорáдник</i>	<i>дорáдчий</i>
<i>запράвляти</i>	<i>запράвник</i>	<i>запράвчий</i> [3]
<i>обробля́ти</i>	<i>обро́бник</i>	<i>обро́бчий</i> [3]

У тих випадках, коли від того самого дієприсудника можна утворити два прикметники, є змога позначати різними словами ознаку здатности виконувати дію і ознаку призначености виконувати дію, наприклад: *ряті́вні́й* — здатний рятувати, *рятувáльний* — призначений рятувати.

А.11 Творення прикметників, що передають ознаку дійової властивості пасивного учасника дії

Суть дійової властивості пасивного учасника дії полягає у **можливості отримати на ньому наслідок події** (а часом — у **спроможності виконувати функцію пасивного учасника дії**), тому прикметник, що передає ознаку цієї властивості, відповідно до четвертого головного правила (п. 4.1.4) мусить мати формальний зв'язок з позначками наслідку [18] (іноді — **пасивного учасника дії**).

За допомогою суфікса *-івн(ий)* можна утворювати прикметники від перехідних подієприкметників на *-іван(ий)*, що передають наслідкову подієознаку об'єкта і походять від подієприсудників на *-увати*:

Дія	Подія	Наслідкова подієознака	Ознака властивості
<i>вгамóвувати</i>	<i>вгамувáти</i>	<i>вгамóваний</i>	<i>вгамóвний</i>
<i>застосóвувати</i>	<i>застосувáти</i>	<i>застосóваний</i>	<i>застосóвний</i>
<i>спростóвувати</i>	<i>спростувáти</i>	<i>спростóваний</i>	<i>спростóвний</i>
<i>з'ясóвувати</i>	<i>з'ясувáти</i>	<i>з'ясóваний</i>	<i>з'ясóвний</i>

Формально прикметник на *́овн(ий)* можна отримати, вилучивши літеру *а* із суфікса *́ован(ий)* відповідного подієприкметника.

Заувага. Виняток становлять подієприкметники з наголошеним префіксом, бо в них суфікс *-ован(ий)* через це трансформується в *уван(ий)*: *ві́лікувати* — *ві́лікуваний* — *виліко́ваний*.

Так само формально можна отримати прикметники на *́енний або́́нний (́янний)*, якщо в суфіксі *-енний* або *-аний* (*-яний*) відповідного подієприкметника подвоїти літеру *н* і перенести наголос на суфікс:

Дія	Подія	Наслідкова подієознака	Ознака властивості
<i>оці́нювати</i>	<i>оці́нити</i>	<i>оці́нений</i>	<i>оціне́нний</i>
<i>здій́снювати</i>	<i>здій́снити</i>	<i>здій́снений</i>	<i>здійсне́нний</i>
<i>поя́снювати</i>	<i>поя́снити</i>	<i>поя́снений</i>	<i>поясне́нний</i>
<i>дола́ти</i>	<i>здола́ти</i>	<i>здо́ланий</i>	<i>здола́нний</i>
<i>впізнава́ти</i>	<i>впізна́ти</i>	<i>впі́знаний</i>	<i>впізна́нний</i>
<i>порі́внювати</i>	<i>порі́вняти</i>	<i>порі́вняний</i>	<i>порівня́нний</i>
<i>чита́ти</i>	<i>прочита́ти</i>	<i>прочи́таний</i>	<i>прочита́нний</i>

У тих випадках, коли для позначання наслідків події, крім універсальної форми на *-ість*, є також додаткова коротка форма (4.4.2), прикметники на позначку дійової властивості об'єкта дії можна утворити за допомогою суфікса *-ний* від називника, що означає наслідок події.

Дія	Подія	Наслідок події	Ознака властивості
<i>висува́ти</i>	<i>ві́снути</i>	<i>ві́сув</i>	<i>висувни́й</i>
<i>розчи́няти</i>	<i>розчи́нити</i>	<i>ро́зчин</i>	<i>розчи́нний</i>
<i>розтя́гувати</i>	<i>розтя́гнути</i>	<i>ро́зтяг</i>	<i>розтя́жний</i>
<i>змі́нювати</i>	<i>змі́нити</i>	<i>змі́на</i>	<i>змі́нний</i>
<i>поко́ряти</i>	<i>поко́рити</i>	<i>поко́ра</i>	<i>покі́рний</i>
<i>розв'язува́ти</i>	<i>розв'язáти</i>	<i>ро́зв'язок</i>	<i>розв'язни́й</i>
<i>перенóсити</i>	<i>перене́сти</i>	<i>перенóс</i>	<i>переносни́й</i>
<i>чита́ти</i>	<i>прочита́ти</i>	<i>прóчит</i>	<i>прочитни́й</i>

Иноді такі прикметники утворюють від назви об'єкта дії:

Дія	Подія	Об'єкт дії	Ознака властивості
<i>сади́ти</i>	<i>посади́ти</i>	<i>са́диво</i>	<i>сади́вний</i>
<i>ї́сти</i>	<i>з'ї́сти</i>	<i>ї́стиво</i>	<i>ї́стівний</i>
<i>палі́ти</i>	<i>спалі́ти</i>	<i>па́ливо</i>	<i>палі́вний</i>
<i>носі́ти</i>	<i>поносі́ти</i>	<i>но́сиво</i>	<i>носі́вний</i>
<i>чита́ти</i>	<i>прочита́ти</i>	<i>чті́во</i>	<i>чті́вний</i>

А.12 Творення прикметників, що передають ознаку дійової властивості учасника неперехідної дії

Прикметник, що передає ознаку дійової властивості учасника неперехідної дії — **здатність бути виконавцем неперехідної дії**, утворюють здебільшого від основи безпрефіксного дієприсудника, що означає дію, часом від назви наслідку чи учасника дії за допомогою суфіксів, поданих у таблиці А.13.

А.13 Зведена таблиця правил творення прикметників, що означають дійові властивості

Вид властивостей	Прикметникові суфікси	Творення від назви	Приклади
Дійові властивості суб'єктів	-льн(ий)	суб'єкта чи дії	<i>вимірювальний прилад</i>
	-івн(ий)		<i>гальмівний пристрій</i>
	-ч(ий)		<i>виконавчий орган</i>
Дійові властивості об'єктів	-н(ий)	наслідку	<i>змінний тиск</i>
	-обн(ий)		<i>вилікова хвороба</i>
	-енн(ий)		<i>здійснена процедура</i>
	-анн(ий)		<i>здоланна перешкода</i>
	-івн(ий)	об'єкта	<i>їстівний гриб садівний матеріал</i>
Дійові властивості учасників неперехідної дії	-к(ий)	дії, наслідку, чи учасника дії	<i>летка олія</i>
	-лив(ий)		<i>мінливий відтінок</i>
	-уч(ий)		<i>плавучий док</i>
	-ст(ий)		<i>займістий матеріал</i>
	-част(ий)		<i>розсіпчастий матеріал</i>
	-льн(ий)		<i>літальний апарат</i>
	-ав(ий)		<i>блукавий струм</i>
	-ів(ий)		<i>світливий об'єкт</i>
	-івк(ий)		<i>вібрівкий стіл</i>
	-івлів(ий)		<i>жартівливий чоловік</i>

А.14 Порівнювальна таблиця однокореневих прикметників і діє- та подієприкметників

Прикметники, на ознаку призначеності чи здатності суб'єкта виконувати діяння	Діє- та подієприкметники, що передають ознаку об'єкта, зумовлену спрямованим на нього		Прикметники, що означають призначеність чи здатність об'єкта піддаватися діянню
	діянням	подіянням	
<i>відтворювальний</i>	<i>відтворюваний</i>	<i>відтворений</i>	<i>відтворний</i>
<i>корегувальний</i>	<i>корегований</i>	<i>скорегований</i>	<i>скореговний</i>
<i>модифікувальний</i>	<i>модифікований</i>	<i>змодифікований</i>	<i>змодифіковний</i>
<i>напружувальний</i>	<i>напружуваний</i>	<i>напружений</i>	<i>напружний</i>
<i>обробчий</i>	<i>оброблюваний</i>	<i>оброблений</i>	<i>обробний</i>
<i>обслуговувальний</i>	<i>обслуговуваний</i>	<i>обслужований</i>	<i>обслужовний</i>
<i>ремонтувальний</i>	<i>ремонтований</i>	<i>зремонтований</i>	<i>зремонтовний</i>
<i>редагувальний</i>	<i>редагований</i>	<i>зредагований</i>	<i>зредаговний</i>

ДОДАТОК Б

(довідковий)

Порівнювальна таблиця рекомендованих і нерекomenдованих термінів, що означають мовні засоби передавання дійових утмяків

Традиційний (нерекomenдований) термін	Рекомендований термін	Приклади слів	
		перех. дія	неперех. дія
дієслово недоконаного виду	дієприсудник	<i>підписувати</i>	<i>розтавати</i>
дієслово доконаного виду	подієприсудник	<i>підписати</i>	<i>розтанути</i>
віддієслівний іменник, що означає дію і походить від дієслова недоконаного виду	дієназивник	<i>підписування</i>	<i>розтавання</i>
віддієслівний іменник, що означає дію і походить від дієслова доконаного виду	подієназивник	<i>підписання</i>	<i>розтанення</i>
дієприкметник недоконаного виду, дієприкметник теперішнього часу	дієприкметник	<i>підписуваний</i>	<i>талий</i>
пасивний дієприкметник недоконаного виду, пасивний дієприкметник теперішнього часу	перехідний дієприкметник	<i>підписуваний</i>	—
активний дієприкметник недоконаного виду, активний дієприкметник теперішнього часу	неперехідний дієприкметник	—	<i>талий</i>
дієприкметник доконаного виду дієприкметник минулого часу	подієприкметник	<i>підписаний</i>	<i>розталий</i>
пасивний дієприкметник доконаного виду пасивний дієприкметник минулого часу	перехідний подієприкметник	<i>підписаний</i>	—
активний дієприкметник доконаного виду активний дієприкметник минулого часу	неперехідний подієприкметник	—	<i>розталий</i>
дієприслівник недоконаного виду дієприслівник теперішнього часу	дієобставинник	<i>підписуючи</i>	<i>розтаючи</i>
дієприслівник доконаного виду дієприслівник минулого часу	подієобставинник	<i>підписавши</i>	<i>розтавши</i>

ДОДАТОК В
(обов'язковий)
ПРАВИЛА ПЕРЕКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКИХ ДІЄПРИКМЕТНИКІВ⁶

Оскільки в російській мові дієприкметники вживають як у власне дієприкметниковій функції (для передавання дієознак учасників дії), так і в прикметниковій (для передавання ознак їхніх дійових властивостей), а також в називниковій (для передавання назв учасників дії), то, щоб перекласти російський дієприкметник українською мовою, насамперед треба з'ясувати з контексту, який утямок він означає, а далі — визначити засоби української мови, що відповідають тому утямкові.

В.1 Російські дієприкметники на **-ущий** уживають для позначання утямків, стосовних виконавця:

- а) перехідної дії:
- дійової властивості (4.6.1),
 - дієознаки (4.3.1.1),
 - назви (4.5.1);
- б) неперехідної дії:
- дійової властивості (4.6.5),
 - дієознаки (4.3.3.1),
 - назви (4.5.3).

Утямковий зв'язок між російськими дієприкметниками і відповідними засобами української мови (прикметниками, дієприкметниками та називниками) відображено в таблиці В.1.

Таблиця В.1

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова
Дієприкметник на -ущий	Перехідна	Ознака дійової властивості активного учасника перехідної дії (п. 4.6.1)	Прикметник: <i>-льний, -івний, -чий</i>
		Дієознака активного учасника перехідної дії (п. 4.3.1.1)	Описова конструкція: <i>який (що) + дієприсудник</i>
			Дієобставинник Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
	Назва активного учасника перехідної дії (п. 4.5.1)	Називник: <i>-ач, -ник, -ар, -ій, -ець</i> тощо	
	Неперехідна	Ознака дійової властивості учасника неперехідної дії (п. 4.6.5)	Прикметник: <i>-кий, -ливий, -учий, -авий, -ивий, -стий, -івкий, -івливий, -льний</i>
		Дієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.1)	Описова конструкція: <i>який (що) + дієприсудник</i>
			Дієобставинник Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
			Дієприкметник : <i>-лий</i>
Назва учасника неперехідної дії (п. 4.5.3)	Називник: <i>-ливець, -ак, -ун</i> тощо		

⁶ Подані у цьому Додатку правила, у вигляді зведених таблиць, опубліковано також в [14, 21].

Наприклад:

сжимающий — перех.		власт.	— <i>стискальний</i>
		дієозн.	— <i>що стискає, стискаючи, під час стискання</i>
		назва	— <i>стискач</i>
плавающий — неперех.		власт.	— <i>плавучий</i>
		дієозн.	— <i>що плаває, плаваючи, під час плавання</i>
		назва	— <i>плавець</i>

В.2 Російські дієприкметники на **-щийся** вживають для позначання утямків, стосовних:

а) пасивного учасника перехідної дії:

- дійової властивості (4.6.3),
- дієознаки (4.3.2.1),
- назви (4.5.2);

б) учасника неперехідної дії:

- дійової властивості (4.6.5),
- дієознаки (4.3.3.1),
- назви (4.5.3).

Таблиця В.2

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова
Дієприкметник на -щийся	Перехідна	Ознака дійової властивості пасивного учасника перехідної дії (п.4.6.3)	Прикметник: <i>-ний, -овний, -енний, -анний</i>
		Дієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.1)	Дієприкметник : <i>-ний, -тий</i>
			Описова конструкція: <i>що його + дієприсудник</i>
		Назва пасивного учасника перехідної дії (п. 4.5.2)	Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
	Неперехідна	Ознака дійової властивості учасника неперехідної дії (п. 4.6.5)	Називник: <i>-унок, -юнок, -ок -ник, -нець, -нка, -ниця, -ень</i> тощо
		Дієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.1)	Прикметник: <i>-кий, -ливий, -учий, -авий, -ивий, -стий, -івкий, -івливий, -льний</i>
			Описова конструкція: <i>який (що) + дієприсудник</i>
		Назва учасника неперехідної дії (п. 4.5.3)	Дієобставинник Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i> Дієприкметник : <i>-лий</i>
	Називник: <i>-ливець, -ак, -ун</i> тощо		

Наприклад:

сжимающийся	перех.		власт.	— <i>стисний</i>
			дієозн.	— <i>стисканий, що його стискають</i>
			назва	— <i>стисканець</i>
	неперех.		власт.	— <i>стисливий</i>
			дієозн.	— <i>що стискається, стискаючись, під час стискання</i>
			назва	— <i>стисливець</i>

В.3 Російські дієприкметники теперішнього часу на **-мый** уживають для позначання утямків, стосовних пасивного учасника перехідної дії:

- дійової властивості (4.6.3),
- дієознаки (4.3.2.1),
- назви (4.5.2).

Таблиця В.3

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова
Дієприкметник на -мый	Перехідна	Дійова властивість пасивного учасника перехідної дії (п.4.6.3)	Прикметник: <i>-ний, -овний, -енний, -анний, -ивний</i>
		Дієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.1)	Дієприкметник : <i>-ний, -тий</i>
			Описова конструкція: <i>що його + дієприсудник</i>
		Назва пасивного учасника перехідної дії (п. 4.5.2)	Називник: <i>-унок, -юнок, -ок-ник, -нець, -нка, -ниця,-ень</i> тощо

Наприклад:

сжимаемый — перех. $\begin{cases} \text{власт.} & \text{— стисний} \\ \text{дієозн.} & \text{— стисаний, що його стискають, в процесі стискання} \\ \text{назва} & \text{— стисанець} \end{cases}$

В.4 Російські дієприкметники минулого часу на **-нный** уживають для позначання утямків, стосовних пасивного учасника перехідної дії:

- дієознаки (4.3.2.1),
- подієознаки (4.3.2.2),
- назви (4.5.2).

Таблиця В.4

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова
Дієприкметник на -нный	Перехідна	Дієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.1)	Дієприкметник : <i>-ний, -тий</i>
			Описова конструкція: <i>що його + дієприсудник</i>
			Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
		Подієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.2)	Подієприкметник : <i>-ний, -тий</i>
			Описова конструкція: <i>що його + подієприсудник</i>
		Назва пасивного учасника перехідної дії (п. 4.5.2)	Описова конструкція: <i>після (по) + подісназивник</i>
Називник: <i>-унок, -юнок, -ок-ник, -нець, -нка, -ниця,-ень</i> тощо			

Наприклад:

копированный — перех. $\begin{cases} \text{дієозн.} & \text{— копіюваний, що його копіювано, під час копіювання} \\ \text{подієозн.} & \text{— скопійований, що його скопійовано, після скопійовання} \end{cases}$

заключенный — перех. $\begin{cases} \text{подієозн.} & \text{— ув'язнений, що його ув'язнено, після ув'язнення} \\ \text{назва} & \text{— в'язень} \end{cases}$

осужденный — перех. $\begin{cases} \text{подієозн.} & \text{— засуджений, що його засуджено, після засудження} \\ \text{назва} & \text{— засуджений} \end{cases}$

В.5 Російські дієприкметники на **-ший** уживають для позначання утямків, стосовних виконавця:

- а) перехідної дії:
 - дієознаки (4.3.1.1),
 - подієознаки (4.3.1.2),
 - назви (4.5.1);
- б) неперехідної дії:
 - дієознаки (4.3.3.1),
 - подієознаки (4.3.3.2),
 - назви (4.5.3).

Таблиця В.5

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова
Дієприкметник на -ший	Перехідна	Дієознака активного учасника перехідної дії (п. 4.3.1.1)	Описова конструкція: <i>який (що) + дієприсудник</i>
			Дієобставинник: <i>-чи</i>
			Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
		Подієознака активного учасника перехідної дії (п. 4.3.1.2)	Описова конструкція: <i>який (що) + подієприсудник</i>
			Подієобставинник: <i>-ши</i>
			Описова конструкція: <i>після (по) + подієназивник</i>
	Назва активного учасника перехідної дії (п. 4.5.1)	Називник: <i>-ач, -ник, -ар, -ій, -ець</i> тощо	
	Неперехідна	Дієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.1)	Описова конструкція: <i>який (що) + дієприсудник</i>
			Дієобставинник: <i>-чи, -чись</i>
			Описова конструкція: <i>під час (в процесі) + дієназивник</i>
Дієприкметник: <i>-лий</i>			
Подієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.2)		Описова конструкція: <i>який (що) + подієприсудник</i>	
		Подієобставинник: <i>-ши, -шись</i>	
		Описова конструкція: <i>після (по) + подієназивник</i>	
Назва учасника неперехідної дії (п. 4.5.3)	Називник: <i>-ливець, -ак, -ун, -ник, лець</i> тощо		

Наприклад:

читавший — перех. < дієозн. — *що читав, читаючи, під час читання*
 назва — *читач*

прочитавший — перех. < подієозн. — *що прочитав, прочитавши, після прочитання*
 назва — *читач*

отдыхавший — неперех. < дієозн. — *що відпочивав, відпочиваючи*
 назва — *відпочивальник*

отдохнувший — неперех. < подієозн. — *що відпочив, відпочивши, відпочилий*
 назва — *відпочивальник, відпочилець*

Ст.ДА 10.003-2011

В.6 Російські дієприкметники на **-шийся** вживають для позначання утямків, стосовних:

а) пасивного учасника перехідної дії:

- дієознаки (4.3.2.1),
- подієознаки (4.3.2.2),
- назви (4.5.2);

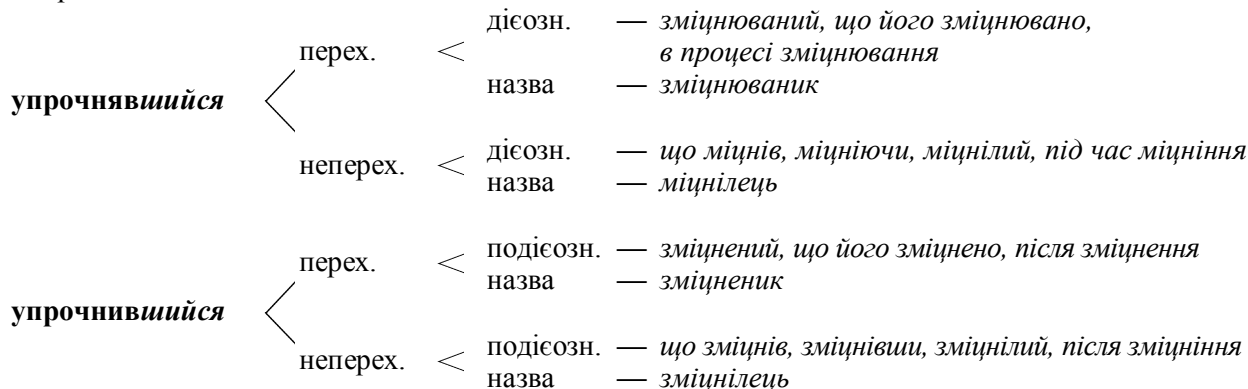
б) учасника неперехідної дії:

- дієознаки (4.3.3.1),
- подієознаки (4.3.3.2),
- назви (4.5.3).

Таблиця В.6

Російська мова	Дія	Утямок	Українська мова	
Дієприкметник на -шийся	Перехідна	Дієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.1)	Дієприкметник : <i>-ний, -тий</i>	
			Описова конструкція: <i>що його</i> + дієприсудник	
			Описова конструкція: <i>під час (в процесі)</i> + дієназивник	
		Подієознака пасивного учасника перехідної дії (п. 4.3.2.2)	Подієприкметник : <i>-ний, -тий</i>	
			Описова конструкція: <i>що його</i> + подієприсудник	
			Описова конструкція: <i>після (по)</i> + подієназивник	
	Неперехідна	Назва активного учасника перехідної дії (п. 4.5.1)	Називник: <i>-унок, -юнок, -ок-ник, -нець, -нка, -ниця</i> тощо	
			Дієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.1)	Описова конструкція: <i>який (що)</i> + дієприсудник
				Дієобставинник
				Описова конструкція: <i>під час (в процесі)</i> + дієназивник
Неперехідна	Подієознака учасника неперехідної дії (п. 4.3.3.2)	Дієприкметник : <i>-лий</i>		
		Описова конструкція: <i>який (що)</i> + подієприсудник		
		Подієобставинник		
		Описова конструкція: <i>після (по)</i> + подієназивник		
Неперехідна	Назва учасника неперехідної дії (п. 4.5.3)	Подієприкметник : <i>-лий</i>		
		Називник: <i>-ливець, -ак, -ун, -ник</i> тощо		

Наприклад:

ДОДАТОК Г
(довідковий)
ПРИКЛАДИ ПОЗНАК ПРОЦЕСОВИХ УТЯМКІВ
Перехідна дія *утомлювати*

Код	Клас утямки	Від	Назва мовних засобів	Позначки	Виозначки
1	Дія	1	дієслово	<i>утомлювати,</i>	зменшувати здатність об'єкта виконувати певні функції
2	Подія	1	дієназивник	<i>утомлювання</i>	дія за знач. <i>утомлювати</i> і <i>утомлюватися</i>
		2	подієслово	<i>утомити,</i>	перейти певний етап (момент) перебігу дії <i>утомлювати</i>
3	Дієознака		подієназивник	<i>утомлення</i>	подія за знач. <i>утомити</i> і <i>утомитися</i>
3.1	— суб'єкта	1	дієприслівник	<i>утомлюючи,</i>	під час перебування в ролі виконавця дії <i>утомлювати</i>
			що + дієслово	<i>що утомлює</i>	що перебуває в ролі виконавця дії <i>утомлювати</i>
3.2	— об'єкта	1	дієприкметник	<i>утомлюваний,</i>	який перебуває в ролі об'єкта дії <i>утомлювати</i>
			що його + дієслово	<i>що його утомлюють</i>	
4	Подієознака				
4.1	— суб'єкта	2	подієприслівник	<i>утомивши,</i>	після перебуття події <i>утомити</i> в ролі виконавця дії <i>утомлювати</i>
			що + подієслово	<i>що утомив</i>	що перебув подією <i>утомити</i> в ролі виконавця дії <i>утомлювати</i>
4.2	— об'єкта	2	подієприкметник	<i>утомлений,</i>	який має ознаки наслідку події <i>утомити</i> і <i>утомитися</i>
			що його + подієслово	<i>що його утомлено</i>	який має ознаки наслідку події <i>утомити</i>
5	Дієхарактеристика				
	— об'єкта	3.2, 1	діємірник	<i>утомлюваність</i>	інтенсивність (швидкість) реального <i>утомлювання</i>
5	Подієхарактеристика об'єкта або наслідок події				
5.1	— універсальний	4.2, 2	подіємірник	<i>утомленість</i>	стан об'єкта, що зазнав (перебув подією) <i>утомлення</i>
5.2	— додатковий	2, 1	називник	<i>утома</i>	характеристика об'єкта, що зазнав (перебув подією) <i>утомлення</i>
6	Назва				
6.1	— суб'єкта	1	називник	<i>утомлювало, утомник</i>	засіб виконання дії <i>утомлювати</i>
			називник	<i>утомлювач</i>	суб'єкт дії <i>утомлювати</i>
6.2	— об'єкта	4.2, 2,	називник	<i>утомлений (-нка),</i>	<i>утомлений</i> предмет чи істота
		3.2, 1	називник	<i>утомлюваний (-нка)</i>	<i>утомлюваний</i> предмет чи істота
7	Ознака дійової властивості				
7.1	— суб'єкта	1	прикметник	<i>утомлювальний</i>	здатний чи призначений <i>утомлювати</i>
7.2	— об'єкта	5.1, 5.2	прикметник	<i>утомний</i>	призначений чи здатний бути <i>утомленим</i>
8	Назва дійової властивості				
8.1	— суб'єкта	6.1	називник	<i>утомлювальність</i>	властивість за знач. <i>утомлювальний</i>
8.2	— об'єкта	6.2	називник	<i>утомність</i>	властивість за знач. <i>утомний</i>

Неперехідна дія *утомлюватися*

Код	Клас утямку	Від	Назва мовних засобів	Познаки	Віознаки
1	Дія		дієслово	<i>утомлюватися,</i>	<u><i>утомлювати</i></u> себе
		1	дієназивник	<i>утомлювання</i>	дія за знач. <i>утомлювати</i> і <i>утомлюватися</i>
2	Подія		подієслово	<i>утомитися,</i>	перейти певний етап (момент) перебігу дії <i>утомлюватися</i>
		2	подієназивник	<i>утомлення</i>	подія за знач. <i>утомити</i> і <i>утомитися</i>
3	Дієознака				
3.1	— суб'єкта	1	дієприслівник що + дієслово	<i>утомлюючись,</i> <i>що утомлюється</i>	під час перебування в ролі виконавця дії <i>утомлюватися</i> що перебуває в ролі виконавця дії <i>утомлюватися</i>
3.2	— об'єкта	1	—	—	—
4	Подієознака				
4.1	— суб'єкта	2	подієприслівник що + подієслово	<i>утомившись,</i> <i>що утомився</i>	після перебуття події <i>утомитися</i> в ролі виконавця дії <i>утомлюватися</i> що перебув подію <i>утомитися</i> в ролі виконавця дії <i>утомлюватися</i>
4.2	— об'єкта	2	подієприкметник	<i>утомлений</i>	який має ознаки наслідку події <i>утомити</i> і <i>утомитися</i>
5	Дієхарактеристика				
	— об'єкта	3.2, 1	діємірник	<i>утомлюваність</i>	інтенсивність (швидкість) реального <i>утомлювання</i>
5	Подієхарактеристика				
	об'єкта або наслідок події				
5.1	— універсальний	4.2, 2	подіємірник	<i>утомленість</i>	стан об'єкта, що зазнав (перебув подію) <i>утомлення</i>
5.2	— додатковий	2, 1	називник	<i>утома</i>	характеристика об'єкта, що зазнав (перебув подію) <i>утомлення</i>
6	Назва				
6.1	— суб'єкта	1	називник називник	<i>утомливець (-иця)</i> <i>утомленик (-нка)</i>	<i>утомливий</i> предмет чи істота <i>утомлений</i> предмет чи істота
6.2	— об'єкта	—	—	—	—
7	Ознака дійової властивості				
7.1	— суб'єкта	1	прикметник	<i>утомливий</i>	здатний <i>утомитися</i>
7.2	— об'єкта	—	—	—	—
8	Назва дійової властивості				
8.1	— суб'єкта	6.1	називник	<i>утомливість</i>	властивість за знач. <i>утомливий</i>
8.2	— об'єкта	—	—	—	—

ДОДАТОК Г (довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 ДСТУ 1.5:2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлювання та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ).
- 2 ДСТУ 3966–2000. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять.
- 3 Ухвали Науково-технічної комісії з питань термінології при Держстандарті України // Проблеми української термінології. Збірник наукових праць учасників 8-ї Міжнародної конференції «Проблеми української термінології Слово Світ 2004». — Львів: Ліга-Прес, 2004. — С. 209—222.
- 4 http://lp.edu.ua/tc.terminology/TK_Komisija/TK_Komisija.htm#Sect3
- 5 Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали / Упоряд.: Л. Масенко й ин. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. — 399 с.
- 6 Математичний термінологічний бюлетень ("Проти націоналізму в математичній термінології") — К.: Вид-во ВУАН, 1934. — 80 с.
- 7 Фізичний термінологічний бюлетень ("Ліквідувати націоналістичне шкідництво в радянській фізичній термінології") — К.: Вид-во ВУАН, 1935. — 81 с.
- 8 Виробничий термінологічний бюлетень ("Викоринити націоналізм у виробничій термінології") — К.: Вид-во ВУАН, 1935. — 79 с.
- 9 Кубайчук Віктор. Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови. — К.: «К.І.С.», 2004. — 176 с.
- 10 Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. IV / Відп. ред. Л. О. Симоненко. — К.: КНЕУ, 2001. — С. 11—14.
- 11 Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / За ред. І. Вихованця. — К.: Унів. вид-во "Пульсари", 2004. — 400 с.
- 12 Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. — К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2004. 303 с. (передрук видання 1925 р.).
- 13 Норми української науково-технічної мови. Тлумачний словник з видавничо-поліграфічної та пакувальної справи: Науково-практичне видання / Таланчук П.М. та ин.: — К.: Ун-т «Україна», 2006. — 664 с.
- 14 Російсько-український словник наукової і технічної мови / О. Войналович, В. Моргунюк — К.: Вирій, Сталкер, 1997.— 256 с.

15 Пшенична Л., Моргунок В. Визначення чи означення (який має бути український відповідник термінові *definiция*) // Вісник: Проблеми української термінології. Матеріали 6-ї міжнародної конференції. — Львів: Львівська політехніка, 2000, №402. — С. 45—46

16 Російсько-український словник (А — П) / Українська академія наук. Редактори: В.М.Ганцов, Г.К.Голоскевич, М.М.Грінченкова; Головний редактор: акад. А.Е.Кримський. — К: Червоний шлях, 1924; <http://r2u.org.ua>

17 Моргунок В. Творення, вживання та йменування слів, яким властива категорія виду // Вісник: Проблеми української термінології. — Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2008, №620. — С. 20—25;
www.nbu.gov.ua/Portal/natural/VNULP/Ukr_term/2008_620/04.pdf

18 Моргунок В. Дійові властивості пасивних учасників дії // Проблеми української термінології: Зб. наук. праць. — Львів: Львівська політехніка, 2006. — С. 12—14.

19 Вихованець І. Студії про частини мови: термінологічний аспект // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. VI. — К.: КНЕУ, 2005. — С. 3—7.

20 Моргунок В. Терміни та виозначки дійових (процесових) утямків / Виталь Моргунок, Людмила Пшенична, Володимир Шевченко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» — 2010. — № 676. — С. 49—56.
http://lp.edu.ua/tc.terminology/TK_Wisnyk676/TK_wisnyk676_morhun'uk_pshenychna_shevchenko.htm

21 Українська ділова і фахова мова: практичний посібник на щодень / За ред. М. Гінзбурга. — 2-ге вид., випр. і доп — К.: «фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2007. — 672 с.

22 Моргунок В. Про невмотивованість українського терміна «поняття» на позначку одиниці думки / Виталь Моргунок // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: Серія «Проблеми української термінології» — 2012. — № 733. — С. 29—33.
http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk733/TK_wisnyk733_1_morhun'uk.htm

ДОДАТОК Д

НАСТАНОВИ

ЩОДО ВЖИВАННЯ ДЕЯКИХ СЛІВ

у наукових, технічних, ділових та інших застосовних текстах
(відповідно до вимог ДСТУ 3966-2000 та ДСТУ 1.5:2003)

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1. адаптація	адаптация	(дія) пристосовування, адаптування; (подія) пристосування, заадаптування; (наслідок події) пристосованість, адаптація
2. адаптивний	адаптивный	(ознака властивості виконавця неперех. дії) пристосовливий, адаптивний; (ознака властивості суб'єкта) пристосовчий, адаптувальний; (ознака властивості об'єкта) пристосовний, заадаптовний;
3. адаптований	адаптированный	(подієознака) пристосований, заадаптований; (дієознака) пристосовуваний, адаптований; (ознака властивості об'єкта) пристосовний, заадаптовний
4. адаптовано	адаптирован	пристосовано, заадаптовано
5. адаптувати	адаптировать	(діяння) пристосовувати, адаптувати; (подіяння) пристосувати, заадаптувати
6. адаптуватися	адаптироваться	(неперех.дія) пристосовуватися, адаптуватися; (неперех.подія) пристосуватися, заадаптуватися
7. адекватний	адекватный	відповідний
8. акредитація	аккредитация	(дія) акредитувати, акредитування; (дія) заакредитувати, заакредитування; (наслідок) акредитація, заакредитованість
9. акредитований	акредитованный; аккредитуемый	(подієознака) заакредитований; (дієознака) акредитований; (ознака властивості) заакредитовний
10. активований	активированный; активируемый	(подієознака) заактивований; (дієознака) активований; (ознака властивості) заактивовний
11. активуючий	активирующий	(ознака властивості) активувальний; (дієознака) що активує, активуючи
12. актуалізація	актуализация	(дія) онівлювати, онівлювання, осучаснювати, осучаснювання; (подія) оновіти, оновлення, осучаснити, осучаснення; (наслідок) оновленість, оновок, осучасненість
13. актуалізований	актуализ(ир)ованный	(подієознака) онівлений, осучаснений; (дієознака) онівлюваний, осучаснюваний
14. актуалізувати	актуализ(ир)овать	(дія) онівлювати, осучаснювати; (подія) оновіти, осучаснити; (дія) робити <i>актуальним</i> чи <i>актуальнішим</i> (див. <i>актуальний</i>); (подія) зробити <i>актуальним</i> чи <i>актуальнішим</i> (див. <i>актуальний</i>)
15. актуальний	актуальный	- начасний, на часі, злободенний, нагальний, - сучасний, сьогднішній, теперішній, нинішній, оновлений - доречний, своєчасний, вчасний, назрілий, - важливий, пекучий, болючий, животрепетний
16. акумулюючий	аккумулирующий	(ознака властивості) назбірувальний, акумулівний; (дієознака) що назбірує, назбіруючи, що акумулює, акумулюючи
17. акумульований	аккумулированный аккумулируемый	(подієознака) назбіраний, закумульований; (дієознака) назбіруваний, акумульований; (ознака властивості) назбірний, закумульовний
18. алгебраїчний	алгебраический	алгебричний [21,22]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
19. аналіз	аналіз	(дія) аналізувати, аналізування; (подія) заналізувати, заналізування; (наслідок) аналіз [15, 21, 40, 56], заналізованість
20. аналізований	анализированный; анализируемый	(подієознака) заналізований; (дієознака) аналізований; (ознака властивості) заналізований
21. аналізуючий	анализирующий	(ознака призначеності) аналізувальний; (ознака спроможності) аналізівний; (дієознака) що аналізує, аналізуючи
22. аналогічний	аналогичный	подібний
23. анулювати	анулировать	(дія) касувати, скасовувати; (подія) скасувати
24. анульований	анулированный	скасований
25. анульовано	анулирован	скасовано
26. аранжировка, аранжування	аранжировка	(дія) аранжувати, аранжування (подія) заранжувати, заранжування (наслідок) заранжовання, заранжованість
27. арешт	арест	(дія) арештувати, арештування, заарештовувати, заарештовування; (подія) заарештувати, заарештування (наслідок) арешт, заарештованість
28. арештований	арестованный	(подієознака) заарештований; (дієознака) арештований; (ознака властивості) заарештований; (особа) арештант, (майно) арештовання
29. арештувати, арештовувати	арестовать, арестовывать	(дія) арештувати, заарештовувати; (подія) зарештувати
30. армія	армия	військо
31. атакуючий	атакующий	(ознака властивості) нападальний, атакувальний, атаківий; (дієознака) що нападає, нападаючи, що атакує, атакуючи; (суб'єкт) нападник, атакувальник
32. атестація	аттестация	(дія) атестувати, атестування; (дія) затестувати, затестування; (наслідок) атестація, затестованість
33. багаточисленний, багаточисельний	многочисленный	численний
34. бажаючий	желающий	(суб'єкт) охотник, бажальник; (ознака властивості) охочий, бажальний, бажавий; (дієознака) бажаючи, хто бажає, хто хоче, хто має охоту
35. барабанщик	барабанщик	барабанник
36. башмак	башмак	(техн.) підкладень [22,23,26]
37. безкоштовний	бесплатный	безплатний
38. безпека	безопасность	(властивість — не бути загрозою) безпечність; (стан — коли об'єктові ніщо не загрожує) безпека
39. біженець	беженец	(змушений утікаючи переселятися) утікавець [32]
40. біжучий	бегущий	(ознака властивості суб'єкта) бігучий; (дієознака) що біжить, біжучи, біжний
41. біля	около	(стос. до величин) близько; (у просторі) біля, поряд, поруч, при
42. більш вірогідний	более вероятный	ймовірніший
43. більш вірогідний	более достоверный	вірогідніший
44. більш глибокий	более глубокий	глибший

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
45. блискучий	блестящий	(здатний блищати) блискучий; (що має зовнішній блиск у переносному розумінні) блискучий; (інше) прекрасний, пречудовий, чудовий, дивовижний, пишний, різючий, надзвичайний, осяйний
46. блюдо	блюдо	1) (їжа) страва; 2) (посудина) блюдо
47. боров	боров	(горизонтальний димар) лежак
48. був зроблений	был сделан	зроблено
49. був створений	был создан	створено
50. бувший	бывший	колішній, булий [1,2,32,49], давній, минулий, попередній, одбугий
51. будівництво	строительство	(дія) будувати, будування; (подія) побудувати, побудування, збудувати, збудування; (наслідок) будинок, будівля; (структура) будова, побудова; (об'єкт, місце) будівництво
52. будівничий, будівний, будівельний будуючий	зодчий; строительный	(той, що буде будь-що) будівник; (той, що створює будівлі) будівельник; (ознака, призначеного будувати будь-що) будівний, будувальний, будівничий; (ознака стосовного чи належного до будівлі) будівельний
53. була зроблена	была сделана	зроблено
54. була створена	была создана	створено
55. було зроблене	было сделано	зроблено
56. було зроблено	было сделано	зроблено
57. було створене	было создано	створено
58. було створено	было создано	створено
59. бути зобов'язаним кому чим	быть обязанным кому чем	завдячувати кому, що
60. в залежності	в зависимости	залёжно
61. в результаті дії	в результате действия	внаслідок дії
62. в результаті розрізу	в результате разреза	внаслідок розрізання
63. в тому числі	в том числе	зокрема
64. в якості	в качестве	як
65. вантажопідймальність, вантажопідйомність	грузоподъемность	вантажність
66. варення	варенье	(ягоди, фрукти, зварені в цукровому сиропі) варення ж. р. [2] (так само, як: печення, смаження, праження, копчення, сушення [1-5]); (дія) варення
67. варіння, варення	варка	(перех. дія) варити, варення; (перех. подія) зварити, зварення; (неперех. дія) варітися, варіння; (неперех. подія) зварітися, зваріння; (наслідок) звареність, вариво, варунок, вареник, варениця, вареня
68. варочний	варочный	(влас. суб'єкта — від <i>варило</i>) варильний; (влас. об'єкта — від <i>вариво</i>) варивний
69. вартовий	часовой	(ознака) вартовий, чатовий ; (особа) вартовік [1,3,4, 32], чатовік
70. вбрання	одевание	1) (дія) одягати(ся), одягання, вбирати(ся), вбирання; (подія) одягнути(ся), одягти(ся), одягнення, вбрати(ся), вбрання; (речі) одяга, одяг, убір, вбір, одяг; (наслідок) одягненість, вбраність; 2) (дія) вбирати, вбирання; (подія) вбрати, вбирання; (наслідок) вбраність

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
71. ввіз	ввоз	(дія) вв'озити, вв'оження; (подія) вв'езти, вв'езення; (наслідок, місце) ввіз, вв'езеність
72. вегетуючий	вегетирующий	(ознака властивості) ростучий, вегетівкій, (в дії) що росте, ростучий, що вегетує, вегетуючи
73. ведучий, провідний	ведущий	1) (суб'єкт) провідник, провідій, прова́дник, проваді́р, віднік, чільник, очільник, орудник; 2) (ознака властивості) (механізму) урухо́мчий, тя́говий, руші́йний; (суб'єкта) провідні́чий, проваді́йчий, прова́дчий, прова́дчий, відні́чий, головні́й, чільні́й, очільні́й, кері́вний; 3) (дієознака) (механізму) що урухо́млює, що рухає; (суб'єкта) що веде́, що прова́дить, що прова́дить, що очолює, що керу́є; Заувага: провідний – той, що його можна або треба провести
74. вертикальний	вертикальный	дозе́мний [21,26, 29, 31, 36, 40]
75. вертольот	вертолет	гвинтокри́л [22,36]
76. взаємовиключний	взаимоисключающий	взаємозапе́речливий, взаємоне́допуска́вий, взаємоу́невозмо́жливий
77. Ви праві! Ви маєте рацію!	Вы правы!	Ваша пра́вда!, Пра́вду ка́жете!
78. вибачати <i>кого</i>	извинять <i>кого</i>	вибачати <i>кому</i>
79. вибір	выбор	(дія) вибира́ти, вибира́ння; (дія) ви́брати, ви́брання; (наслідок) ви́бір, ви́браність
80. виготовлення	изготовление	(дія) ви́робля́ти, ви́робля́ння; (подія) ви́робити, ви́роблення
81. виготовлювач	изготовитель	ви́робні́к
82. виготовляти виготовлювати	изготавливать изготавливать	1) ви́робля́ти, робі́ти, продукува́ти; 2) (усебічно старанно підготовлювати) ви́готовля́ти, ви́готовлюва́ти
83. вид	вид, наружность	(те, що можна побачити) вид, вигляд (категорія) вид
84. видаляти	удалять	вилуча́ти, виво́дити, випрова́джувати, вийма́ти, забира́ти, висила́ти, прибира́ти, вирізувати, відрізувати, вийма́ти, вини́щувати, зни́щувати, усува́ти
85. видимий	видимый	ві́дний
86. видимість	видимость	ві́дність
87. виділяти	выделять	1) (дія) ви́різня́ти, виокре́млювати; (подія) ви́різнити, ви́окремити; 2) (ділячи) (дія) ви́діля́ти, (подія) ви́ділити
88. видовжуватися	удлиняться	до́вшати
89. виїмка	выемка	(дія) вийма́ти, вийма́ння; (подія) вийня́ти, вийня́ття; (заглибина) вийма, виймочка, виймка; (інструмент) вийма́ло; (вийнята частина, матеріал) вийня́ток, вийня́тка
90. викладання викладення виклад	преподавание, изложение выкладывание	(дія) ви́кладати, ви́кладання; (подія) ви́класти, ви́кладення; (наслідок) ви́клад, ви́кладеність
91. викликати	вызвать	1) спричи́нити, зумо́вити, призве́сти; 2) (людину, живу істоту) ви́кликати
92. викликати	вызывать	1) спричи́нювати, зумо́влювати, призво́дити; 2) (людину, живу істоту) ви́кликати
93. виключати	выключать	вими́кати
94. виключати	исключать	1) вилуча́ти, виво́дити, усува́ти, прибира́ти, забира́ти, вийма́ти; 2) уне́возмо́жлювати, не дава́ти (змо́ги), запо́бігати; 3) відкида́ти

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
95. виключена	исключена	(подія) унеможливлено; (ознака) неможлива, унеможливлена
96. виключений	исключен	(подія) унеможливлено; (ознака) неможливий, унеможливлений
97. виключений	исключенный	1) вілучений, віведений, усунений, прибраний, вийнятий; 2) унеможливлений, запобіжений; 3) відкинений
98. виключення	выключение	(дія) вимикати, вимикання; (подія) вимкнути, вимкнення
99. виключення	исключение	1) (дія) вилучання, виводження, усування, прибирання, виймання; (подія) вілучення, віведення, усунення, прибирання, вийняття; 2) (дія) унеможливлення, надавання змоги, запобігання; (подія) унеможливлення, ненадання змоги, запобіження; 3) (дія) відкидання; (подія) відкинення; 4) виняток [10-12]
100. виключено	исключено	неможливе, неможливо, не може бути, не можна
101. виключити	выключить	вимкнути
102. виключити	исключить	1) вілучити, вівести, усунути; 2) унеможливити, не дати (змоги), запобігти; 3) відкинути
103. виключити можливість	исключить возможность	2) унеможливити, не дати (змоги); 3) відкинути можливість
104. виключний	исключительный	винятковий [10-12], надзвичайний [10-12], єдиний; (ознака спроможности) унеможливший
105. виключно	исключительно	1) винятково [10-12], надзвичайно [10-12]; 2) тільки, лише, чисто
106. виконання	исполнение	(дія) виконувати, виконування; (подія) виконати, виконання; (наслідок) виконаність, вікін [16, 40]
107. виконуючий	исполняющий	(людина, суб'єкт дії) виконавець, виконувач; (ознака властивости суб'єкта) виконавчий; (дієознака) що виконує, виконуючи
108. використання	использование	(дія) користати, користання, використовувати, використовування; (подія) використати, використання; (наслідок) користь, використаність
109. вимагати	требовать	1) (мати потреби) потребувати (чого); 2) (висувати вимоги) вимагати (що, чого)
110. виникаючий	возникающий	(ознака властивости суб'єкта) виникавий; (дієознака) що виникає, виникаючи
111. випадаючий	выпадающий	(ознака властивости суб'єкта) випадавчий; (дієознака) що випадає, випадаючи
112. випадіння	выпадение	(дія) випадати, випадання; (подія) віпасти, віпадення; (наслідок) віпалість, віпад
113. виправний	исправительный	(ознака властивости суб'єкта) виправничий; (ознака властивости об'єкта) виправний;
114. випробний	испытательный; испытумый; испытываемый	(ознака властивости суб'єкта) випробовчий; (ознака властивости об'єкта) випробовний; (ознака призначености об'єкта) випробний; (дієознака) випробовуваний
115. випробувальний	испытательный	випробовчий, випробовувальний
116. випробувальний зразок	испытательный образец	(призначений для випробовування об'єкт) випробний зразок [16]
117. випробувальний стенд	испытательный стенд	(призначений для випробовування засіб) випробовчий стенд [16]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
118. випробування	испытание	(дія) випробовувати, випробовування; (подія) випробувати, випробування; (наслідок) випробуваність, випроба [2, 32, 56]
119. випробування на зсування	испытание на сдвиг	випробовування на зсув
120. випробування на стискання	испытание на сжатие	випробовування на стиск
121. випромінення	излучение	(дія) випромінювати, випромінювання; (подія) випромінити, випромінення; (випромінена енергія) проміння, випроміниво; (наслідковий стан) випроміненість
122. виринаючий	всплывающий	(ознака властивості суб'єкта) виринавий; (дієознака) що виринає, виринаючи
123. виробництво	производство	(дія) виробляти, виробляння; (подія) виробити, вироблення; (наслідок) вірїб, виробленість; (суб'єкт економічної діяльності) виробництво
124. виробництво продукції	производство продукции	виробляння продукції
125. висихаючий	высыхающий	(ознака властивості суб'єкта) висихавий, схлівий; (дієознака) що висихає, висихаючи
126. виставочний	выставочный	виставковий, виставчаний
127. виступаючий	выступающий	1) (ознака властивості) виступавий, виступовий; 2) (особа) промовець, речник; 3) (дієознака) що виступає, що промовляє
128. витяжна шафа	вытяжной шкаф	(призначена витягати) витягальна шафа; (що її можна витягнути) витяжна шафа
129. витяжний	вытяжной	1) (призначений витягати) витягальний; 2) (якого призначено витягати) витяжний; 3) (стос. до витягу) витяговий
130. вихідний	1) исходный 2) выходной	1) (стос. до початку) початковий; (стос. до кінця) кінцевий; 2) (стос. до виходу як місця) виходовий; (день) неробочий
131. виховання	воспитание	(дія) виховувати, виховування; (подія) виховати, виховання; (наслідок) вихованість, вихов, виховок
132. вихователь	воспитатель	виховник [30, 32], виховувач, виховувальник
133. вихователька	воспитательница	виховниця [30, 32], виховувачка, виховувальниця
134. виховний	воспитательный	(ознака спроможного чи призначеного виховувати) виховничий [30], виховувальний; (ознака того, що має чи може бути вихований) виховний; (дієознака суб'єкта) що виховує, виховуючи
135. виховуючий	воспитывающий	(ознака спроможного чи призначеного виховувати) виховничий [30], виховувальний; (дієознака суб'єкта) що виховує, виховуючи; (ознака того, що має чи може бути вихований) виховний
136. вишка	вышка	вежа
137. вища математика	высшая математика	висока математика
138. вища освіта	высшее образование	висока освіта [21, 27] (порівн. «середня освіта»)
139. вищестоящий	вышестоящий	вищий
140. вищий	1) выше... чего? 2) высший 3) вышший	1) вищий за ... що? (ніж що? від чого?); 2) найвищий, якнайвищий, щонайвищий; 3) (освіта, заклад) високий
141. вищий навчальний заклад	высшее учебное заведение	високий навчальний заклад
142. відбивна здатність	отражательная способность	відбивальна здатність, відбивальність
143. відбивний	отражательный	(дійова властивість суб'єкта) відбивальний; (дійова властивість об'єкта) відбивний

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
144. відбирати	отбирать	1) (брати частину або все) відбирати; 2) (оцінюючи) вибирати, добирати
145. відбілювати	отбѣливать	вибілювати
146. відбілювач	отбѣливатель	вибілювач
147. відбілюючий	отбѣливающий	(ознака властивості) вибілювальний; (дієознака) що вибілює, вибілюючи
148. відбір проб	отбор проб	(дія) відбирання проб; (подія) відібрання проб; (наслідок) відбір проб
149. відбірко́вий	отборочный	(призначений для вибирання найкращих) вибиральний
150. відгалуження	ответвление	(дія) відгалужувати, відгалужування [16]; (дія) відгалузити, відгалуження [16]; (наслідок) відгалузіна [16], відгалуженість
151. відділення	отделение	1) (дія) окремити, окремлення , відокремлювати, відокремлювання, віділювати, відділювання; (подія) відокремити, відокремлення, відділити, відділення; (наслідок) відокреміна, відділ, відділок; 2) (підрозділ) відділ, відділок
152. відділяння	отделение	відокремлювання, відділяння
153. відділяти	отделять	(робити окремими) окремити , відокремлювати; (ділячи) відділяти
154. відключення	отключение	(дія) відмикати, відмикання; (подія) відімкнути, відімкнення
155. відкриття, відкривання	открытие	1) (дія) (те, що на завісах: двері, ворота тощо) відчиняти, відчиняння; (те, що замкнено) відмикати, відмикання; (книжку, зошита тощо) розгортати, розгортання; (очі) розпліщувати, розпліщування (затулене) відтуляти, відтуляння; (пляшку) відкоркóувати, відкоркóування, відтикати, відтикання; (закупорене: консерви, вино тощо) добувати, добування; (виставку, сезон тощо) відкривати, відкривання 2) (подія) (те, що на завісах: двері, ворота тощо) відчиніти, відчинення; (те, що замкнено) відімкнути, відімкнення; (книжку, зошита тощо) розгорнути, розгóрнення; (очі) розпліщити, розпліщення (затулене) відтуліти, відтулення; (пляшку) відкоркувати, відкоркування, відіткнути, відіткнення; (закупорене: консерви, вино тощо) добути, добуття; (явище, виставку, сезон тощо) відкрити, відкриття
156. відливати з металу	отливать из металла	виливати з металу
157. відливок	отливок	віливок, (збірн.) литво́
158. відмінити	отменить	(припинити чинність) скасувати; (змінити) відмінити
159. відмінюваний	склоняемый	(дієознака) відмінюваний; (ознака властивості) відмінєнний
160. відмінюється	склоняется	(дієознака) відмінюваний; (ознака властивості) відмінєнний
161. відміняється	отменяется	(подія) скасовано; (дія) скасовують
162. відміняти	отменять	(припиняти чинність) касувати, касовувати
163. відміняти, відмінювати	изменять, склонять	(змінювати) міняти, відміняти, відмінювати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
164. віднесення	отнесение	(дія) відношення, зараховування, зачислення, стосування; приписування (подія) віднесення, зарахування, зачислення, пристосування; приписання
165. відновлюваний	восстанавливаемый; восстановимый	(дієознака) відновлюваний; (ознака властивості) відновний
166. відновлюючий	восстанавливающий	(ознака властивості суб'єкта) відновчий [16, 21], відновлювальний [21]; (дієознака суб'єкта) що відновлює, відновлюючи; (ознака властивості об'єкта) відновний [16, 21, 22]
167. відновний	восстановительный; восстанавливающий; восстанавливаемый	(ознака властивості суб'єкта) відновчий [16, 21], відновлювальний [21]; (ознака властивості об'єкта) відновний [16, 21, 22]; (дієознака об'єкта) відновлюваний [16, 21, 22]
168. відносити	относить	відносити, зараховувати, зачислити, стосувати, приписувати
169. відноситися	относится	1) ставитися 2) стосуватися; 3) належати; 4) співвідноситися 5) (відносити себе) відноситися
170. відношення	отнесение	(дія) відносити, відношення; (подія) віднести, віднесення;
171. відношення	отношение	1) (дія) ставитися, ставлення; (подія) поставитися, поставлення; (наслідок) постава; 2) стосунок; взаємини; стосунки, 3) належність 4) співвідносина, співвіднесеність; 5) відносок, відносина; 6) лист
172. відомий	известный	знаний
173. відомості	ведомости	розписи (одн. розпис) [16]
174. відомості	сведения	відомості (одн. відомість)
175. відпал	отжиг	(дія) випалювати, випалювання; (подія) випалити, випалення; (наслідок) випал, випаленість
176. відпалювати	оджигать	(метал тощо) випалювати
177. відповідати чому	соответствовать чему	відповідати до чого
178. відповідно чому	соответственно чему	відповідно до чого
179. відпочиваючий	отдыхающий	(суб'єкт) відпочивальник; (дієознака) що відпочиває, відпочиваючи
180. відправна точка	отправная точка	початок, початкова точка
181. відстрочка, відтермінування	отсрочка	(дія) відкладати, відкладання; (дія) відкласти, відкладення; (наслідок) відкладеність, відклад [32]
182. відсутній, відсутність	отсутствующий, отсутствие	(стос. до речей та істот) немає, (стос. до речей) брак, бракує, (стос. до людей) відсутній, відсутність
183. відтак	1) итак, поэтому, в связи с чем 2) потом, затем, в дальнейшем, впрямь	1) отже, тому, через що, тож; 2) потім, потому, після того, надалі, далі, відт́ак
184. відхилення	отклонение	(дія) відхилляти, відхилляння; (подія) відхилити, відхилення; (наслідок) відхил [16]; відхилленість;
185. візуально	визуально	зорово, оглядово
186. військовий	военный	(людина) військовик, вояк; (ознака стос. до війська) військовий; (ознака стос. до війни) воєнний

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
187. він є ким? (чим?)	он является кем? (чем?) он есть кто? (что?)	він — це хто? (що?), він — хто? (що?), він є хто? (що?), він слугує ким? (чим?)
188. він є яким?	он является каким? он есть какой?	він який?, він є який?
189. він не є ким? (чим?)	он не является кем? (чем?) он не есть кто? (что?)	він — не хто? (що?), він не є хто? (що?)
190. він не є яким?	он не является каким? он не есть какой?	він не який?, він не є який?
191. вірна	верная	(думка, дія) правильна, слухна; (дружина) вірна
192. вірний	верный	(логічний) правильний, слухний; (якому можна вірити) вірний
193. вірно	верно	(сказати, вчинити) правильно, слухно; (любити) вірно
194. вірогідний	вероятный	(той, що його можна припустити) ймовірний [10]
195. вірогідний	достоверный	(цілком певний, перевірений) вірогідний [10]
196. віруючий	верующий	(людина) вірянин, вірник, вірець, побожник, богомалець; (ознака властивості) вірчий, побожний, богомольний; (дієознака) що вірує, що вірить у Бога, віруючи
197. вішалка	вешалка	віша́к
198. вказати	указать	(поінформувати, наголосити) зазначити; (на кого, на що) вказати
199. вклад	вклад	внесок
200. вкладиш	вкладыш	вкладка, вкладень
201. включати	включать	1) вмикати; 2) охоплювати, містити; 3) долучати, залучати, вносити, заносити, вводити, заводити, запроваджувати
202. включаючи	включая	1) вмикаючи; 2) охоплюючи, зокрема; 3) долучаючи, залучаючи, вносячи, заносючи, вводячи, заводячи, запроваджуючи
203. включення	включение	1) електрика, механіка (дія) вмикати, вмикання; (подія) увімкнути, увімкнення; (наслідок) увімкненість; 2) щось собою (дія) охоплювати, охоплювання; (подія) охопити, охоплення; (наслідок) охопленість; щось у чомусь (чи у щось) (дія) містити, міщення, уміщувати, уміщування; (подія) умістити, уміщення; (наслідок) уміст, уміщеність; 3) щось, когось до чогось (дія) долучати, долучання; (подія) долучити, долучення; (наслідок) долученість; (дія) залучати, залучання; (подія) залучити, залучення; (наслідок) залученість; (дія) вносити, вношення; (подія) внести, внесення; (наслідок) внесок, внесеність; (дія) заносити, заношення; (подія) занести, занесення; (наслідок) занесок [2], занесеність; (дія) вводити, ввдження; (подія) ввести, введення; (наслідок) ввід, ввденість; (дія) заводити, заводження; (подія) завести, заведення; (наслідок) завод [1,2], заведеність; (дія) запроваджувати, запровадження; (подія) запровадити, запровадження; (наслідок) запровада, запровадженість; 4) (чужорідне тіло, упродовжена частинка) вкраплина

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
204. включити	включить	1) увімкнути; 2) охопити, умістити; 3) долучити, залучити, внести, занести, ввесті, завести, запровадити
205. включитися	включиться	1) увімкнутися; 2) долучитися
206. включно	включительно	1) охопно, охоплюючи, зокрема, разом з, купно з; 2) долучно [32], долучаючи
207. вкорочуватися	укорачиваться	коротшати
208. внутрішньо-внутрі-	1) внутренне- 2) внутри-	1) (від «внутрішній») внутрішньо-; 2) (від «в нутрі») внутрі-; <i>внутрішньопластовий – стосовний до внутрішнього пласта; внутріпластовий – що лежить в середині (в нутрі) пласта</i>
209. внутрішньоутробний	внутриутробный	утробний
210. вогнегасний	огнетушительный	вогнегасильний
211. вогнестійкий	огнеупорный	вогнетривкий
212. водопровід	водопровод	водогін
213. ворогуючий	враждующий	(ознака властивості) ворожий; (дієознака) що ворогує, ворогуючи
214. воронка	воронка	1) (для наливання рідин) лійка; 2) (вирвана заглибина) вірва
215. востребуваний	востребованный востребуемый	(подієознака) запотребований; (дієознака) потребований; (ознака властивості) запотребований; (об'єкт) потребований
216. востребувати	востребовать	1) (дія) потребувати; (подія) запотребувати 2) (дія) жадати, вимагати; (подія) зажадати, вимогти 3) (дія) запитувати; (подія) запитати
217. воюючий	воюющий	(ознака властивості суб'єкта) воєнний, протиборчий, змушений воювати; (дієознака) що воює, воюючи
218. вражаюче	впечатляюще, поражающе, поразительно	разіочо, вражально
219. вражаючий	впечатляющий, поражающий	(ознака властивості) разіочий, вражальний; (дієознака) що вражає, вражаючи
220. всеохоплюючий, всеохопний	всеохватывающий	всеохпчий, всеохплювальний
221. вставка	вставка	(дія) вставляти, вставляння; (подія) вставити, вставлення; (наслідок) вставка, вставленість;
222. втратити свідомість	потерять сознание	знепритомніти, зомліти
223. вхід заборонено, вхід заборонений	вход воспрещен	входити заборонено
224. вхідний	входной	входівий [2,32,49,51,54]
225. вчений учений	ученый	(особа) науковець; (дієознака) вчений; (подієознака) навчений (рада, секретар тощо) науковий
226. вчитися чому	учиться чему	вчитися чого, навчатися чого
227. газоподібний стан	газообразное состояние	газовий стан (так само, як рідинний стан) [54]
228. газопровід	газопровод	газогін
229. гарантований	гарантированный; гарантируемый	(подієознака) загарантований; (дієознака) гарантований; (ознака властивості) загарантований

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
230.гармонізація	гармонизация	(дія) гармонізувати, гармонізування; (дія) згармонізувати, згармонізування; (наслідок) гармонія, згармонізованість
231. гаунок	сорт	гаунок
232. гвинт	винт	гвинт
233. гелікоптер	вертолет	гвинтокріл [22, 36, 54]
234. генеруючий	генерірующий	(ознака призначености) генерувальний; (ознака спроможности) генерівний; (дієознака) що генерує, генеруючи
235. герметизувати	герметизировать	защільнювати [16]
236. глузувати <i>над ким</i>	измываться <i>над кем</i>	глузувати (збиткуватися, кепкувати) <i>з кого</i>
237. гоління	бритье	бритья [26, 27, 29]
238. головний (убір)	головной (убор)	наголовний (убір) [26, 27]
239. головкомандуючий	главнокомандующий	головкомандувач
240. головучий	председательствующий	(ознака призначености) головувальний; (ознака спроможности) головівний; (дієознака) що головує, головуючи; (особа) головувач, головівник, головувальник, відник, проводій
241. горизонтальний	горизонтальный	позёмний [1-4, 21, 22, 24, 26, 27, 29, 31, 36, 40]
242. госпіталізація	госпитализация	(дія) ушпиталювати, ушпиталювання; (подія) ушпиталити, ушпиталення; (наслідок) ушпиталеність
243. госпіталізований	госпитализированный	(подієознака) ушпиталений; (дієознака) ушпиталюваний
244. госпіталізувати	госпитализировать	(дія) ушпиталювати; (подія) ушпиталити
245. границя	граница предел	1) (ділянки, поля, діпазону, простору) межа; 2) (ліміт; межа, яку неможливо перейти) границя; 3) (держави) кордон
246. грати	играть	(іграшкою, в якусь гру) гратися; (на музичному інструменті) грати
247. грати	решетка	гра́ти
248. ґрунт	грунт	ґрунт
249. гума	резина	гума
250. густина	плотность	(стос. до дискретних середовищ) щільність [16]; (стос. до суцільних середовищ) густина [16]
251. гратки кристалічні	решетка кристаллическая	гратніця кристалічна [54]
252. давати добро	давать добро	дозволяти, схвалювати, підтримувати, погоджуватись, згоджуватись
253. давити	давить	1) тїснути; 2) чавїти
254. даний	данный	цей
255. дані	данные	відомості
256. датований	датированный; датируемый	(подієознака) одатіваний; (дієознака) датіваний; (ознака властивости) одатівний
257. датчик	датчик	давач [21, 22, 36]
258. декілька	несколько	кілька
259. деревна жаба	древесная лягушка	деревна жаба
260. деревна кора	древесная кора	деревна́ кора
261. деревна маса	древесная масса	деревінна маса

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
262. деревна порода	древесная порода	деревна порода
263. деревне вугілля	древесный уголь	деревинне вугілля
264. деревний спирт	древесный спирт	деревинний спирт
265. деревний, деревинний	древесный	(стосовний до дерева) деревний (зроблений із непереробленої деревини) дерев'яний (зроблений із переробленої деревини, як сировини) деревинний
266. деревообробний	деревообрабатывающий	(ознака властивості суб'єкта) деревообробчий [15,16, 40, 43]
267. деформований	деформированный; деформируемый	(подієознака) zdeформований; (дієознака) деформований; (ознака властивості) zdeформований
268. дивлячись коли	смотря когда	як коли
269. дивлячись по	смотря по	залежно від, з огляду на, зважаючи на
270. дивлячись який	смотря какой	як який
271. дивуватися кому, чому	удивляются кому, чему	дивуватися з кого, з чого
272. дипломований	дипломированный; дипломируемый	(подієознака) одипломований; (дієознака) дипломований; (ознака властивості) одипломований
273. дистанційно керований	дистанционно управляемый	(дієознака) дистанційно керований; (ознака властивості) дистанційно вкерований, дистанційно скерований; (об'єкт дії) дистанційнокерованик
274. дистриб'ютор	дистрибутор	розподільник
275. діючий, дієвий, діяльний, дійовий	действующий	(що перебуває у дії) чинний, що діє, діючі; (зумовлений перебуванням у дії) дієвий; (здатний чи призначений діяти) діяльний; (стосовний до дії) дійовий; (що його можна застосувати) застосовний
276. для виходу	для выхода	щоб вийти, щоб виходити
277. для входу	для входа	щоб увійти, щоб вхідити
278. для переходу	для перехода	щоб перейти, щоб переходити
279. добуваючий, добувний	добывающий	(ознака властивості суб'єкта) добувальний; (ознака властивості об'єкта) добувний
280. довготерміновий	долгосрочный	довгостроковий
281. довір'я	доверие	довіра
282. додаток	1) (прикладная программа) приложение; 2) (то, что прилагается) приложение	1) (застосовна програма) застосунок, [15, 37]; 2) (те, що додано) додаток
283. додержувати що	соблюдать что	додержувати чого
284. дозволено застосування	разрешено применение	дозволено застосовувати
285. дозволяється	разрешается	дозволено
286. дозволяти	позволят	давати, давати змогу
287. дозволяти	разрешать	(давати дозвіл) дозволяти
288. дозволяючий	разрешающий	(ознака властивості суб'єкта) дозвільчий; (дієознака) що дозволяє, дозволяючи
289. докоряти кого	упрекать кого	докоряти кому
290. документований	документированный; документируемый	(подієознака) задокументований; (дієознака) документований; (ознака властивості) задокументований
291. доля	1) доля 2) судьба	1) частка, частина 2) доля
292. долька	долька	частка, частинка, скибочка

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
293. домінуючий	доминирующий	(ознака властивості) переважальний, домінівний, домінувальний; (дієознака) що переважає, переважаючи, що домінує, домінуючи; (ознака властивості) панівний; (дієознака) що панує, пануючи
294. допускається	допускается	дозволено, можна, допущено
295. допустимий	допустимый	допускний [21, 23, 40], допущєнний, дозволєнний [2, 32]
296. дорікати <i>кого</i>	упрекать <i>кого</i>	дорікати <i>кому</i>
297. дослідний	исследовательский опытный	дослідницький дбслідний
298. доставка	доставка	(дія) достачати, достачання; (подія) достачити, достачення;
299. достовірний	достоверный	вірогідний
300. дотримувати <i>що</i>	соблюдать <i>что</i>	дотримувати <i>чого</i>
301. друк	печать	(дія) друкувати, друкування [19, 40]; (подія) надрукувати, надрукування; (наслідок) друк [19, 40], надрукованість
302. друкований	печатный напечатанный печатаемый	(стос. до друку, готовий чи вироблений як друк) друковий [40]; (подієознака) надрукований [40]; (дієознака) друкований [40]; (ознака властивості) надрукований; (об'єкт дії) друкування [23]
303. друковані засоби масової інформації	печатные средства массовой информации	друкові засоби масового інформування [40]
304. дубльований	дублированный; дублируемый	(подієознака) здубльований; (дієознака) дубльований; (ознака властивості) здубльований
305. дякувати <i>кого</i>	благодарить <i>кого</i>	дякувати <i>кому</i>
306. еволюціонування	эволюционирование	(дія) еволюціувати, еволюціування; (подія) зеволуціувати, зеволуціування; (наслідок) еволюція, зеволуціуваність
307. еволюціонувати	эволюционировать	(дія) еволюціувати; (подія) зеволуціувати
308. еволюціонуючий	эволюционирующий	(ознака властивості) еволюціувальний, еволюціувкий; (дієознака) що еволюціує; еволюціуючи
309. екземпляр	экземпляр	примірник
310. екіпіровка	экипировка	(дія) споряджати, споряджання; (подія) спорядити, спорядження; (наслідок) спорядженість; (засоби) споряддя [26, 27, 29]
311. екологічне управління	экологическое управление	екологічне керування
312. екологічний менеджмент	экологический менеджмент	екологічне керування
313. ексклюзивний	эксклюзивный	винятковий, особливий, осбнний, єдиний (у своєму роді)
314. експлуатація	эксплуатация	(дія) експлуатувати, експлуатування; (дія) зексплуатувати, зексплуатування; (наслідок) експлуатація, зексплуатуваність
315. енергогенеруючий	энергогенерирующий	(ознака призначеності) енергогенерувальний; (ознака спроможності) енергогенерівний
316. енергозбереження	энергосбережение	енергоощадження, енергоощаджування
317. енергозберігаючий	энергосберегающий	енергоощадчий, енергоощадильний, енергоощаджувальний
318. етикетування	этикетирование	етикетування, наліпкування
319. є <i>ким?</i> (<i>чим?</i>)	является <i>кем?</i> (<i>чем?</i>) есть <i>кто?</i> (<i>что?</i>)	— це <i>хто?</i> (<i>що?</i>), — <i>хто?</i> (<i>що?</i>), є <i>хто?</i> (<i>що?</i>), слугує <i>ким?</i> (<i>чим?</i>)
320. є <i>яким?</i>	является <i>каким?</i> есть <i>какой?</i>	<i>який?</i> , є <i>який?</i>

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
321. єдине ціле	единое целое	одне ціле
322. єдиний	1) единственный 2) единый	1) (лише один з усіх) єдиний, один; 2) однаковий; спільний
323. ємність ємкість	ёмкость	1) (властивість) місткість [54]; 2) (предмет) посудина, вмістище, вмістина, вмістинка [26, 27, 29, 40]
324. жарочний	жарочный	(ознака властивості суб'єкта) жарильний
325. женитися <i>на кому</i>	жениться <i>на ком</i>	женитися <i>з ким</i>
326. живопис	живопись	малярство [1,47, 49]
327. жилий	жилой	житловий
328. жорстка вода	жесткая вода	тверда вода
329. жорсткість при згині	жесткость при изгибе	жорсткість щодо згинання
330. з метою	с целью	щоб, за́для
331. з метою придбання	с целью приобретения	щоб придбати
332. з'єднання	соединение	(дія) з'єднувати, з'єднування [16, 21]; (подія) з'єднати, з'єднання [16, 21]; (наслідок) з'єднаність; (сполука) з'єднина [16, 21, 26, 29, 40]
333. за адресою	по адресу	(де?) за адресою; (куди?) на адресу
334. за необхідності, при необхідності	при необходимости	у разі потреби
335. забарвлення	окраска	(дія) барвити, барвлення, забарвлювати, забарвлювання; (подія) забарвити, забарвлення; (наслідок) забарва, забарвленість
336. забезпечення	обеспечение	1) (<i>задовольняти потребу</i>) (дія) надавати, надавання, постачати, постачання; (подія) надати, надання, постачити, постачення; (наслідок) надаток, наданість, постача, постаченість; 2) (<i>створювати статок</i>) (дія) устатковувати, устатковування; (подія) устаткувати, устаткування; (наслідок) статок, устаткування, устаткованість; 3) (<i>сповнювати впевненість</i>) (дія) запевняти, запевняння, запоручатися, запоручання, гарантувати, гарантування; (подія) запевнити, запевнення, запоручитися, запоручення, загарантувати [2], загарантування; (наслідок) запевненість, запоручка, гарантія 4) (<i>створювати безпеку</i>) (дія) убезпечувати, убезпечування, забезпечувати, забезпечування, захищати, захищення; (подія) убезпечити, убезпечення, забезпечити, забезпечення, захистити, захищення; (наслідок) безпека, безпека [2,32], захист, убезпеченість, забезпеченість, захищеність 5) (інструментарій для будь-якої дії) засоби
337. забезпечення безпеки	обеспечение безопасности	1) щодо стану <i>безпека</i> : створювати <i>безпеку</i> (дія) убезпечувати, убезпечування; (подія) убезпечити, убезпечення; (наслідок) безпека, убезпеченість; 2) щодо властивості <i>безпечність</i> : робити <i>об'єкт безпечним</i> (дія) убезпечнювати, убезпечнювання; (подія) убезпечнити, убезпечнення; (наслідок) безпечність, убезпечненість
338. забезпечення збереження	обеспечение сохранения	(дія) забезпечувати зберігання, забезпечування зберігання; (подія) забезпечити зберігання, забезпечення зберігання

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
339. забезпечувати	обеспечивать	1) (задовольняти потребу) надавати, постачати; 2) (створювати статок) устатковувати; 3) (сповнювати впевненістю) запевняти, запоручатися, гарантувати; 4) (створювати безпеку) убезпечувати, забезпечувати, захищати
340. забій	забой	1) (дія) забивати, забивання; (подія) забити, забиття; (наслідок) забій, забитість; 2) (гірн.) вибій
341. заборонено застосування	запрещено применение	заборонено застосовувати
342. забороняється	запрещается	заборонено
343. забруднення	загрязнение	(дія) забруднювати, забруднювання; (подія) забруднити, забруднення; (наслідок) забрудненість, бруд; (речовина) забрудник; (суб'єкт) забруднювач
344. забрудник, забруднювач	загрязнитель	(речовина) забрудник; (суб'єкт) забруднювач
345. забруднююча речовина	загрязняющее вещество	забрудник
346. забруднюючий	загрязняющий	(ознака властивості) забруднювальний; (дієознака) що забруднює, забруднюючи; (суб'єкт дії) забруднювач; (речовина) забрудник
347. завдячувати кому чим	быть обязанным кому чем	завдячувати кому що
348. завершати	завершать	закінчувати
349. завершити	завершить	закінчити
350. завідуючий	заведующий кем?	(людина) завідувач чого?; (дієознака) що завідує чим?, завідуючи чим?
351. загар	загар	(дія) смаганути, смагнення, засмагати, засмагання; (подія) засмагнути, засмагнення; (наслідок) засмага, засмаглість
352. заголовний	заглавный	заголовковий [40]
353. заголовний	заголовный	(за головою) заголовний
354. загорілий	загоревший	засмаглий
355. загоріти	загореть	засмагнути
356. загоряння	загорание возгорание	1) (дія) смаганути, смагнення, засмагати, засмагання; (подія) засмагнути, засмагнення; (наслідок) засмага, засмаглість 2) (дія) займатися, займання; (подія) зайнятися, зайняття
357. загоряти	загорать	смагнути, засмагати
358. заготовка заготівка, заготівля	заготовка	(дія) заготовляти, заготовляння; (подія) заготовити, заготовлення; (наслідок) заготованка [16], заготовина [16], заготівля, заготова
359. заділ	задел	наробок [16]
360. задовільнений вдовільнений	удовлетворенный	задоволений, вдоволений
361. задоволення задовольняння вдовольняння	удовлетворение удовольствие	(дія) доволити [1], доволення; задовольняти [2], задовольняння [2], задовольти [48], задовольня, вдовольняти [2], вдовольняння [2], вдовольти [49], вдовольня; (подія) задовольити [2,47,48], задоволення [1-5], вдовольити [2,46,49,50], вдоволення [2,46,50,51]; (наслідок) задоволеність, вдоволеність, задовіл [1], вдоволок
362. задовольняти задовольнити	удовлетворять	(дія) доволити [1], задовольняти [2], задовольти [48], вдовольняти [2], вдовольти [49]; (подія) задовольити [2,47,48], вдовольити [2,46,49,50]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
363. зазнавати <i>що</i>	претерпевать <i>что</i> , испытывать <i>что</i>	зазнавати <i>чого</i>
364. заїзд	заезд	(дія) заїжджати, заїжджання; (подія) заїхати, заїхання [32]; (наслідок, місце) заїзд
365. закатувати	закатывать	закачувати
366. закачувати	1) закачивать 2) закачивать 3) закачивать (насосом)	1) заколисувати; 2) загойдувати; 3) запомпівувати, нагнітати
367. закінчення	конец, окончание	кінєць; (дія) скінчати, скінчання, закінчувати, закінчування; (подія) скінчити, скінчення, закінчити, закінчення; (кінцева частина чого-небудь) кінцевина [40], (збірне) кінців'я [2, 40]
368. заключати	заклучать	1) (угоду) укладати; 2) охоплювати, осягати; 3) висноувати, робити висновок; 4) закінчувати, кінчати; 5) містити 6) ув'язнювати, замикати
369. заключатися	заклучаться	1) полягати; 2) міститися; 3) закінчуватися
370. заключення	заклучение	1) (угоди) (дія) укладати, укладання; (подія) укласти, укладення; 2) (дія) охоплювати, охоплювання; (подія) охопити, охоплення 3) висновок, вислід
371. заключний	заклучительный	кінцевий [10], прикінцевий [10], остаточний [10], закінчувальний, останній, підсумковий
372. заміна	замена	(дія) замінювати, замінювання; (подія) замінити, замінення; (наслідок) заміненість, заміна
373. оцінка	оценка	(дія) оцінювати, оцінювання; (подія) оцінити, оцінення; (наслідок) оціненість, оцінка [15, 23, 56, 57]
374. замінюваний	заменяемый; заменяемый	(дієознака) замінюваний; (ознака властивості) замінний
375. замітка	заметка	нотатка, заувага
376. замкнутий	замкнутый	замкнений (тому, що замкнення, а не замкнуття)
377. замовлення	заказ	(дія) замовляти, замовління; (подія) замовити, замовлення; (наслідок) замовленість, замов [21, 32]
378. запобігати <i>що</i>	предотвращать <i>что</i> , предупреждать <i>что</i>	запобігати <i>чому</i>
379. запобіжний	1) предохраняющий, предупреждающий; 2) предохранимый, предупредимый	1) (ознака властивості суб'єкта) запобігальний; 2) (ознака властивості об'єкта) запобіжний
380. зарядка	зарядка	(дія) наснажувати, наснажування, заряджати, заряджання; (подія) наснажити, наснаження, зарядити, зарядження; (наслідок) наснага, наснаженість, заряд, зарядженість (фізкультура) руханка
381. засоби вимірювань	средства измерений	засоби вимірювання
382. засоби досліджень	средства исследований	засоби досліджування
383. засоби масової інформації	средства массовой информации	засоби масового інформування

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
384. застережний	1) предупреждающий, остерегающий; 2) предупредимый, остерегаемый	1) (ознака властивості суб'єкта) застерігальний; 2) (ознака властивості об'єкта) застерезний
385. застосовувати, вживати, використовувати	применять употреблять использовать	застосовувати (засоби: інструментарій, знання, уміння тощо); вживати (заходів, мовних засобів); використовувати (ресурси, сировину, тощо)
386. затребуваний	востребованный востребуемый	(подієзнака об'єкта) запотребований; (дієознака об'єкта) потребований; (ознака властивості) запотребований
387. затухання	затухание	згасання
388. затухаючий	затухающий	(ознака властивості) згасавий, згаслівий; (дієознака) що згасає, згасаючи
389. заусениця	заусеница	зідирка
390. захват	захват	(дія) захоплювати, захоплювання; (подія) захопити, захоплення; (наслідок) захопленість; (пристрій) зхопник
391. захворювання	заболевание	(ставати хворим — переходити від здорового стану до хворого) захворівати, захворювання; (стати хворим — перейти від здорового стану до хворого) захворіти, захворювання; (бути хворим — перебувати у хворому стані) хворіти, хворіння; (стан порушеності нормальної життєдіяльності організму) хвороба, хворість
392. захисне покриття	защитное покрытие	захистовий покрив [27, 26, 40], захищальний покрив
393. захисний	защитный	(спроможний захищати) захищальний [22, 26, 36, 40]; (здатний бути захищеним) захисний; (стосовний до захисту) захистовий [27, 26, 40]
394. захист	защита	(дія) захищати, захищення; (подія) захистити, захищення; (наслідковий стан) захищеність; (засіб) захист; (захищене місце) захисток
395. захоплюючий	1) захватывающий, увлекательный 2) увлекающийся	1) (ознака властивості суб'єкта) захоплювальний, захопничий; (дієознака суб'єкта) що захоплює, захоплюючи; 2) (ознака неперех. власт. - схильний захоплюватися) захопливий
396. збереження	сбережение	1) (тримати оберігаючи від змін) (дія) зберігати, зберігання; (подія) зберегти, збереження; (наслідок) збереженість; 2) (економити) (дія) щадити, щадження, ошаджувати, ошаджування; (подія) ошадити, ошадження; (наслідок) ошадженість, ошадок; 3) (назбирувати зекономлене) (дія) заощаджувати, заощаджування; (подія) заощадити, заощадження; (наслідок) заощадженість, заощада; 4) (інформацію на зберігання) (дія) запам'ятовувати, запам'ятовування, записувати, записування; (подія) запам'ятати, запам'ятання, записати, записання; (наслідок) запам'ятованість, записаність, запис
397. зберігати	сберегать	1) (тримати, оберігаючи від змін) зберігати; 2) (економити) ошаджувати, щадити; 3) (назбирувати зекономлене) заощаджувати; 4) (інформацію на зберігання) запам'ятовувати, записувати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
398. зберігаючий	сберегающий, сберегательный	1) (призначений чи спроможний зберігати) зберігальний; (дієознака) що зберігає, зберігаючи 2) (призначений чи спроможний економити) щадільний, ошаджувальний, ошадничий; (дієознака) що ошаджує, ошаджуючи 2) (призначений чи спроможний назбирувати зекономлене) заощаджувальний, заощадничий; (дієознака) що заощаджує, заощаджуючи
399. збільшуватися	увеличиваться	більшати
400. збуджуючий	возбуждающий	(ознака властивості) збуджувальний, збудничий; (дієознака) що збуджує, збуджуючи; (суб'єкт дії) збудник
401. зварюваність	свариваемость	(властивість матеріалу) зварність [59]; (дієхарактеристика) зварюваність
402. зведення звід	сводка, свод	(дія) зводити, зводження; (подія) звести, зведення; (наслідок) звід, зведеність
403. зворотно-поступальний рух	возвратно-поступательное движение	вертāvий по́ступний рух вертāvльно-по́ступний рух [16]
404. звужуватися	сужаться	вужчати
405. згідно чого	согласно чего	згідно з чим
406. здатність	способность	(ознака властивості суб'єкта) спроможність; (ознака властивості об'єкта) здатність, придатність; (величина, що характеризує спроможність) спромога, погу́га
407. здійснювати	осуществлять	1) робити, виконувати; 2) (реалізувати) здійснювати
408. здійснювати випробування	осуществляют испытания	випробовувати
409. здійснювати контроль	осуществляют контроль	перевіряти, контролювати
410. здійснювати моніторинг	осуществляют мониторинг	відстежувати; спостерігати; стєжити, наглядати, контролювати
411. здійснювати нагляд	осуществляют надзор	наглядати, відстежувати
412. здійснювати перевірку	осуществляют проверку	перевіряти
413. землеробство	земледелие	рільництво
414. зимостійкий	зимостойкий	зимотривкий
415. зйомка	съёмка	(дія) знімати, знімання; (подія) зняти, зняття; (наслідок) знімка, знімок, знятість
416. зіставляти	составлять сопоставляют	1) (якусь кількість) становити; 2) (до купи) складати; 3) (порівнювати) зіставляти
417. зліт, злет	взлет	(дія) злігати, злітання; (подія) злетіти, злетіння; (наслідок) зліт, злет, злетілість
418. злігаючий	взлетающий	(ознака властивості) злітāvий; (дієознака) що злітає, злітаючи
419. зменшуватися	уменьшаться	мєншати
420. зміна	смена	(дія) змінювати, змінювання; (подія) змінити, змінення; (наслідок) зміна, зміненість
421. змінюваний	изменяемый	(дієознака) змінюваний; (ознака властивості) змінний
422. зміст	1) содержание 2) содержание 3) оглавление, содержание	1) (суть) зміст; 2) (сукуп уміщених складників) вміст; 3) (перелік заголовків) оглав [40]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
423. знаходитися	находиться	1) (у стані, дії) перебувати; 2) (у просторі) бути, лежати, стояти, вісити, сидіти; (стос. до місця предмета) міститися, ташуватися, бути розміщеним, бути розташованим, перебувати; 3) (виявлятися, коли шукають) знаходитися
424. знаходиться в межах	находится в пределах	лежить у межах
425. знаходиться в стані	находится в состоянии	перебуває у стані
426. знаходиться в шафі	находится в шкафу	лежить у шафі, міститься у шафі
427. знеболюючий	обезболивающий	(ознака призначеності) знеболівальний, протибольовий; (ознака спроможності) знеболівний; (дієознака) що знеболює, знеболюючи
428. зневажати <i>ким, чим</i>	пренебрегать <i>кем, чем</i>	зневажати <i>кого, що</i>
429. знижуватися	снижаться	1) (стос. до власної висоти) ніжчати, спадати; 2) (стос. до висоти перебування над чимось) знижуватися
430. зникаючий	исчезающий	(ознака властивості суб'єкта) зникавий; (дієознака) що зникає, зникаючи
431. знос	износ	1) (стос. до того, що носять, зношуються): (дія) носити, зношувати(ся), ношення, зношування; (подія) зносити(ся), зношення; (наслідок) зношеність, знос; (х-ка процесу) зношуваність; (властивість) зносливість; 2) (стос. до того, що спрацьовується): (дія) спрацьовувати(ся), спрацьовування; (подія) спрацювати(ся), спрацювання; (наслідок) спрацюваність; (х-ка процесу) спрацюваність; (властивість) спрацювливість; 1) (стос. до того, що стирається): (дія) стирати(ся), стирання; (подія) стёрти(ся), стертя; (наслідок) стёртість; (х-ка процесу) стіраність; (властивість) стіравість
432. знущатися <i>над ким</i>	издеваться <i>над кем</i>	знущатись (глузувати, глумитись, збиткуватись) <i>з кого</i>
433. зображення	изображение	(дія) зображати, зображання; (подія) зобразити, зображення; (наслідок) образ [21,23,31,33—38,40], зображеність
434. зраджувати <i>кому</i>	изменять <i>кому</i>	зраджувати <i>кого</i>
435. зразок взірець	образец	(один з примірників) зразок; (еталон) взірець
436. зріджений газ	сжиженный газ	зріднений газ, скраплений газ
437. зріджувати	1) сжижать 2) изреживать	1) (<i>перетворювати газ на рідину</i>) зріднювати, скраплювати; 2) (<i>робити рідшим</i>) зріджувати
438. зростаючий	возрастающий	(ознака властивості) зроставий, зрослівий, висхідний, більшавий; (дієознака) що зростає, зростаючи, зросний, що більшає, більшаючи
439. зубчаста передача	зубчатая передача	зубчастий передавальний механізм, зубчастий передавач [16]
440. зупинка	остановка	(дія) зупиняти, зупинятися, зупиняння; (подія) зупиніти, зупинітися, зупинення; (наслідок) зупин, зупиненість; (місце) зупинка
441. зупинка заборонена	остановка запрещена	зупинятися заборонено [15]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
442. зустрічатися	встречаться	1) (<i>рухаючись назустріч</i>) зустрічатися; 2) (<i>перехідна дія</i>) трапляти, натрапляти; 3) (<i>неперехідна дія</i>) бувати, траплятися
443. зустрічаються ситуації	встречаются ситуации	бувають ситуації трапляються ситуації
444. і т.ін.	и т.п.	тощо
445. і т.п.	и т.п.	тощо
446. ідентифікація	идентификация	1) (дія) ототожнювання, уподібнювання, прирівнювання; (подія) ототожнення, уподібнення, прирівняння; (наслідок) тотожність, ототожненість, уподібненість, прирівняність; 2) (дія) позначання, зазначання; (подія) позначення, зазначення; (наслідок) позначка, позначеність, зазначеність; 3) (дія) упізнавання, розпізнавання; (подія) упізнання, розпізнання; (наслідок) упізнаність, розпізнаність
447. ідентифікувати	идентифицировать	1) (дія – визнати тотожними: однаковими, рівними, відповідними, подібними, схожими) ототожнювати; (визнати однаковими) виоднаковлювати; (визнати рівними) прирівнювати; (визнати відповідними) овідповіднювати; (визнати подібними) виподібнювати; (подія – визнати тотожними: однаковими, рівними, відповідними, подібними, схожими) ототожнити; (визнати однаковими) виоднаковити; (визнати рівними) прирівняти; (визнати відповідними) овідповіднити; (визнати подібними) виіподібнити; 2) (дія – робити тотожними: однаковими, рівними, відповідними, подібними, схожими) тототожнювати; (робити однаковими) однаковити, зоднаковлювати; (робити рівними) рівняти, зрівнювати; (робити відповідними) відповіднити, увідповіднювати; (робити подібними) подібнити, уподібнювати; (подія – зробити тотожними: однаковими, рівними, відповідними, подібними, схожими) утототожнити; (зробити однаковими) зоднаковити; (зробити рівними) зрівняти; (зробити відповідними) увідповіднити; (зробити подібними) уподібнити; 3) позначати, позначити, зазначати, зазначити; 4) упізнавати, упізнати, розпізнавати, розпізнати
448. ілюстративний	иллюстративный	(стос. до ілюстрацій) ілюстраційний, (здатний ілюструвати) ілюстрівний, унаочнівний (призначений ілюструвати) ілюструвальний, унаочнювальний
449. інгредієнт	ингредиент	складнік, складніця
450. інтев'їруваний	интервь(ю)ированный; интервь(ю)ируемый	(особа) інтерв'їованець ; (подієознака) зінтерв'їований; (дієознака) інтерв'їований; (ознака властивості) зінтерв'їовний
451. інтев'їруючий	интервь(ю)ирующий	(особа) інтерв'їувальник; (ознака властивості) інтерв'їувальний; (дієознака) що інтерв'їює, інтерв'їюючи
452. інтев'їрувати	интервь(ю)ировать	(дія) інтерв'їювати; (подія) зінтерв'їювати
453. інтеграція	интеграция	(дія) інтегрувати, інтегрування; (подія) зінтегрувати, зінтегрування; (наслідок) інтеграція, зінтегрованість

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
454. інтригуючий	интригующий	(ознака властивості) інтригівий, інтригувальний; (дієознака) що інтригує, інтригуючи
455. іонізуюче випромінювання	ионизирующее излучение	йонізівне проміння
456. іонізуючий	ионизирующий	(спроможність) йонізівний; (призначеність) йонізувальний; (дієознака) що йонізує, йонізуючи
457. іронізувати <i>над ким</i>	иронизировать <i>над кем</i>	глузувати, іронізувати <i>з кого</i>
458. існувати	существовать	існувати; бути наявним
459. існуючий	существующий	(стан) наявний, теперешній, сучасний, наш, сучий; (дійова властивість) здатний існувати
460. їстівний ⁷	съедобный	їстівний [1,26,29,31] (від слова <i>їстиво</i> — той, що може бути <i>їстивом</i>)
461. істотний	существенный	вагомий
462. їх	(кого?, чого?) их; (чей?) их	(кого?, чого?) їх; (чий?) їхній
463. казенний	казенный	скарбовий
464. казна	казна	державний скарб
465. казначейство	казначейство	державна скарбівня, державна скарбниця
466. казначейский	казначейский	скарбівневий, скарбнічий
467. капюшон	капюшон	каптур
468. картковий (карточний) будиночок	карточный домик	картяна хатка, солóm'яна хатка
469. картковий карточний	карточный	(картка) картковий; (карта) картяний; (картяр) картярський; (карт) картовий; (карточка) карточковий
470. качати	1) качать 2) качать (насосом) 3) катать	1) гойдати, хитати; 2) помпувати, нагнати 3) (котити вперед-назад качалку, коток) качати
471. кепкувати <i>над ким</i>	подтрунивать <i>над кем</i>	кепкувати, глузувати <i>з кого</i>
472. керівництво	руководство	(дія) керувати, керування; (подія) скерувати, скерування, вкерувати, вкерування; (керівники) керівництво; (керівна інформація) керунок; (документ) настанова, інструкція
473. керований	управляемый	(дієознака) керований; (ознака властивості) вкерівний, скерівний; (об'єкт дії) керованик
474. кидати	1) бросать, метать 2) бросать, покидать, оставлять	1) кидати; 2) покидати
475. кинути	1) бросить, метнуть 2) бросить, покинуть, оставить	1) кинути; 2) покинути
476. кинути палити	бросить курить	покинути курити
477. киплячий	кипящий	(ознака властивості) кипучий; (дієознака) що кипить, киплячи

⁷ така форма прикметника може бути утворена лише від невідомого досі дієслова на *-увати* — *їстувати* і мала б означати — *спроможний їстувати*, подібно до: *рятівний* — *спроможний рятувати*, *гальмівний* — *спроможний гальмувати*.

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
478.кислотостійкий	кислотостойкий	кислототривкий
479. кисть	кисть	1) (рука від пальців до зап'ястя) п'ясть; 2) (фарбувати, малювати) щітка, пензель; 3) (квіток) кітиця, вóлоть; 4) (плодів) кітиця, кéтяг; 5) (винограду) грóно, кéтяг
480. кисть руки	кисть руки	п'ясть
481. кінцівка	конечность	(частина тіла) кінцівка
482. кінцівка	концовка	(кінцева частина чого-небудь) кінцевина [40], кінців'я [2, 40]
483. кіоск	киоск	ятка [18]
484.клеймо	клеймо	тавро [16]
485. ключка	1) клюшка 2) крюк	1) (бити м'яча, шайбу тощо) гілка [1, 4, 26, 27, 29]; 2) (гак формою гострого кута) кліючка [1-4]
486. книга	книга	(неперіодичне текстове видання обсягом понад 48 с.) кніжка [10, 40], (великого формату для записів, бухгалтерська тощо) кніга [10, 40]
487.книговидання	книгоиздание	(діяльність) книговидавання
488. ковзний	скользящий	(ознака властивости) кóвзовий, кóвзавий; (дієознака) що ковзає, ковзаючи
489. коксівний	коксующийся	(ознака властивости об'єкта) скоксóвний [36]
490. колекціонований	коллекционированный коллекционируемый	(подієознака) сколекціóваний; (дієознака) колекціóваний; (ознака властивости) сколекціóвний
491. колекціонування	коллекционирование	(дія) колекціóвати; колекціóвання; (подія) сколекціóвати; сколекціóвання; (наслідок) колекція
492. колекціонувати	коллекционировать	(дія) колекціóвати; (подія) сколекціóвати
493.коливаний	колебаний	(завжди в однині) коливання
494. колонка таблиці	колонка таблиці	стóвпчик таблиці
495. командуючий, командний	командующий, командный	(особа) командувач; (призначений командувати) командувальний; (дієознака) що командує, командуючи; (стосовний до команди) командний
496. комбінований	комбинированный; комбинируемый	(подієознака) скомбінований; (дієознака) комбінований; (ознака властивости) скомбіновний
497. компетентний	компетентный	1) обізнаний; 2) уповноважений
498. компетенція, компетентність	компетенция, компетентность	1) обізнаність; 2) уповноваженість
499. комплектуюча	комплектующая	(ознака властивости) комплектувально; (дієознака) що комплектує, комплектуючи; (суб'єкт дії) комплектувальниця; (деталь) комплектóвина, комплектівка
500. комплектуючий	комплектующий	(ознака властивости) комплектувальний; (дієознака) що комплектує, комплектуючи; (суб'єкт дії) комплектувальник
501. комплектуючі	комплектующие	(деталі) комплектóвання
502. компонент, компонента	компонент, компонента	складнік, складниця, складовá частина
503. комунікабельний	коммуникабельный	спілковітний
504. консервований	консервированный; консервируемый	(подієознака) законсервóваний; (дієознака) консервóваний; (ознака властивости) законсервóвний

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
505. консистенція	консистенция	густість
506. консолідований	консолидированный	(подієознака) об'єднаний, згуртований, сконсолідований; (дієознака) об'єднуваний, гуртований, згуртовуваний, консолідований сконсолідовуваний; (ознака властивості) об'єднаний, згуртований, сконсолідований
507. консолідує	консолидирующий	(ознака властивості) об'єднаний, згуртований, консолідований, консолідувальний; (дієознака) що об'єднує, що гуртує, що згуртовує, що консолідує
508. консультативний	консультативный	(властивість суб'єкта) консультувальний; (стосовний до консультації) консультаційний
509. консультація	консультация	(дія) консультувати, консультування; (подія) проконсультувати, проконсультування; (наслідок) консультація, проконсультування
510. контролюючий	контролирующий	(призначеність) перевірчий, контролювальний, контрольний; (спроможність) контрольний; (дієознака) що перевіряє, перевіряючи, що контролює, контролюючи
511. контроль	контроль	(дія) контролювати, контролювання; (подія) проконтролювати, проконтролювання; (наслідок) проконтролювання; (орган, група людей) контроль
512. концентрований	концентрированный; концентрируемый	(подієознака) сконцентрований; (дієознака) концентрований; (ознака властивості) сконцентрований
513. концептуальний	концептуальный	(від концепції) концепційний
514. координуючий	координирующий	(ознака властивості) координувальний; (дієознака) що координує, координуючи; (суб'єкт дії) координатор
515. користуватися попитом	пользоваться спросом	мати попит
516. користуватися успіхом	пользоваться успехом	мати успіх
517. кородуючий	кородирующий	(ознака властивості) кородівий [55]; (дієознака) що кородує, кородуючи
518. корозієстійкий, корозійностійкий, корозієстійкий	корозионностойкий	корозійнотривкий [55]
519. корозійна стійкість	корозионная стойкость	корозійна тривкість [55]
520. тріщиностійкість	трещиностойкость	тріщинотривкість [55]
521. коротке замикання	короткое замыкание	(подія) коротке замкнення; (процес) коротке замикання
522. короткотерміновий	краткосрочный	короткостроковий
523. котируваний	котирующийся	(дієознака) розцінюваний, цінований, поціновуваний; (подієознака) розцінений, оцінений, поцінований
524. котирувати	котировать	розцінювати, цінувати, поціновувати
525. котируватися	котироваться	бути розцінюваним; бути цінованим, бути поціновуваним
526. котрий	который	(описуючи, характеризуючи та ін.) який, що, хто; (запитуючи та зазначаючи, хто чи що саме) котрий
527. кохана	любимая, возлюбленная	(об'єкт шлюбного й широго кохання) коханець, коханка [1-4]; (дієознака об'єкта дії) кохана
528. коханець, коханка	любовник, полюбивник, любовница, полюбивница	(об'єкт позашлюбного й легковажного кохання) полюбівник, полюбівниця [1]; (об'єкт шлюбного й широго кохання) коханець, коханка [1-4]
529. кочення	качение	(перех. дія) котіти, кочення (дієознака об'єкта — кочений); (неперех. дія) котітися, котіння

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
530. кращий	1) лучший 2) лучше (чем)...	1) найкращий; 2) кращий за...
531. креативний	креативный	твірчий
532. креслення	чертеж	кресленик [16]
533. креслення	черчение	(дія) креслити, креслення; (подія) накреслити, накреслення; (наслідок) кресленик, накреслина, накресленість
534. кривизна	кривизна	кривина
535. кривошип	кривошип	кóрба [16, 21, 23, 26, 36, 30]
536. кривошипно-шатунный механизм	кривошипно-шатунный механизм	кóрбово-гонкóвий механізм [16, 21, 22, 36]
537. кришка	крошка	кріхта
538. кришка	крышка	накривка [16], покришка, (лока) ляда, (скрині, скриньки) віко
539. кромка	кромка	крайка, окрайка, пруг
540. купований	покупной, покупаемый	(ознака властивості) покупний [16] (дієознака) купóваний [16]
541. куріння	курение	1) (перех. дія) куріти, кóрення (дієознака об'єкта — <i>курений</i>); 2) (неперех. дія) куріти, куріння
542. легковажити <i>чим</i>	пренебрегать <i>чем</i>	легковажити <i>що</i>
543. легуючий	легирующий	(ознака властивості) легувальний; (дієознака) що легує, легуючи
544. летюча речовина	летучее вещество	летка речовина
545. лист	лист письмо	(матеріалу) лист [16]; (паперу) аркуш [16]; (документ, що містить припис чи відомості) аркуш [16]; (повідомчий, пересильний) лист [16]
546. литий	литой; отливаемый	(з металу тощо) (подієознака) вилитий; (дієознака) літий, виліваний; (ознака властивості) вилівний
547. лідирувати	лидировать	(бути лідером) лідерувати
548. лідируючий	лидирующий	(суб'єкт) лідер; (дієознака) що лідерує; лідеруючи; (ознака властивості) лідерівний, провіднічий
549. лійка	1) лейка 2) воронка	1) поливальница; 2) лійка
550. ліквідація	ликвидация	1) (припиняти чинність) (дія) касувати, касування, скасовувати, скасування, ліквідувати, ліквідування, зліквідувати, зліквідування; (подія) скасувати, скасування, зліквідувати, зліквідування; (наслідок) скасунок, скасованість, ліквідація, зліквідованість; 2) (припиняти існування) (дія) ніщити, нищення, зніщувати, зніщування, ліквідувати, ліквідування, зліквідувати, зліквідування; (подія) зніщити, зніщення, зліквідувати, зліквідування; (наслідок) зніщеність, ліквідація, зліквідованість
551. ліквідовувати ліквідувати	ликвидировать	1) (припиняти чинність) (дія) касувати, скасовувати, ліквідувати, зліквідувати; (подія) скасувати, зліквідувати; 2) (припиняти існування) (дія) ніщити, зніщувати, ліквідувати, зліквідувати; (подія) зніщити, зліквідувати
552. лікуючий	лечащий	(ознака властивості) лікувальний; (дієознака) що лікує, лікуючи
553. лікуючий лікар	лечащий врач	відповідальний (закріплений, призначений) лікар

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
554. ловля, ловіння	ловля	(перех дія) ловіти, лóвлення (дієознака — лóвлений); (неперех. дія) ловітисся, ловіння
555. локалізований	локализованный; локализуемый	(подієознака) зосерéджений, злокалізований; (дієознака) зосерéджуваний, локалізований; (ознака властивості) зосерéдний, злокалізівний
556. локальний	локальный	місцевий; осерéдковий, локальний
557.любимий	любимый	(ознака властивості об'єкта дії) улюблений, лóбий [1-4, 10]; (об'єкт дії) улюбленець [1-4, 10]; (дієознака об'єкта дії) коханий [1-4]; (об'єкт дії) кохáнець, кохáнка [1-4]
558. люблячий	любящий	(ознака властивості) спóвнений лóбови, закóханий (дієознака) який лóбить, люблячи
559. любовник	любовник	поллóбвник [1-4]
560. м'якоть	мякоть, мякиш	(м'яса, городини, садовини тощо) м'якуш [1-4], (хліба) м'якушка [1-4]
561. магазин	магазин	крамніця [18]
562. має бути таким	должен быть таким	(обов'язково) мусить бóти такий, повíнен бóти такий; (ймовірно) має бóти такий
563. має відбутися ...	должен состояться ...	(обов'язково) мусить відбóтисся ..., повíнен відбóтисся ...; (ймовірно) має відбóтисся ...
564. має місце	имеет место	є, наявний, траплéється, відбувáється тощо
565. максимальний	максимальный	найбóльший
566. манжета	манжета	1) (одяг) вілога; 2) (кільце для скріплювання труб) манжéта
567. маркірований, маркований	маркированный, маркируемый	1) (маркою чи маркуванням) (подієознака) помаркóваний; (дієознака) маркóваний; (ознака властивості) помаркóвний 2) (маркером) (подієознака) помаркерóваний; (дієознака) маркерóваний; (ознака властивості) помаркерóвний
568. маркіровка маркування	маркировка	1) (маркою чи маркуванням) (дія) маркувáти, маркувáння; (подія) помаркувáти, помаркувáння; (наслідок) маркóвання, помаркóваність; 2) (маркером) (дія) маркерувáти, маркерувáння; (подія) помаркерувáти, помаркерувáння; (наслідок) маркерóвина, помаркерóваність;
569. маркірувати, маркувати	маркировать	1) (позначати маркою чи маркуванням) маркувáти; 2) (позначати маркером) маркерувáти
570. маслиновий	маслиновый	олівковий
571. масло вершкове	масло сливочное	мáсло
572. масло ефірне	масло эфирное	есéнція [42]
573. масло мінеральне	масло минеральное	оліва [17]
574. масло рослинне	масло растительное	олія [1-4]
575. масло технічне	масло техническое	оліва [17]
576. мати місце	иметь место	1) бóти, бóти наявним, міститисся, траплéтисся, відбувáтисся тощо; 2) (призначене для перебування, лише у прямій значині) мати місце (напр. <i>кожна річ має своє місце</i>)
577. менеджер	менеджер	керівник, розпорядник, застúпник, орудник, чільник, адміністрáтор [15]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
578. мийка	мойка	(дія) мити, миття; (подія) помити, помиття; (посудина, умістище, місце) мийниця; (знаряддя) мийка
579. мислячий, мислящий	мыслящий	(ознака властивости) здатний мислити, мислездатний, мислівий, розумний; (дієознака) що міслить, міслячи
580. миттєвість	1) мгновение 2) мгновенность	1) мить (<i>множ.</i> миті, митей, мітьями); 2) (властивість) миттєвість
581. миючий	моющий	(ознака властивости) мійний; (дієознака) що миє, міючи
582. мігруючий	мигрирующий	(ознака властивости) мігрівкий; (дієознака) що мігрує, мігруючи; (суб'єкт) мігра`нт
583. мінімальний	минимальный	наймєнший
584. міроприємство	мероприятие	з`ахід
585. місткість	емкость	1) (властивість) місткість; 2) (предмет) посудина, умістище, умістина, умістинка [26,27,40]
586. місцезнаходження	местонахождение	місце розташ`унку, місце перебування
587. міцність на згин	прочность на изгиб	міцність щодо згинання
588. міцність при згині	прочность при изгибе	міцність щодо згинання
589. модернізований	модернизированный; модернизируемый	(подієознака) змодернізований [16]; (дієознака) модернізований [16]; (ознака властивости) змодернізовний [16]
590. модифікація	модификация	(дія) модифікувати, модифікування; (подія) змодифікувати, змодифікування; (наслідок) модифікація [16], змодифікованість
591. модифікований	модифицированный; модифицируемый	(подієознака) змодифікований [16]; (дієознака) модифікований [16]; (ознака властивости) змодифіковний [16]
592. може бути використаний	может быть использован	можна вікористати
593. може використовуватись	может использоваться	можна користати, можна використувати
594. можливість	возможность	змога, можливість
595. можливість вибору	возможность выбора	можливість вибирати
596. молотий	молотый	(подієознака) змелений; (дієознака) мелений; (ознака властивости) меливний
597. моніторинг	мониторинг	(дія) відстежування, стеження, спостерігання, наглядання; (подія) відстеження, спостереження, наглядання;
598. моніторити	мониторить	відстежувати; спостерігати; стежити, наглядати, контролювати
599. на кшталт	типа	на взір, на зразок
600. на носієві	на носителе	на носії (носієві — давальн. відм.)
601. на протязі	на протяжении	упродовж
602. на рахунок	на счет	1) щодо, стосовно; 2) (в банку) на рахунок
603. набирати що	набирать что	набирати чого
604. набувати що	приобретать что	набувати чого
605. набухаючий	набухающий	(ознака властивости) набухавий; (дієознака) що набухає, набухаючи
606. нав'язувати	завязывать	(стосунки) нав'язувати
607. нав'язувати	навязывать	накидати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
608. навантаження нагрузка	нагрузка	(дія) навантажувати, навантажування; (подія) навантажити, навантаження; (наслідок) навантаженість, (величина) навантага [3,21,31,34,36,40,53,58]
609. навколишнє середовище	окружающая среда	довкілля, середовище
610. навчання правил	обучение правилам	навчання правил, навчати(ся) правил
611. навчати(ся) чому	обучать(ся) чему	навчати(ся) чого
612. навчатися чому	учиться чему	навчатися чого, вчитися чого
613. надбання набуток	приобретение	(дія) надбавати, надбавання; набувати, набування; (подія) надбати, надбання; набути, набуття; (наслідок) надбанок [4]; набуток
614. надходження поступлення	поступления	(дія) надходити, надходження; (подія) надійти, надійдення; (наслідок) надхід, надходи
615. найбільш вірогідний	наиболее вероятный	найімовірніший
616. найбільш вірогідний	наиболее достоверный	найвірогідніший, найдостемніший
617. найбільш глибокий	наиболее глубокий	найглибший
618. найменування	наименование	(дія) називати, називання, йменувати, йменування; (подія) назвати, названня, найменувати, найменування, пойменувати, пойменування; (наслідок) назва, ймення
619. наїзд	наезд	(дія) наїжджати, наїжджання; (подія) наїхати, наїхання [32]; (наслідок, місце) наїзд
620. накачувати	накачивать (валиком)	накачувати [19]
621. накачати	накачать (насосом)	напомпувати, надуги
622. накачувати	накачивать (насосом)	напомпівувати, надувати, нагнітати
623. накладний платіж, накладна плата	накладной платеж	післяплата
624. накопичувати	1) копить, накапливать 2) копнить, накопняют 3) громоздит, нагромождать;	1) (будь-що) акумулювати, складати, зливати, зсипати тощо) назбирувати; 2) (складати на копицю, купу) копичити, накопичувати; 3) (збирати, згортати до купи) громадити, нагромоджувати
625. накреслення	начертание	накреслина [40]
626. налаштування настройка	настройка	(дія) налаштувати, налаштування; (подія) налаштувати, налаштування; (наслідок) налаштунок, налаштованість
627. нам не по кишені	нам не по карману	не з нашими грішми, не з нашим дастатком
628. нанесення	нанесение	(дія) наносити, наносення; (подія) нанести, нанесення; (наслідок) нанесеність, нанос
629. нанесення збитків	нанесение убытков	(дія) завдання збитків, заподіявання збитків; (подія) завдання збитків, заподіяння збитків
630. нанесення образи	нанесение обиды нанесение оскорбления	(дія) кривдити, кривдження; (подія) скривдити, скривдження (дія) ображати, ображання; (подія) образити, ображення
631. нанесення покриття	нанесение покрытия	(дія) покривати, покривання; (подія) покрити, покриття
632. нанесення шкоди	нанесение ущерба	(дія) шкідити, шкідження; (подія) зашкідити, зашкідження, пошкодити, пошкодження
633. нападаючий	нападающий	(людина, сторона) нападник; (ознака властивості) нападавий, нападівий; (дієознака) що нападає, нападаючи

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
634. наплення	напыление	(рідину чи порошок) (дія) напорощувати, напорощування; (подія) напорощити, напорощення; (наслідок) напорощиво, напорощеність
635. напилувати	напиливать	(пилкою) напилувати
636. напилувати	напылять	(рідину чи порошок) напорощувати
637. написання	написание	(дія) писати, писання; (подія) написати, написання; (наслідок) напис, написаність
638. направити	направить	1) спрямувати, напрямити; 2) (людину, документа) спрямувати, скерувати 3) (людину) послати, призначити; 4) (документа) надіслати, передати, 5) (інструмент, інструментарій) направити
639. направлення	направление	1) (дія) спрямування, напрямління; (подія) спрямування, напрямлення; (наслідок) спрямованість, спрямування, напрям, напрямок; 2) (дія) скеровування; (подія) скерування; (наслідок) скерованість, керунок; 3) (дія) посилання, призначання; (подія) послання, призначення; (наслідок) посилка, признака, призначеність; 4) (дія) надсилання, передавання; (подія) надіслання, передання; (наслідок) передача, переданість; 5) (дія) направління; (подія) направлення; (наслідок) направа, направленість
640. направляти	направляют	1) спрямувати, напрямляти; 2) (людину, документа) спрямувати, скерувати 3) (людину) посилати, призначати; 4) (документа) надсилати, передавати, 5) (інструмент, інструментарій) направляти
641. направляюча	направляющая	(річ) напрямник [21,54], напрямниця [21]; (ознака властивості) спрямовувальна, напрямніча; (дієознака) що спрямовує, спрямовуючи
642. напруження	напряжение	(дія) напружувати, напружування; (подія) напружити, напруження; (наслідки) напруженість, напруга, напруг; (різниця потенціалів) напруга; (механічн.) напруг (як <i>натяг, нахил тощо</i>)
643. напрямна	направляющая	(річ) напрямник, напрямниця; (ознака властивості) спрямовувальна, напрямніча; (дієознака) що спрямовує, спрямовуючи
644. наразі	1) сейчас 2) пока что	1) зараз; 2) поки що, на разі
645. нарізний	нарезной	(дійова властивість суб'єкта) нарізальний; (дійова властивість об'єкта) нарізний
646. насміхатися <i>над ким, чим</i>	насмехаться <i>над кем, чем</i>	насміватися (глузувати, глумитися, кепкувати) <i>з кого, з чого</i>
647. насолоджуватися	наслаждаться	тішитися, втішатися; (зорово) милуватися; (стос. до їжі) смакувати, насолоджуватися
648. насос	насос	помпа
649. настойка, настійка	настойка	настоїнка
650. настоювати	настаивать	1) (спирт на травах) настоювати; 2) стояти (на чому), обстоювати (що), наполягати (на чому), правити (чого), домагатися (чого)

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
651. наступаючий	наступающий	1) прийдешній, майбутній, черговий; 2) (дієознака) що приходить, приходячи, що наступає, наступаючи; (ознака властивості) наступавий, наступливий
652. наступний	следующий	1) (поданий далі в переліку) такий; 2) (який скоро настане) прийдешній, майбутній; 3) (розташований далі у просторі) дальший, подальший; 4) (перший із подальших) черговий; 5) (на якого можна наступити) наступний
653. наступним чином	следующим образом	так
654. нафтопровід	нефтепровод	нафтогін
655. національна ідентичність	национальная идентичность	національна самобутність
656. не в стані	не в состоянии	неспроможний, не може
657. не виключає	не исключает	не відкидає, дає змогу, уможлиблює
658. не виключає можливості	не исключает возможности	не відкидає можливості, уможлиблює, дає змогу
659. не виключено	не исключено	(цілком) можливо, може бути, імовірно, можна припустити, можна сподіватися
660. не виключено	не исключено	можливо, цілком можливо, може бути, можна
661. не дивлячись	не смотря	не зважаючи, попри; (у прямій значині – відвернувшись чи заплющивши очі) не дивлячись
662. невід'ємний	неотрицательный	невід'ємний
663. невід'ємний	неотъемлемый	невідокремний, невідімний
664. недопустимий	недопустимый	недопускний [21, 23, 40], недопущенний, недозволений [2, 32]
665. недоторканий	неприкосновенный неприкасаемый	(дієознака – до якого ніхто не доторкався) недоторканий, недоторкнений; (ознака властивості об'єкта – до якого не можна доторкнутися) недоторканий, недоторкнений; (ознака властивості суб'єкта – не здатний доторкатися) недоторкливий
666. неіржавіюча сталь	нержавеющая сталь	нержавка сталь [21,36]
667. неіржавіючий	нержавеющий	нержавкий [21,36]
668. неіснуючий	несуществующий	ненаявний, що не існує, небувалий, якого немає
669. необхідний	необходимый	1) потрібний, 2) (без якого неможливо обійтись) необхідний; 3) (якого неможливо обійти) необійденний
670. необхідність	необходимость	1) потреба; 2) необхідність; 3) необійденність
671. необхідно	необходимо	треба, потрібно
672. неочікуваний	неожиданный	1) несподіваний; 2) нежданий (див. очікування)
673. неочікуваність	неожиданность	несподіванка (див. очікування)
674. непередбачуваний	непредсказуемый, непрогнозируемый	(ознака властивості) непередбачний, неспрогнозований; (якого ніхто не передбачував) непередбачуваний, неспрогнозований
675. непорівнюваний	несравнимый несравниваемый несравненный	(ознака властивості) непорівнянний; (дієознака) непорівнюваний
676. неприпустимий	1) недопустимый 2) непредполагаемый	1) недопускний [21, 23, 40], недопущенний, недозволений[2, 32] 2) (ознака властивості) неприпускний, нездогадний; (дієознака) неприпусканий, негаданий

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
677. непрогнозований	непредсказуемый, непрогнозируемый	(ознака властивості) непередбачний, неспрогнозовний; (якого ніхто не передбачував) непередбачуваний, непрогнозований
678. нерозбірливий текст	неразборчивый текст	(якого не можна розібрати) нерозбірний текст (нерозбірливий — не здатний чи не схильний розбирати(ся))
679.неруйнівний контроль	неразрушающий контроль	неруйнівне контролювання
680. несуча здатність	несущая способность	(механіка) тримкість [21, 54]
681. несуча конструкція	несущая конструкция	(механіка) тримальна конструкція
682. несуча частота	несущая частота	частота-носій, носійна частота [15]
683. несучий	несущий	1) носійний; (суб'єкт) носій; 2) тримальний; (суб'єкт) тримач
684. нетканий	нетканый	нетканінний; (дієознака) нетканій
685. нехтувати <i>чим</i>	пренебрегать <i>чем</i>	нехтувати <i>що</i>
686. низькооплачуваний	низкооплачиваемый	низькооплатний
687. нокаутуючий	нокаутующий	(здатність суб'єкта) нокаутівний; (дієознака) що нокаутує; нокаутуючи
688. номен	номен	на́зва, йме́ння, найме́ння
689. номенативний	номенативный	йменувальний, називальний
690. номенований	номенованный	(подієознака) найменований, пойменований, названий; (дієознака) йменований, названий;
691. номенувати	номеновать	йменувати, називати
692. нормований	нормированный; нормируемый	(подієознака) зномований [16]; (дієознака) нормований [16]; (ознака властивості) зномовний
693. носилки	носилки	ноші
694. носильщик	носильщик	носільник, носій, вагоніша
695. об'єднання	объединение	(дія) об'єднувати, об'єднування; (подія) об'єднати, об'єднання; (наслідок) об'єднаність, об'єднина, спілка, спільнота, гурт, громада, союз, (спів)товариство, організація, асоціація, унія, корпорація, інтеграція, комбінація; сполука, злука
696. об'єднуючий	объединяющий	(ознака властивості) об'єднāvчий, об'єднувальний; (дієознака) що об'єднує, об'єднуючи
697. обез-	обез-	зне- (за винятком: обеззброїти, обезголовити)
698. обладнання	оборудование	(дія) устатковування, обладнування; (подія) устаткування, обладнання; (предмети) устатковування, обладдя [26,27,40]
699. облік	учет	(дія) облічувати, облічування, лічити, лічення, лічба; (подія) облічити, облічення; (наслідок) обліченість, облік
700. обожнювати	обожать, обожаютвлять, обоготворять	1) дуже (пálко, ревно) любити (кохати); 2) (робити богом, мати за бога) божнити, обожнювати, божесвити, обожаютвляти
701. обробка, обробіток	обработка	1) (механічне, хемічне тощо) (дія) обробляти, обробляння [16], (подія) обробити, оброблення [16], (наслідок) обробіток [16,56], обробленість; 2) (логічне, інтелектуальне) (дія) опрацювати, опрацювання, (подія) опрацювати, опрацювання, (наслідок) опрацювання, опрацюваність
702. обробний	1) обрабатывающий 2) обрабатываемый	1) (ознака властивості суб'єкта) обрбчий [15,16, 40] 2) (ознака властивості об'єкта) обрбний [15,16, 21, 40]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
703. обслуговуючий персонал	обслуживающий персонал	обсл́уга, обслугов́чий персонал, обслуговува́льний персонал
704. обтікаємий	обтекаемый	(дійова властивість об'єкта) обті́чний (дієознака) обті́каний
705. обумовити	обусловить	(спричинити) зумо́вити; (домовитися заздалегідь про умови) обумо́вити
706. один	один	1) (скільки?) один; 2) (як? у якому стані?) сам
707. один і той же	один и тот же	той са́мий
708. одиночний	одиночный	одині́чний
709. одружуватися <i>на кому</i>	жениться <i>на ком</i>	одружуватися <i>з ким</i>
710. озброєння	вооружение	(дія) озбро́ювати, озбро́ювання; (подія) озбро́їти, озбро́єння; (наслідок) озбро́єність; (засоби) збро́я, о́збрій
711. окантовка	окантовка	(дія) обканто́увати, обканто́ування; (подія) обкантува́ти, обкантува́ння; (наслідок) кант, обканто́вання
712. окисел	окисел	оксі́д
713. окислювати	окислять	окі́снювати
714. окружний	окружной	(стос. до обво́ду) обві́дний; (стос. до о́кругу) окружні́й
715. окружність	окружность	1) (крива замкнена лінія правильної форми) ко́ло; 2) (крива замкнена лінія довільної форми) обві́д
716. опанувати <i>чим</i>	овладеть <i>чем</i>	опановувати <i>що</i>
717. опір розриву	сопротивление разрыву	(опір дії) опір розрива́нню
718. опір розтягу	сопротивление растяжению	(опір дії) опір ротягува́нню
719. органи чуттів	органы чувств	о́ргани чу́ття
720. організація	организация	(дія) організува́ти, організува́ння; (багаторазова дія) зорганізо́увати, зорганізо́ування; (подія) зорганізува́ти, зорганізува́ння; (наслідок, установа, спілка) організа́ція; (наслідковий стан) зорганізо́ваність
721. організувати	организовывать	(дія) організува́ти, (багаторазова дія) зорганізо́увати; (подія) зорганізува́ти
722. організувати	организовать	(подія) зорганізува́ти; (дія) організува́ти, (багаторазова дія) зорганізо́увати;
723. оригінал	1) подлинник 2) оригинал	1) правді́к [16] 2) оригіна́л [16]
724. освіта	просвещение	(дія) осві́чувати, осві́чування; (подія) осві́тити, осві́чення; (наслідок) осві́ченість, осві́та
725. освітлення	осветление	(дія) я́снити, я́снення, проя́снювати, проя́снювання; (подія) проясні́ти, проясне́ння; (наслідок) проясне́ність, я́сність, я́снота́
726. освітлення	освещение	1) (дія) осві́тлювати, осві́тлювання; (подія) осві́тити, осві́тлення; (наслідок) осві́тленість, сві́тло 2) (дія) висві́тлювати, висві́тлювання; (подія) ві́світлити, ві́світлення; (наслідок) ві́світленість, ві́світок
727. освітлювальний	1) освещающий, осветительный 2) осветляющий	1) осві́тлюва́льний, сві́тільний 2) я́снільний, проя́снюва́льний
728. освітлюючий, освітлювальний	1) осветляющий 2) освещающий	1) (стос. до прозорості, я́сності) проя́снюва́льний, я́снільний 2) (стос. до сві́тла) осві́тлюва́льний, сві́тільний

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
729. оснащення	оснащение	(дія) оснащувати, оснащування, устатковувати, устатковування; (подія) оснастити, оснащення, устаткувати, устаткування; (об'єкти) оснастя [40], устаткування, оснастка
730. останнє	1) остальное; 2) последнее	1) решта; 2) останнє
731. отвердівати	отвердевать	тужавіти, твёрднути
732. отвердівший	отвердевший	стужавілий, затвёрдлий
733. оточення	окружение	1) довкілля, середовище; (люди) довкільці; 2) обступання, оточування, облягання
734. оточувати	окружать	1) перебувати чи стояти довкола чи навколо; 2) (перебуваючи в русі) обступати, оточувати, облягати
735. оточуюче середовище, навколишнє середовище	окружающая среда	довкілля, середовище
736. оточуючий	окружающий	1) (ознака) навколишній, довколишній; (людина) довкільць; 2) (дієознака) що обступає, обступаючи, що оточує, оточуючи, що облягає, облягаючи; (властивість) обступальний, оточувальний, облягальний
737. оточуючі (люди)	окружающие (люди)	1) (які перебувають довкола) довкільці; 2) (які обступають) оточчя
738. отруйний	ядовитый	(який містить отруту) отру́тний; (якого можна отруїти) отру́йний; (спроможний отруїти) труїльний, отру́ювальний
739. охолоджуватися	охлаждаться	холонути
740. охочий	желающий	(людина) охотник (ознака людини) охочий
741. очистка	очистка	(дія) очищати, очищення; (подія) очістити, очищення; (наслідок) очищеність, чистота
742. очікуваний	ожидаемый	1) сподіваний; 2) жданий
743. очікування	ожидание	1) (з деякою мірою впевненості вважати, що певна подія станеться) сподіватися, сподівання; 2) (перебувати у стані готовості зреагувати на сподівану подію) чекати, чекання, ждати, ждання
744. очікувати	ожидать	1) (з деякою мірою впевненості вважати, що певна подія станеться) сподіватися; 2) (перебувати у стані готовості зреагувати на сподівану подію) чекати, ждати
745. очікується	ожидается	1) сподіваємося, сподіваються тощо; 2) чекáємо, чекáють, ждемó, ждуть тощо
746. очікується подія	ожидается событие	1) сподіваємося події; можна сподіватися події; 2) чекáємо на подію; можна чекати на подію
747. ощадний банк	сберегательный банк	ощадковий банк, заощаджувальний банк, заощадничий банк
748. ощадний, ощадливий	сберегательный, сберегающий экономный, экономящий	1) (призначений чи спроможний економити) ощаджувальний; (що його можна чи призначено зекономити) ощадний (дієознака суб'єкта) що ощаджує, ощаджуючи (дієознака об'єкта) ощаджуваний; (здатний чи схильний ощаджувати себе) ощадливий; 2) (призначений чи спроможний назбирувати зекономлене) заощаджувальний; (що його можна чи призначено назбирати як зекономлене) заощадний; (дієознака суб'єкта) що заощаджує, заощаджуючи; (дієознака об'єкта) заощаджуваний 3) (призначений чи спроможний зберігати) зберігальний; (що його можна чи призначено зберегти) збережний (дієознака суб'єкта) що зберігає, зберігаючи (дієознака об'єкта) зберіганий

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
749. падіння	падéние	(дія) па́дати, па́дання, спада́ти, спада́ння; (подія) упа́сти, упа́дення, спа́сти, спа́дення; (наслідковий стан) упад, упадок; (величина) спад
750. пакувальна одиниця	упаковочная единица	упако́ванка, упако́вана одини́ця
751. палатка	палатка	наме́т, шатро́
752. паління	жжение, сжигание	(спалювання) пали́ти, па́лення
753. паління	курение	(тютюнових виробів тощо) ку́рити, ку́рення (куріння – від ку́рити)
754. пальне	горючее	(будь-яке) па́ливо, (моторове, зокрема) бензи́н, ди́зельне па́ливо
755. пально-мастильний	горюче-смазочный	па́ливо-масти́льний
756. пануючий	господствующий	(ознака властивості суб'єкта) пані́вний; (дієознака) що пану́є, пану́ючи
757. папка	папка	те́ка
758. парламентарій	парламентарий	парламе́нтáр, перемовець
759. переважаючий	подавляющий, преимущественный, подавляемый	(ознака властивості суб'єкта) переважа́льний; (дієознака суб'єкта) що переважа́є, переважа́ючи; (ознака властивості об'єкта) перева́жний; (дієознака об'єкта) перева́жаний
760. переважний	преимущественный, подавляющий, подавляемый	(ознака властивості суб'єкта) переважа́льний; (дієознака суб'єкта) що переважа́є, переважа́ючи; (ознака властивості об'єкта) перева́жний; (дієознака об'єкта) перева́жаний
761. перевезення, перевіз	перевозки, перевоз	(дія) перево́зити, перево́ження; (подія) перевезти́, переве́знення; (наслідковий стан) переве́зеність; (місце, засіб) переви́з; (наслідковий об'єкт) перево́за
762. перевірка	проверка	(дія) переві́ряти, переві́ряння; (подія) переві́рити, переві́рення; (наслідок) переві́реність; (засіб) переви́рка; (об'єкт) переви́рок, переві́ряник; (суб'єкт) переви́ральник
763. перевіряючий	проверяющий	(ознака властивості суб'єкта) переви́рчий, переви́ральний; (дієознака) що переви́ряє, переви́ряючи; (суб'єкт дії) переви́рник, переви́ральник
764. перегородка	перегородка	переди́лка
765. перед виходом	перед выходом	(перед подією) перед тим, як вийти, перед вийденням; (стос. до місця) перед виходом
766. перед зупинкою	перед остановкой	(перед подією) перед тим, як зупини́ти(ся), перед зупиненням; (стос. до місця) перед зупинкою
767. передбачуваний	предсказуемый, прогнозируемый	(ознака властивості) передбачни́й, спрогнозо́вний; (дієознака) передбачува́ний, прогнозо́ваний
768. переїзд	переезд	(дія) переї́жджа́ти, переї́жджа́ння; (подія) переї́хати, переї́хання; (наслідок, місце) переї́зд
769. переклад	перевод	(дія) переклада́ти, переклада́ння; (подія) перекла́сти, перекла́дення; (наслідок) пере́клад, пере́кладеність
770. переключати	переключать	1) перемика́ти; 2) (увагу, думку) переноси́ти, зосере́джувати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
771. переключення	переключение	1) (дія) перемика́ти, перемика́ння; (подія) пере́мкнути, пере́мкнення 2) (<i>увагу, думку</i>) (дія) переносити, переносення, зосереджувати, зосереджування; (подія) перенести́, перене́сення, зосередити, зосередження
772. переключити	переключить	1) пере́мкнути; 2) (<i>увагу, думку</i>) перенести́, зосередити
773. переконання	убеждение, убеждения	(дія) переко́нувати(ся), переко́нування; (подія) переко́нати(ся), переко́нання; (наслідок) переко́наність, переко́ни
774. переконливий	убедительный	(ознака властивості суб'єкта): (здатний переконувати) переко́навчий; (призначений переконувати) переко́нувальний; (ознака властивості викон. неперех. дії) (здатний переконуватися) переко́нливий
775. переконуваний	убеждаемый	(ознака властивості об'єкта) переко́наний; (дієознака об'єкта) переко́нуваний
776. переносчик, переносчик	переносчик	переносник, переносниця
777. перетворювати в що	превращать во что	перетворювати на що
778. перехід заборонений	переход запрещен	переходити заборонено
779. перманентний	перманентный	постійний, повсякчасний
780. під'їзд	подъезд	(дія) під'їжджа́ти, під'їжджа́ння; (подія) під'їхати, під'їхання; (наслідок, місце) під'їзд
781. підголитися		(частково оголити тіло, піднявши одяг) підголі́тися; (частково оголити тіло бритвою) підбрі́тися
782. підголятися		(частково оголювати тіло, піднімаючи одяг) підголя́тися; (частково оголювати тіло бритвою) підбрива́тися
783. підготовка, підготовлення, підготовленість, підготовленість, підготовлювання, підготування	подготовка	1) <i>будь-що</i> (дія) готува́ти, готува́ння; (подія) підготува́ти, підготува́ння; (наслідок) підготова́ність, готова́ність, (підготований об'єкт(и)) підгото́ва [2, 21,32], 2) <i>військо, спорт</i> (дія) вишко́лювати, вишко́лювання; (подія) вишко́лити, вишко́лення; (наслідок) вишко́л, вишко́леність
784. підготовлений	подготовленный	підгото́ваний
785. підйом	подъём	(дія) підійма́ти, підійма́тися, підійма́ння; (подія) підня́ти, підня́тися, підня́ття; (наслідок) піднято́к[1], підні́мок, ві́схід; (вулиця, дорога) узві́з
786. підйомний	подъёмный	підійма́льний
787. підйомник	подъёмник	(машина) підійма́ч [4, 21, 27]; (пристрій) підойма́ [4, 21, 26]; (людина) підійма́льник
788. підключати	подключать	1) (дія) підмика́ти; 2) (дія) залуча́ти, долуча́ти;
789. підключення	подключение	1) (дія) підмика́ння; (подія) підмі́кнення; 2) (дія) залуча́ння, долуча́ння; (подія) залу́чення, долу́чення
790. підключити	подключить	1) (подія) підмі́кнути; 2) (подія) залу́чити, долу́чити
791. підрастаюче покоління	подрастающее поколение	па́молоть, ю́не поколі́ння, мо́лоде поколі́ння, підлі́тки, до́ріст

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
792. підростаючий	подрастающий	(дієознака) підростаючи, що підростає; (ознака властивості) підроста́вий; (виконавець дії) підроста́вець, підліток
793. підшипник	подшипник	вальніця [4, 16, 21, 22, 23, 27, 36, 30]
794. після вибору	после выбора	вібравши, після ви́брання, по ви́бранні
795. після зміни	после изменения	змінівши, після змі́нення, по змі́ненні
796. після посадки літака	после посадки самолета	посадівши, після поса́дження літака́ (див. посадка)
797. плаваючий, плавний	плавающий	(ознака властивості) плаву́чий, плавкі́й, плава́льний; (дієознака) що пла́ває, пла́ваючи
798. плавити	плавить	(переводити у рідинний стан) топі́ти; (сплавляти водою) пла́вити, сплавля́ти
799. плавкий	плавкий	(щодо набування рідинного стану) топкі́й; (щодо плавання) плавкі́й
800. плавлення, плавка	плавление, плавка	(будь-якого матеріалу) (дія) топі́ти, то́плення
801. плетінка	плетенка	плéтенка
802. плетіння	плетёние	(перех дія) плести́ — плéтєння (ознака об'єкта — <i>плéтєний</i>); (перех подія) сплести́ — сплéтєння (ознака об'єкта — <i>сплéтєний</i>); (неперех. дія) плесті́ся — плеті́ння; (неперех. подія) сплесті́ся — сплеті́ння; (наслідок) плéтиво, сплéтеність
803. по відношенню до кого (чого)	по отношению к кому (чему)	1) відносно <i>кого (чого)</i> 2) стосовно <i>кого (чого)</i>
804. повернути	1) вернуть, возвратить 2) повернуть	1) верну́ти [1-5, 16]; 2) поверну́ти [1-5, 16]
805. повернутися	1) вернуться, возвратиться 2) повернуться	1) верну́тися [1-5]; 2) поверну́тися [1-5]
806. повертати	1) возвращать 2) поворачивать	1) верта́ти [1-5, 16]; 2) поверта́ти [1-5, 16]
807. повертатися	1) возвращаться 2) поворачиваться	1) верта́тися [1-5]; 2) поверта́тися [1-5]
808. повідомлення	сообщение	(дія) повідо́мляти, повідо́мля́ння, звіща́ти, звіща́ння; (подія) повідо́мити, повідо́млення, звісти́ти, звіщення; (наслідок) повідо́ма, повідо́міна [40], зві́стка; (подієвий стан) повідо́мленість, зві́щеність
809. повідомляти кому	сообщать кому	повідо́мляти <i>кого</i>
810. повірка	поверка	(дія) виві́ряти, виві́ря́ння; (подія) виві́рити, виві́рення; (наслідок) виві́реність; (дія) переві́ряти, переві́ря́ння; (подія) переві́рити, переві́рення; (наслідок) переві́реність
811. повірочний	поверочный	виві́ряльний
812. повноваження	полномочия	(дія) уповно́вážувати, уповно́вážування, повно́вážити, повно́вážєння; (подія) уповно́вážити, уповно́вážєння; (наслідок) уповно́вážєність, повно́ва́ги
813. повноцінний	полноценный	повно́ва́ртисний
814. поділяти	разделять	(думку) поділя́ти; (будь-що на частини) ді́лити
815. подлінний	по́длинный	правді́вий [1-5], достемéнний [1-5], спра́вжній [1-5]
816. подлінник	по́длинник	правді́ник [16], достемéнник, спра́вжник
817. подорожній	путник	подоро́га

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
818. подорожуючий	путешествующий	(особа) подоро́га, мандрівник, мандрівець; (дієознака) що подорожує, подорожуючи, що мандрує, мандруючи
819. пожежний	пожарный	(людина) поже́жник; (ознака) поже́жний
820. показчик, показник	1) показатель 2) указатель	1) (наочний вияв висліду, властивости тощо) показник; 2) (напис, стрілка, що вказують на щось) вказівник
821. показання	показание	(дія) показува́ти, показува́ння; (подія) показати, показання; (наслідок, об'єкт) по́каз
822. покладання	возложение	(дія) кла́сти, кла́діння, покладати, покладання; (подія) покласти, покладіння; (наслідок) по́клад, покладеність
823. покриття	покрытие	(дія) покрива́ти, покрива́ння; (подія) покрі́ти, покриття́; (наслідок) по́крив[16], покрі́тість
824. поле сторінки	поля страницы	(порожній край) бе́рег сторі́нки [16, 40] (місце для подавання основної інформації) по́ле сторі́нки [40]
825. положення	положение	1) (у просторі) по́ложина, розташу́нок, місце, пози́ція; 2) стан, стано́вище
826. помилка виключена	ошибка исключена	помилитися неможливо, по́милку унеможливлено
827. понятійний, поняттєвий	понятийный	утя́мко́вий, зрозу́мко́вий
828. поняття	понятие	1) (вислід утямлення чи зрозуміння) утя́мок [2], утя́ма, зрозу́мок; (дійова спроможність суб'єкта) т́яма [2] (подія) утя́мити, утя́млення, зрозу́міти, зрозу́міння; (дія) т́ямити, т́ямлення, розу́міти, розу́міння; 2) (подія охоплення, покриття собою) по́йняти, по́йняття́, по́няти, по́няття́; (дія) по́йма́ти, по́йма́ння; (наслідок) по́йма
829. попередження	предупреждение	1) (інформування наперед) (дія) попереджува́ти, попереджува́ння; (подія) попередити, попередження́; (інформація) попередина́; 2) (інформування про загрозу) (дія) застеріга́ти, застеріга́ння; (подія) застерегти́, застере́ження; (інформація) засторо́га; 3) (вживання заходів) (дія) запобіга́ти, запобіга́ння; (подія) запобігти, запобі́ження; (засіб) запобі́жник
830. попереджувати	предупреждать	1) (інформувати наперед) попереджува́ти; 2) (попереджувати про небезпеку) застеріга́ти; 3) (вживати заходів, перешкоджати) запобіга́ти
831. попереджуючий	предупреждающий	1) (інформувати наперед) попереджувальний; 2) (попереджувати про небезпеку) застеріга́льний; 3) (вживати заходів) запобіга́льний
832. попередити захворювання	предупредить заболевание	запобі́гти захворі́нню
833. попередити злочин	предупредить преступление	запобі́гти злочи́нові
834. попередити подію	предупредить событие	запобі́гти поді́ї
835. порівняльний	сравнительный	(ознака властивости об'єкта) порівня́льний (ознака властивости суб'єкта) порівнюва́льний
836. порівняльні характеристики	сравнительные характеристики	(влас. об'єкта) порівня́нні характе́ристики (влас. суб'єкта) порівнюва́льні характе́ристики

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
837. посадка	посадка	1) (стос. до рослин) (дія) садіти, садження, насаджувати, насаджування; (подія) посадити, посадження, насадити, насадження; (наслідок) посадка, насадиво, садівля; 2) (стос. до людей, літаків) (неперех. дія) сідати, сідання; (неперех. подія) сісти; (перех. дія) садити, садження; (перех. подія) посадити, посадження; (місце) посад [1], посада 3) (техніка, механіка) (дія) насаджувати, насаджування; (подія) насадити, насадження; (наслідок) насад [21]; 4) (стос. до людського тіла) постава
838. посадку здійснив літак	посадку осуществил самолет	сів літак
839. посадочний, посадковий	посадочный	(призначений, щоб його садити, від <i>сади́во</i>) садивний; (призначений, щоб ним садити, від <i>сади́ло</i>) садильний; (призначений для сідання) сідальний; (стос. до посаджених дерев) посадковий; (призначений для насаджування) насаджувальний; (техн., стос. до насаду) насадівий
840. посвідчення	удостоверение	посвідка
841. посилення	ссылка	(дія) посиля́тися, посиля́ння; (подія) посла́тися, посла́ння; (наслідок — згадка чи позначка джерела) посилка [16, 1-5]
842. поставка	поставка	(дія) поста́чати, поста́чання; (подія) поста́чити, поста́чення; (наслідок, об'єкт) поста́ча
843. постійний	постоянный	(повсякчас наявний) постійний, повсякчасний; (завжди однаковий величиною чи якістю) сталий
844. постійно діючий	постоянно действующий	постійний, повсякчасний
845. постраждалий	пострадавший	(людина) постражда́лець; (подієознака) постражда́лий
846. потепління клімату	потепление климата	(дія) теплі́шання клімату; (подія) потеплі́шання клімату
847. потерпілий	потерпевший	(людина) потерпі́лець; (подієознака) потерпі́лий
848. потрясаючий потрясний	потрясающий	(ознака акт. дійової властивості) разю́чий, вража́льний, приголо́мчий, приголо́мшувальний, ошелешувальний, звору́шувальний, надзвичайний; (дієознака) що вража́є, що приголо́мшує, що ошелешує, що звору́шує
849. початкуючий	начинающий	(людина) початківець; (дієознака) що початку́є, початкуючи
850. пошив, пошиття	пошив	(дія) ші́ти, шиття́; (подія) поші́ти, пошиття́; (наслідок) поші́в
851. пошук	поиск	(дія) шукáти, шукáння [1-5]; (подія) пошукáти, пошукáння; (наслідок) пошук, пошукáність
852. правдивий	настоящий, правдивый	(справжній, достеменний) правді́вий [1-4]; (який говорить правду) правдомовний, (людина) правдомовець; (який любить правду) правдолюбівий; (людина) правдолюб

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
853. правка	правка	1)(дія) виправляти, виправління; (подія) виправити, виправлення; (наслідок) віправа, віправка, віправленість; 2)(дія) поправляти, поправління; (подія) поправити, поправлення; (наслідок) поправа, поправка, поправленість; 3)(дія) корегувати, корегування; (подія) скорегувати, скорегування; (наслідок) корекція, коректа, коректура, скорегованість; 4)(дія) редагувати, редагування; (подія) зредагувати, зредагування; (наслідок) редакція, зредагованість
854. практикуючий	практикующий	(ознака властивості суб'єкта) –практик, практикувальний; (дієознака) що практикує, практикуючи; (суб'єкт дії) практик
855. працюючий	работающий	(людина) працівник; (дієознака) який працює, працюючи
856. працюючий пенсіонер	работающий пенсионер	пенсіонер-працівник; пенсіонер, що працює
857. представляти результати	представляют результаты	(у певному вигляді) подавати результати, показувати результати; (передавати) надавати результати
858. представляти собою	представляют собой	бути, становити, являти собою
859. пред'являти, пред'явити	предъявляют, предъявить	подавати, подати; надавати, надати
860. при	при	1) в, у, під час, у процесі; 2) (за умови) за, у разі, за умови; 3) (біля, поряд, поруч) при
861. при виході	при выходе	(стос. до дії) виходячи, коли виходять, під час виходження; (стос. до події) вийшовши, коли вийшли, у разі вийдення; (стос. до місця) при виході, біля виходу, поряд з виходом
862. при вході	при входе	(стос. до дії) входячи, коли входять, під час входження; (стос. до події) увійшовши, коли ввійшли, у разі вийдення; (стос. до місця) при вході, біля входу, поряд із входом
863. при необхідності за необхідності	при необходимости	у разі потреби, за потреби
864. при оновленні	при обновлении	(стос. до дії) онівлюючи, під час онівлювання; (стос. до події) онівівши, у разі онівлення
865. при переході	при переходе	(стос. до дії) переходячи, коли переходять, під час переходження; (стос. до події) перейшовши, коли перейшли, у разі перейдення; (стос. до місця) при переході, біля переходу, поряд з переходом
866. при посадці літака	при посадке самолета	(стос. до дії) під час сідання літака; (стос. до події) після посадки літака (див. посадка)
867. при президентові	при президенте	при президенті (президентові — давальн. відм.)
868. при роботі в режимі	при работе в режиме	працюючи в режимі
869. при умові	при условии	за умови
870. при цьому	при этом	1) у такому разі, у цьому разі, за таких обставин 2) з тим, до того ж
871. привести в порядок	привести в порядок	упорядкувати
872. привод, привід	привод повод	(урухомчий механізм) урухомник [16, 40] (підстава для дії) прівід (до упряжі) повід
873. приводити в дію	приводит в действие	1) (робити дієвим) задіювати; 2) (робити рухомим) урухомлювати [16, 26, 40]
874. приводити в порядок	приводит в порядок	упорядковувати
875. приводити в рух	приводит в движение	урухомлювати [16, 40]
876. приводний	приводной (приводящий в движ.) приводной (приводимый в движ.)	(ознака властивості суб'єкта) урухомчий [40]; (ознака властивості об'єкта) урухомний [26, 40]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
877. приводний ремінь	приводной ремень	урухóмчий пáс
878. приготовлений	приготовленный	(на кухні) скухováрений [27, 29]
879. приготовлений	приготовленный	приготóваний
880. приготовлення приготування	приготовление	(дія) готувáти, готувáння; (подія) приготувáти, приготувáння; (наслідок) приготóваність, готóвість, приготóва
881. придушення завад	подавление помех	(дія) притлúмлювання завад; (подія) притлúмлення завад; (наслідок) притлúмленість завад
882. приєднуючий	присоединяющий	(ознака властивості) приєднáвчий [16], (дієознака) що приєднує, приєднуючи
883. призначення	назначение предназначение	(дія) призначáти, призначáння; (подія) призначити, призначення; (властивість, стан) призначáка, призначеність
884. приймальна	приемная	(примістище) приймáльня; (ознака комісії тощо) приймáльна
885. приймати до уваги	принимать во внимание	брáти до увáги
886. приймати міри	принимать меры	уживáти зáходів
887. приймати участь	принимать участие	брáти úчасть
888. прийняти до уваги	принять во внимание	узýти до увáги
889. прийняти міри	принять меры	ужýти зáходів
890. прийняти участь	принять участие	узýти úчасть
891. прийом	прием	1) (дія) приймáти, приймáння; (подія) прийняти, прийняття; 2) (щодо гостей) (дія) вітáння, приймáння, (подія) привітáння, прийняття; 3) спóсіб [21-23], зáхід[3], мéтод, пóбит; 4) раз[2], захід[2], нáпад[2], наворót [2]
892. прийти до свідомості	прийти в сознание	опритóмніти
893. прийти до тями	прийти в себя	отýмитися
894. прикладна програма	прикладная программа, приложение	застосóвна прогáра, застосóнок [15, 37]
895. прикладний	прикладной	(призначений для застосовування) застосóвний [21, 32, 40], (належний до ужитку) ужиткóвий [30, 40], (призначений для притуляння) прикладний
896. приміщення	помещение	(дія) приміщувáти, приміщувáння; (подія) примістítи, приміщення; (місце у будівлі) примістище, приміща
897. приналежати	принадлежать	налéжати
898. приналежність	принадлежность	1) налéжність (немає дієслова <i>приналежати!</i>) 2) (предмет) річ, (для роботи) прилáддя, знаряддя
899. припустимий	1) допустимый 2) предполагаемый	1) допускний [21, 23, 40], допущéнний, дозволéнний [2, 32] 2) (ознака властивості) припускний, припущéнний, здóгадний; (дієознака) припускáний, гáданий

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
900. прискорення	ускорение	1) (щодо якоїсь дії): а) (робити швидшою) (перех. дія) пришвидшувати, пришвидшування; (перех. подія) пришвидшити, пришвидшення; (х-ка перех. дії) пришвидшуваність; (наслідок перех. події) пришвидшеність, пришвид; б) (ставати швидшою) (неперех. дія) швидшати, швидшання; (неперех. подія) пошвидшати, пошвидшання; (х-ка неперех. дії) швидшалість; (наслідок неперех. події) пошвидшалість, пошвид; 2) (щодо якоїсь події): а) (робити такою, що скоріше станеться) (перех. дія) прискорювати, прискорювання; (перех. подія) прискорити, прискорення; (х-ка перех. дії) прискорюваність; (наслідок перех. події) прискореність, прискора; б) (ставати такою, що скоріше станеться) (неперех. дія) скорішати, скорішання; (неперех. подія) поскорішати, поскорішання; (х-ка неперех. дії) скорішалість; (наслідок неперех. події) поскорішалість, поскора
901. прискорення події	ускорение события	(дія) прискорювання події; (подія) прискорення події (наслідок) прискореність події, прискора події
902. прискорення руху	ускорение движения	(дія) пришвидшування руху; (подія) пришвидшення руху; (х-ка дії) пришвидшуваність руху; (наслідок події) пришвидшеність руху, пришвид руху
903. прискорити	ускорить	1) (зробити швидшою якусь дію) пришвидшити; 2) (наблизити в часі настання якоїсь події) прискорити
904. прискоритися	ускориться	1) (щодо якоїсь дії): (стати швидшою) пошвидшати; 2) (щодо якоїсь події): (стати такою, що скоріше станеться) поскорішати;
905. прискорювати	ускорять	1) (робити швидшою якусь дію) пришвидшувати; 2) (наближати в часі настання якоїсь події) прискорювати
906. прискорюватися	ускоряться	1) (щодо якоїсь дії): (ставати швидшою) швидшати; 2) (щодо якоїсь події): (ставати такою, що скоріше відбудеться) скорішати;
907. приступати до роботи	приступать к работе	ставати до роботи, починати працювати, починати роботу
908. приступити до роботи	приступить к работе	стати до роботи, почати працювати, почати роботу
909. присутній	присутствующий	(істоти) присутній; (речі) наявний
910. приходити до свідомості	приходит в сознание	притомніти, опритомнювати
911. пробачати <i>кого</i>	извинять <i>кого</i>	пробачати <i>кому</i>
912. пробіл	пробел	1) (вільне місце від того, чим заповнене довкілля) прогалина, лакуна 2) (незадрукowana ділянка носія друку) прогалина; (між словами в рядку) прогалонок; 3) (вада) прогалина
913. пробка	пробка	1) (матеріал) корок; 2) (предмет з будь-якого матеріалу) корок [15, 16, 1-5], чіп, загічка, ковпачок, накривка; 3) (скупчина транспорту на дорозі) затір
914. проведення випробувань	проведение испытаний	випробування
915. проведення досліджень	проведение исследований	досліджування
916. проводити випробування	проводить испытания	випробувати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
917. проводити дослідження	проводить исследование	досліджувати
918. проводити полив	приизводит полив	поливати
919. прогнозований	предсказуемый, прогнозируемый	(ознака властивості) передбачний, спрогнозовний; (дієознака) передбачуваний, прогнозований
920. програмне забезпечення	программное обеспечение	програмові засоби, (сукуп наявних чи потрібних програм) програмовий стіток
921. продавщица	продавщица	продавця[2,32], продавниця [2], продавчиня [30], продавчачка[32]
922. продаж	продажа	(дія) продавати, продавання; (подія) продати, продання; (об'єкт) продаж; (наслідок) проданість
923. продовження	продление	(у часі чи просторі) (дія) продовжування, подовжування, (подія) продовження, подовження
924. продовження	продолжение	(у часі) (перех дія) провадження далі; (неперех дія) тривання; (об'єкт) подальша частина, далі
925. продовжувати	продлевать	(у часі чи просторі) продовжувати, подовжувати
926. продовжувати	продолжать	(у часі) провадити далі
927. продовжувати навчання	1) продолжать обучение 2) продлевать обучение	1) навчатися далі 2) продовжувати навчання
928. продовжувати роботу	1) продолжать работу 2) продлевать работу	1) працювати далі 2) продовжувати роботу
929. продовжуватися	продолжаться	(у часі) тривати
930. продовжується робота	1) продолжается работа 2) продлевается работа	1) триває робота 2) роботу продовжено, продовжуємо роботу
931. продовжують залишатися	продолжают оставаться	[й] далі залишаються
932. продукты харчування	продукты питания	харчі, харчові продукти
933. проектувати, проектування	проектировать, проектирование; проецировать, проецирование	1) (створювати проєкт) (дія) проєктувати, проєктування; (подія) спроєктувати, спроєктування; (наслідок) проєкт, спроєктованість; 2) (створювати проєкцію) (дія) проєкціювати, проєкціювання [16]; (подія) спроєкціювати, спроєкціювання; (наслідок) проєкція, спроєкційованість;
934. пройти	произойти пройти	(у часі) <i>неперех.</i> відбутися, протривати, минути, сплисти, збігти
935. пройти	пройти миновать	(у просторі) пройти, перейти, минути
936. проїзд	проезд	(дія) проїжджати, проїжджання; (подія) проїхати, проїхання [46]; (наслідок, місце) проїзд
937. проінформувати	проинформировать	поінформувати
938. пропаганда	пропаганда	(дія) пропагувати, пропагування; (дія) спропагувати, спропагування; (те, що його пропагують) пропаганда
939. пропускна здатність	пропускная способность	пропускальна здатність
940. пропускний	пропускной	(дійова властивість суб'єкта) пропускальний; (дійова властивість об'єкта) пропускний
941. протидіючий	противодействующий	(ознака властивості) протидіяльний; (дієознака) що протидіє, протидіючи
942. протилежний	противоположный	1)(той, що лежить (міститься) навпроти чогось) протилежний; 2)(спрямована супроти дія, думка тощо) супротівний, протівний

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
943. протилежність	противоположность	1)(що лежить (міститься) навпроти чогось) протилежник; (властивість) протилежність; 2)(що діє чи спрямований супроти) супротивник, противник; (властивість) супротивність, протівність
944. протипоказання	противопоказания	протипокази
945. протиріччя	противоречие	суперечність
946. протікати	протекать	(дії, події) відбуваються; (рідини, потоки, річки) течуть (посудини, вмістища) протікають (час) плине, спливає
947. проходити	проходить	(витратити час на ходіння) прохóдити
948. проходити	проходить миновать	(у просторі: шлях, крізь щось, повз щось тощо) прохóдити, перехóдити, минáти
949. проходити, йти	происходит проходить	(у часі) <i>неперех.</i> відбуватися, тривáти, минáти, спливати, збігáти
950. процес розвитку	процесс развития	розвивáння
951. прощати <i>кого</i>	прощать <i>кого</i>	прощати <i>кому</i>
952. пряжений	жаренный	(стос. до горіхів, зерна, насіння, борошна, молока) (подієознака) спряжений; (дієознака) пряжений (об'єкт дії) пряживо; (наслідок) пряже́ня
953. псувний	портящийся	(схильний псуватися) псувкíй (якого можна зіпсувати) зіпсóвний
954. пустий	пустой	порóжній
955.пустотілий	пустотельй	порожністий
956. пустушка	пустушка	соска-гамівничка [26, 27], смочка-гамівничка
957. радіти <i>чому</i>	радоваться <i>чему</i>	радіти з <i>чого</i>
958. рахувати	считать	1) вважати; 2) рахувати, лічити, облічувати
959. реалізація	реализация	(дія) дійснити, дійснення, реалізувати, реалізування; (подія) здійснити, здійснення, зреалізувати, зреалізування; (багаторазова дія) здійснювати, здійснювання, зреалізовувати, зреалізовування; (наслідок події) здійсненість, реалізація
960. реалізовувати	реализовывать	(дія) дійснити, реалізувати; (багаторазова дія) здійснювати, зреалізовувати
961. реалізувати	реализовать	(дія) дійснити, реалізувати; (подія) здійснити, зреалізувати; (багаторазова дія) здійснювати, зреалізовувати
962. реальний	реальный	дійсний
963. реальність	реальность	дійсність
964. регулюючий	регулирующий	(призначеність) регулювáльний; (спроможність) регулівний; (дієознака) що регулює, регулюючи
965. реєстрація	регистрация	(дія) реєструвати, реєстрування [16]; (дія) зареєструвати, зареєстрування [16]; (запис у реєстрі) реєстрація [16]; (наслідковий стан) зареєстрованість
966. результат	результат	наслідок, вислід, результáт, підсумок
967. результуюча	результующая	(ознака властивости) підсумкóва, вислідна, результівна
968. релевантний	релевантный	дорéчний
969. ремені безпеки	ремни безопасности	пáски безпéки
970. ремінь	1) ремень 2) кожа (выделанная)	1) (смуга, смужка з тканини чи ременю) пас, пáсок [1-5, 23-26] 2) (матеріал – вичинена шкура) ремíнь [1-5, 23-26, 36]
971. ресурсозбереження	ресурсосбережение	ресурсоцáдження, ресурсооцáджування

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
972. ресурсозберігаючий	ресурсосберегающий	ресурсошадильний, ресурсоошаджувальний
973. реципієнт	реципиент	прийма́ч, сприйма́ч, сприйма́льник, отримувач, чита́ч, слуха́ч, гляда́ч
974. рибак, риболов	рыбак, рыболов	(особа) рибáлка, рибáк; (той, хто розводить рибу) рибник
975. рибалка, рибальство, риболовля	рыбалка	(дія) рибáлити, рибáлення, лови́ти ри́бу, лóвлення ри́би; (розводження риби) рибництво; (множина рибалок) рибальство; (наслідок) улов, вилов, риболовля
976. ризик захворювання	риск заболевания	ризик захворіти, ризик захворіння
977. рідинний	жидкостный	(який використовує рідину) риди́новий; (стан речовини) риди́нний [21, 22, 36, 40]
978. рідинний вогнегасник	жидкостный огнетушитель	риди́новий вогнега́сник
979. рідке паливо	жидкое топливо	риди́нне паливо [26,54]
980. рідке скло	жидкое стекло	риди́нне скло [26, 54], плинне скло [54]
981. рідкий	жидкий	(негустий) плінний, рідкий (стан речовини) риди́нний [21, 22, 36, 40]
982. рідкий	редкий	(рідко розташований) рідкий; (рідко трапляється) рідкісний
983. рідкий кристал	жидкий кристалл	риди́нний кристал [36,54]
984. рідкий стан	жидкое состояние	риди́нний стан [21, 22,36,54]
985. рідкокристалічний	жидкокристаллический	риди́ннокристаловий [54], плійнокристаловий [54]
986. різьба	резьба	(з'єднувальний засіб) на́різь [16, 43, 54]
987. різбовий	резьбовой	на́різе́вий [21, 27, 36, 40, 54]
988. робити вибір	делать выбор	вибира́ти
989. робити можливим	делать возможным	уможли́влювати
990. робити неможливим	делать невозможным	унеможли́влювати
991. роз'єм	разъем	ро́знім [21, 22, 36,54]
992. роз'ємний	разъемный	розні́мний [16,54]
993. розбірливий текст	разборчивый текст	розбі́рний [32] текст (розбірливий – спроможний розбиратися)
994. розведення	разведение	(дія) розво́дити, розво́дження; (подія) розве́сті, розве́дення; (наслідок) розві́д, розве́деність
995. розвиваючий	развивающий	(ознака властивості суб'єкта) розви́вальний; (дієознака) що розви́ває, розви́ваючи
996. розвиток	развитие	(дія) розви́вати, розви́ватися, розви́вання; (подія) розви́нути, рові́нутися, розви́нення; (наслідок) ро́звиток, розви́неність
997. розгалуження	разветвление	(дія) галу́зити, галу́ження, розгалу́жувати, розгалу́жування [16]; (подія) розгалу́зити, розгалу́ження [16]; (наслідок) розгалу́зина [16], розгалу́женість
998. роздільна здатність	разрешающая способность, разрешение	вирі́знівність, вирі́знівна здатність [40, 44], вирі́зняльність, вирі́зняльна здатність [53,54]
999. розкошелитися	раскошелиться	розкопо́тітися, розв'язáти калі́тку, ві́вернути калі́тку (гаманця)
1000. розмір більше 1 м.	размер больше 1 м.	ро́змір бі́льший, ніж 1 м
1001. розмір менше 1 м.	размер меньше 1 м.	ро́змір ме́нший, ніж 1 м
1002. розпилення	распыление	(порошок, рідину, енергію, думки та ін.) (дія) розпо́рошувати, розпо́рошування; (подія) розпо́рошити, розпо́рошення; (наслідок) розпо́рошиво; (наслідковий стан) розпо́рошеність

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1003. розпилювання	распиливание	(пилкою) (дія) розпильювати, розпильювання; (подія) розпильяти, розпильяння; (наслідковий стан) розпильяність; (місце, наслідок) розпил
1004. розпилювати	распиливать	(пилкою) розпильювати
1005. розпилювати	распылять	(порошок, рідину, енергію, думки та ін.) розпоробшувати
1006. розподільний	распределительный	(ознака властивості суб'єкта) розподільчий; (ознака властивості об'єкта) розподільний
1007. розрахунок	расчет	(дія) розрахувати, розрахування; (подія) розрахувати, розрахування; (наслідок) розрахунок, розрахованість
1008. розташування	расположение	(дія) ташувати, ташування, розташовувати, розташовування [16]; (подія) розташувати, розташування [16]; (наслідок) розташунок [16], розташованість [16]
1009. розширюватися	расширяться	шіршати
1010. рукавичка	перчатка маленькая перчатка варежка маленькая варежка	(усі пальці — окремо) пальчатка [1-4, 27, 26], маленька пальчатка; (великий палець — окремо, решта — разом) рукавиця, (маленька) рукавичка
1011. рукавички	перчатки варежки, рукавички	(усі пальці окремо) пальчатки; (один палець окремо) рукавиці, (маленькі) рукавички
1012. рукоятка	рукоятка	руків'я, держак, рúчка
1013. руль	руль	1) (автомобіля, велосипеда) кермо; 2) (судна, літака) стерно
1014. русизм	русизм	росіянізм (руська мова – це давня назва української)
1015. ряжений	ряженный	(подієознака) переряджений, перевдягнений; (дієознака) ряджений, переряджуваний, перевдяганий; (особа) ряджіник, перевдяганець
1016. сальник	сальник	защільнювач [16]
1017. самий ...	самий ...	най-...-ший (-щий)
1018. самий відомий	самий известный	найзнаніший, найвідоміший
1019. самий довгий	самий длинный	найдовший
1020. самий кращий	самий лучший	найкращий
1021. санкціонований	санкционированный; санкционируемый	(подієознака) осанкційований (дієознака) санкційований; (ознака властивості) осанкційовний
1022. санкціонування	санкционирование	(дія) санкційувати, санкційування; (подія) осанкційувати, осанкційування; (наслідок) санкція, осанкційованість
1023. санкціонувати	санкционировать	(дія) санкційувати; (подія) осанкційувати
1024. світлий	светлый	(про колір) ясний
1025. світло-червоний	светло-красный	ясно-червоний
1026. світосприйняття	мировосприятие	світосприймання [2, 49]
1027. секціонований	секционированный; секционируемый	(подієознака) посеkційований (дієознака) секційований; (ознака властивості) посеkційовний
1028. секціонування	секционирование	(дія) секційувати, секційування; (подія) посеkційувати, посеkційування; (наслідок) сeкція, посеkційованість
1029. секціонувати	секционировать	(дія) секційувати; (подія) посеkційувати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1030. селекціонований	селекционированный; селекционируемый	(подієзнака) зселекційований; (дієзнака) селекційований (ознака властивості) зселекційовний
1031. селекціонувати	селекционировать	(дія) селекціювати; (подія) зселекціювати
1032. селекція, селекціонування	селекция	(дія) селекціювати, селекціювання; (подія) зселекціювати, зселекціювання; (наслідок) селекція, зселекціюваність
1033. сервіс	сервис	(дія) обслуговувати, обслуговування, обслу́жувати, обслу́жування; (подія) обслу́жувати, обслу́жування, обслу́жити, обслу́ження; (наслідок) обслу́гованість, обслу́женість; (суб'єкт) обслу́га
1034. сертифікований	сертифицированный; сертифицируемый	(подієзнака) осертифікований; (дієзнака) сертифікований; (ознака властивості) осертифікований
1035. кваліфікований	квалифицированный; квалифицируемый	(подієзнака) окваліфікований; (дієзнака) кваліфікований; (ознака властивості) окваліфікований
1036. кваліфікований	квалифицированный; квалифицируемый	(подієзнака) окваліфікований; (дієзнака) кваліфікований; (ознака властивості) окваліфікований
1037. стандартований	стандартизированный; стандартизируемый	(подієзнака) устандартований; (дієзнака) стандартований; (ознака властивості) устандартований
1038. спеціалізований	специализированный; специализируемый	(подієзнака) успеціалізований; (дієзнака) спеціалізований; (ознака властивості) успеціалізований
1039. сидіння	сидение	(дія) сидіти, сидіння; (подія) посидіти, посидження; (місце) сидіть [1,3,4,23], місце сидіти [32], місце для сидіння, сідавка [1,3,4], сідак [1,3,4], крісло, кріселко, стілець, лавка, ослі́н, сі́дло, сі́дало
1040. символ	символ	1) знак; 2) символ
1041. систематизація	систематизация	(дія) систéмити, систéмлення, усистéмлювати, усистéмлювання; (подія) усистéмити, усистéмлення; (наслідок) усистемленість, систематизація, система
1042. січна	секущая	(ознака властивості суб'єкта дії — напр. площина) розтинáльна, перетинáльна [16]; (лінія чи поверхня) розтинáчка, перетинáчка
1043. скачувати, скачати, скатувати, скатати	1) скачивать, скачать; 2) скатывать, скатать	1) (переписувати з інтернету тощо) (дія) спісувати, переписувати, копіювати; (подія) списати, переписати, скопіювати; 2) (згортати в рулон) (дія) скáчувати, згортáти, звивáти; (подія) скачáти, згорнúти, звинути; 3) (зліплювати, качаючи, надаючи циліндрової форми) (дія) скáчувати; (подія) скачáти; 4) (спускати чи переміщувати, котячи) (дія) скóчувати; (подія) скотíти
1044. складає половину	составляет половину	станóвить половíну
1045. складаний, складний	складной, составной, складывающийся	(якого можна скласти) складáний [16, 40]; (який перебуває в дії) складáний; (після події) склáдений; (непростий) складáний
1046. складова	составляющая	1) (річ – що?) складáник, складáниця, частíна; 2) (ознака – яка?) складо́ва

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1047. скловидний	стекловидный	склістий [54], склува́тий
1048. скорочення	сокращение	(дія) скорочувати, скорочування; (дія) скоротити, скорочення; (наслідок) скорот [21, 30], скороченість
1049. слабий	больной	хворий, недужий, слабій
1050. слабий	слабый	(незначний, неміцний, несильний) слабкий
1051. слабо-	слабо-	(незначно) сла́бо-, ма́ло-
1052. слизова	слизистая	(слизова оболонка – що?) слизови́ця; (ознака властивості – яка?) слизова́
1053. слід	след	(залишений на чомусь відбиток тощо) слід
1054. слід	следует	тре́ба, потрі́бно, ва́рто
1055. слідуєчий	следующий	1) (поданий далі) такий; 2) (що скоро настане) прийдешній, майбутній; 3) (розташований далі у просторі) дальший, подальший; 4) (перший із подальших) черговий
1056. слідчий	следователь	(особа – хто?) розслідувач, слідувач; (ознака властивості – який?) слідчий
1057. словосполучення	словосочетание	словосполу́ка
1058. смажена кава	жареный кофе	(подієознака - готова) спряжена ка́ва; (дієознака - яка перебуває в процесі пряження) пряжена ка́ва; (смажена — оброблена в розжареній олії)
1059. смажити, жарити, пряжити	жарить	(у рідинному жирі) сма́жити [20]; (на жару чи вогні) жа́рити [20]; (у печі тощо) пекти́; (поволі обробляти теплом по всій; товщі однаково: молоко, горіхи, зерно, насіння, борошно) пря́жити [20]
1060. сміятися над ким, чим	смеяться над кем, чем	сміятися (глузувати) з ко́го, з чо́го
1061. соковижималка	соковижималка	соковичавни́ця [26, 27, 28]
1062. солдат	солдат	воя́к
1063. солірувати	соли́ровать	солюва́ти
1064. соліруючий, солюючий	соли́рующий	(ознака властивості) солі́вний, (дієознака) що солі́є, солію́чи
1065. спадаючий	убывающий	(ознака властивості) спада́вий, спадлі́вий, низхі́дний, ме́ншавий; (дієознака) що спада́є, спада́ючи, спадні́й, що ме́ншає, ме́ншаючи
1066. спеціаліст	специалист	фахівець
1067. спеціальність	специальность	фах
1068. спеціалізований	специализованный	успеціалізований ???
1069. співаючий	поющий	(ознака властивості) співу́чий; (дієознака) що співа́є, співа́ючи
1070. співпадати	совпадать	збіга́тися
1071. співпадаючий	совпадающий	збі́жний
1072. співпадіння	совпадение	(дія) збігатися, збігання; (подія) збігтися, збіження; (наслідок) збіг, збіглість
1073. співробітник	сотрудник	(заводу, закладу тощо) працівні́к; (колега по роботі) співпраці́вник
1074. співробітництво	сотрудничество	співпра́ця
1075. співробітничати	сотрудничать	співпрацюва́ти
1076. співставляти	сопоставлять	зіставля́ти, порі́внювати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення	
українськомовні	російськомовні	українськомовні	
1077. спливати	1) всплывать; 2) уплывать	1) виринати; 2) (пливучи, рухаючись, віддаляючись зникати) спливати	
1078. спливаючий	всплывающий	1) (ознака властивості) виринаний; (дієознака) що виринає, виринаючи; 2) (ознака властивості) спливкий; (дієознака) що спливає, спливаючи	
1079. сповіщати кому	сообщать кому	сповіщати кого	
1080. споживча тара	потребительская тара	спожиткова тара	
1081. спонукати до чого	побуждать к чему	спонукати на що	
1082. спорядження	снаряжение	(дія) споряджати, споряджання; (подія) спорядити, спорядження; (засоби) споряддя [26, 27, 29]	
1083. спостереження	наблюдения	(дія) спостерігати, спостерігання; (подія) спостерегти, спостереження; (наслідок) спостереженість, спостерега	
1084. спостережний	наблюдательный	(ознака властивості суб'єкта) спостерігальний; (ознака властивості об'єкта) спостережний	
1085. сприйняття	восприятие	(дія) сприймати, сприймання; (подія) сприйняти, сприйняття; (наслідок) сприйнятність, сприйняток	
1086. спряжений	жаренный	(стос. до горіхів, зерна, насіння, борошна, молока) спряжений	
1087. спряжений	сопряженный	супряжений	
1088. спряження	сопряжение	(дія) супрягати, супрягання; (подія) супрягти, супряження; (наслідок) супряженість, супряга, супряжина	
1089. спряження, пряження	жарка	(стос. до горіхів, зерна, насіння, борошна, молока) (дія) пряжити, пряження; (подія) спряжити, спряження; (наслідок) спряженість, (продукт) пряжена, пряженка; (об'єкт) пряживо	
1090. стабілізуючий	стабилизирующий	(ознака призначеності) стабілізувальний; (ознака спроможності) стабілізівний; (дієознака) що стабілізує, стабілізуючи	
1091. створіння	создание	(наслідок події) твориво, твір, вітвір; (подіяння) створити, створення; (діяння) творити, творення, створювати, створювання; (неперех. подія) створитися, створіння; (неперех. дія) створюватися, створювання;	
1092. стержень	стержень	стріжень	
1093. стимулюючий	стимулирующий	(призначеність, спроможність) спонукальний, заохочувальний, пришвидшувальний, стимуловальний, стимулівний; (дієознака) що спонукає, що заохочує, що пришвидшує, що стимулює	
1094. сяючий	сияющий	(ознака властивості) осайний; (дієознака суб'єкта) що сяє, сяючи	
1095. стійкість	стойкость	(здатність чинити опір незворотним негативним впливам) тривкість	
1096. стійкість	устойчивость	(здатність відновлювати нормальний стан і властивості після відхилення від нього) стійкість	
1097. стійкість забарвлення	стойкость окраски	тривкість забарви	
1098. стійкість конструкції	стойкость конструкции устойчивость конструкции	(стос. до корозії) тривкість конструкції; (стос. до відхилення від вертикалі) стійкість конструкції	
1099. стосовно кого, чого	касательно кого, чего относительно кого, чего	стосовно до кого, до чого	
1100. стосуватися кого, чого	касаться кого, чего	стосуватися до кого, до чого	

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1101. строгий	строгий	суб'орій, вимогливий, пильний, твердий, гострий; точний, чіткий; статичний, класичний, штівний
1102. строк	срок	(момент часу) термін [13, 16]; (проміжок часу) строк [13, 16]
1103. струтуризація	структуризация	(дія) структурувати, структурування; (подія) уструктурувати, уструктурування; (наслідок) структура, побудова, уструктурованість
1104. струтурований	структурированный; структурируемый	(дієознака) структурований; (подієознака) уструктурований; (ознака властивості) уструктурований
1105. струтурувати	структурировать	(дія) структурувати, (подія) уструктурувати
1106. сумісна дія	совместное действие	спільна дія
1107. сумісний	1) совместный 2) совместимый 3) совмещенный	1) спільний 2) (якого можна сумістити) сумісний 3) суміщений
1108. супроводжуваний	сопровождается	(дієознака) супроводжений; (ознака властивості) супровідний; (об'єкт дії) супроводженик
1109. супроводжування супровід	сопровождение	(дія) супроводити, супроводження; (подія) супровести, супроведення; (наслідок) супровід; (суб'єкт дії) супровідник
1110. супроводжувати	сопровождать	супроводити
1111. супроводжуючий, супроводжувальний супровідний	сопровождающий	(ознака властивості суб'єкта) супровідчий, (дієознака суб'єкта) що супроводить, супроводячи
1112. сходимість	сходимость	збіжність
1113. схожість	всхожесть	(здатність сходити, проростати) сходівість, пророставість
1114. схожість	сходство	(наявність близьких ознак) схожість
1115. так як	так как	позаяк, оскільки
1116. такий же	такой же	такий самий
1117. такими є ...	такowymi являются ...	такі ..., такі є ...
1118. там же	там же	там само
1119. твердіти	твердеть, отвердевать	тужавіти, твёрднути
1120. творіння	творение	(наслідок події) витвір, твір, твориво; (подія) витворити, витворення, створити, створення; (діяння) витворювати, витворювання, творити, творення, створювати, створювання; (неперех. подія) витворитися, витворення, створитися, створення; (неперех. дія) витворюватися, витворювання, творитися, творіння, створюватися, створювання
1121. творог	творог	сир (кисломолочний)
1122. температура складає 20°C	температура составляет 20°C	температура становить 20°C
1123. теорія перекладу	теория перевода	теорія перекладання
1124. теплогенеруючий	теплогенерирующий	(ознака призначеності) теплогенерувальний; (ознака спроможності) теплогенерівний
1125. термін	1) срок 2) термин	1) (момент часу) термін [13, 16]; (проміжок часу) строк [13, 16]; 2) (назва спеціального втямку) термін
1126. терміновий	срочный	невідкладний, негайний
1127. терміново	срочно	невідкладно, негайно
1128. тим не менше	тем не менее	протé

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1129. тканий	ткáный	1) (подієознака) зітканий, вітканий; 2) (дієознака - який перебуває в процесі ткання) тканий; 3) тканінний
1130. тлумачення	толкование	(дія) тлумáчити, тлумáчення; (подія) вітлумачити, вітлумачення; (наслідок) вітлумок; (стан) вітлумаченість
1131. той же	тот же	той сáмий
1132. топлене масло	топленое масло	(готове) вітоплене мáсло, перетóплене мáсло, стóплене мáсло; (яке перебуває в процесі топлення) тóплене масло
1133. торкатися <i>кого, чого</i>	касáться <i>кого, чего</i>	1) торкатися <i>до кого, до чого</i> ; 2) стосуватися <i>до кого, до чого</i>
1134. туристичний	туристический	тури(ст)ський
1135. у випадку необхідності	в случае необходимости	у разі потреби
1136. у відношенні	в отношении	щодо, стосовно до
1137. у відповідності	в соответствии	відповідно до
1138. у залежності	в зависимости	залéжно
1139. у порівнянні з <i>чим</i>	в сравнении с <i>чем</i>	порівняно з <i>чим</i> , проти <i>чого</i>
1140. у силу чого	в силу чего	через що
1141. у тому числі	в том числе	зокрема, охоплюючи, осягаючи, серед них, між них, а також
1142. у цьому відношенні	в этом отношении	щодо цього
1143. у якості	в качестве	як
1144. ударостійкий, ударотривкий	ударостойкий	ударнотривкий (від <i>ударна тривкість</i>)
1145. уживати <i>що</i>	употреблять <i>что</i>	уживати <i>чого</i>
1146. ужиток	применение, приложение, употребление	(дія) уживáти, уживáння; (подія) ужіти, ужиття; (наслідок) ужіток, ужітість
1147. узагальнюючий	обобщающий	(ознака властивості) узагальнювальний, узагальчий; (дієознака) що узагальнює, узагальнюючи
1148. укорочуватися	укорачиваться	корóгшати
1149. україномовний	украиноязычный	українськомóвний (складне слово від словосполуки <i>українська мова</i> , а не від гібриду <i>україномова</i>)
1150. умовні позначення	условные обозначения	умóвні познáки [16]
1151. уніфікований	унифицированный; унифицируемый	(подієознака) зуніфікований [36, 40]; (дієознака) уніфікований; (ознака властивості) зуніфікований; (зуніфікований об'єкт дії) зуніфікованик; (уніфікований об'єкт дії) уніфікованик
1152. упаковка	упаковка	(дія) упако́увати, упако́ування; (подія) упакува́ти, упакува́ння; (те, що його упаковують) упако́вання; (те, чим опаковують, тара) опако́вання [40]; (упако́вання та опако́вання разом) пако́вання [16,40]; (упакована одиниця) упако́ванка
1153. упаковочна	упаковочная	(примістище) пакува́льня
1154. упаковочна одиниця	упаковочная единица	упако́ванка, упако́вана одини́ця
1155. упаковочний	упаковочный	(призначений пакувати) пакува́льний
1156. управитель	управляющий	розпорядник
1157. управлінець	управленец	керівні́чник
1158. управління	управление	(дія) керува́ти, керува́ння; (підрозділ установи) відді́л, відді́лок, упра́ва
1159. управління довкіллям	управление окружающей средой	екологі́чне керува́ння

Ст.ДА 10.003-2011

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1160. управління навколишнім середовищем	управление окружающей средой	екологічне керування
1161. управлінський	управленческий	керівничий
1162. управляючий	управляющий	(людина) керівник, чільник, очільник; (дієознака) що керує, що очолює, керуючи, очолюючи
1163. усадка	усадка	1) <i>опускаться через осідання ґрунту тощо</i> (дія) осідати, осідання; (подія) осісти, осілення; (наслідок) осілина, осілість; 2) <i>мениати розмірами</i> (дія) зсідатися, зсідання; (подія) зсістися, зсілення; (наслідок) зсілина, зсілість
1164. усадку давати	усадку давать	1) <i>(опускаться через осідання ґрунту тощо)</i> осідати; 2) <i>(мениати розмірами)</i> зсідатися
1165. усушка	усушка	(дія) зсихатися, зсихання; (подія) зсохнутися, зсохнення, ізсохнення; (наслідок) зсохлина, зсохлість; ізсохлість
1166. усушку давати	усушку давать	зсихатися
1167. ухід, вихід, відхід	уход	(дія) йти; (подія) піти
1168. учбовий	учебный	навчальний
1169. учитися чому	учиться чему	учитися чого
1170. ущільнення	уплотнение	1) <i>(збільшування щільності)</i> (дія) ущільнювати, ущільнювання; (подія) ущільнити, ущільнення; (наслідок) щільність [16], ущільненість; 2) <i>(герметизування щілин)</i> (дія) защільнювати, защільнювання [16]; (подія) защільнити, защільнення; (наслідок) защільненість; (матеріал) защільник [16]
1171. ущільнювати	уплотнять	1) (робити щільнішим) ущільнювати 2) (затикати щілини) защільнювати
1172. уявлення, уява	1) воображение, 1) понятие, представление	1) (дія) уявляти, уявляння; (подія) уявити, уявлення; (наслідок-образ) уявина; (наслідковий стан) уявленість; (засіб) уява [1-4]; (акт. властивість) уявлівість; (неперех. власт.) уявкість 2) (дія) тямити, тямлення; (подія) утямити, утямлення; (наслідок) утямок, (наслідковий стан) утямленість; (засіб) тяма [1-4]; (акт. властивість) тямовітість; (неперех. власт.) тямкість,
1173. фактор	фактор	чінник
1174. фільонка	филёнка	тахла
1175. фон	фон	тло [29]
1176. фракціонований	фракционированный; фракционируемый	(подієознака) сфракційований (дієознака) фракційований; (ознака властивості) сфракційовний
1177. фракціонування	фракционирование	(дія) фракціювати, фракціювання; (подія) сфракціювати, сфракціювання; (наслідок) фракція, сфракціюваність
1178. фракціонувати	фракционировать	(дія) фракціювати; (подія) сфракціювати
1179. франкомовний	франкоязычный	французькомовний
1180. функціональний	функциональный	(від функції) функційний; (від функціоналу) функціональний
1181. функціонування	функционирование	(дія) функціювати, функціювання; (подія) профункціювати, профункціювання
1182. функціонувати	функционировать	функціювати

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1183. функціонуючий	функционирующий	(ознака властивості) функціовальний, чинний; (дієознака) що функціює, функціуючи
1184. хвилюючий	волнующий	(дієознака) що хвилює, хвилюючи, що бентежить, бентежачи; (властивість) хвиливний, хвилювальний, бентежильний
1185. хворіти <i>чим</i>	болеть <i>чем</i>	хворіти <i>на що</i>
1186. хлібо-булочний	хлебо-булочный	хлібний
1187. холостий розчин	холостой раствор	контрольний розчин, нульовий розчин
1188. холостий хід	холостой ход	неробочий хід [21, 36], яловий хід [22, 23, 36]
1189. храп	храп	(дія) хропіти, хропіння, похропувати, похропування; (дія) хропнути, хропнення, похропнути, похропіння; (наслідок) хропіт, хропак; (нижня й середня частина перенісся тварини) храп; (пристрій чи деталь механізму) храп
1190. цей же	этот же	цей самий
1191. централізований	централизованный централизуемый	(подієознака) сцентралізований; (дієознака) централізований; (ознака властивості) сцентралізовний
1192. цивілізований	цивилизованный	(подієознака) оцивілізований; (дієознака) цивілізований
1193. ціноутворення	ценообразование	(дія) ціноутворювання; (подія) ціноутворення; (наслідок) ціноутвір
1194. час дії	время действия	(проміжок) тривалість дії
1195. час події	время события	(момент) час події
1196. частіше за все	чаще всего	найчастіше
1197. чекан	чекан	карбівка
1198. черговий	дежурный, следующий	(ознака) черговий; (особа) черговець [1,3,4]
1199. число подій	число событий	кількість подій
1200. читабельність книги	читабельность книги	(властивість) читанність книжки; (х-ка процесу) читаність книжки
1201. читабельність шрифту, читаність шрифту	читабельность шрифта	прочітність шрифту [40]
читабельний, читаний, читний	читабельный, читаемый	(ознака власт. — здатний мати попит у читачів) читанний; (ознака власт. — той, що його можна прочитати) прочитний [54]; (дієознака — той, що перебуває у дії) читаний
1202. читабельність, читаність	читабельность, читаемость	(властивість — здатність мати популярність) читанність; (властивість — можливість прочитання) прочітність [40, 54]; (х-ка процесу — інтенсивність) читаність
1203. читаність носія інформації, читабельність носія інформації	читаемость носителя информации	(властивість) прочітність насія інформації
1204. чушка	чушка	(з металу) виліванець
1205. шатун	шатун	гонок [16, 21, 23, 26, 36, 30]
1206. швейний	швейный	швацький
1207. швидкопсувний	скоропортящийся	швидкопсувкий [40]
1208. швидкотужавіючий	быстроотвердевающий	швидкотужавкий [21]
1209. шкіра	кожа	1) (жива) шкіра; 2) (здерта) шкура; 3) (вичинена) ремінь [1-5, 23-26, 36]
1210. шкіряний	кожаный	ремінний [21, 23, 26, 27, 40]

Засоби неукраїнського способу мислення		Засоби українського способу мислення
українськомовні	російськомовні	українськомовні
1211. шкіряний ремінь	кожанний ремень	ремінний п'асок
1212. шляхом (дії)	путем (действия)	дією, діючи, за допомогою (дії), через (дію)
1213. шляхом проведення	путем проведения	провідженням, провідячи
1214. шляхом удосконалення	путем усовершенствования	удосконалюванням, удосконалюючи
1215. шокующий	шокирующий	(властивість) вражальний, різючий, шоківний, шокувальний; (перебування в дії) що вражає, вражаючи, що шокує, шокуючи
1216. шоу	шоу	видовище
1217. шоу-бізнес	шоу-бизнес	видовищна справа; видовищний бізнес
1218. штабель	штабель	стіс
1219. штатний розклад	штатное расписание	штатний розпис
1220. штрих-код штрихкод	штрих-код	штриховий код
1221. щільність	плотность	(стос. до дискретних середовищ) щільність [16]; (стос. до суцільних середовищ) густина [16]
1222. що використовується	используемый	(дієознака) корістанний, використуваний; (ознака властивості) використівний
1223. що дозволяє	1) что позволяет 2) который разрешает	1) що дає змогу; 2) (стос. до дозволу, що його видає людина чи установа) який дозволяє
1224. що застосовується	применяемый применимый	(дієознака) застосовуваний, що його застосовують; (ознака властивості) застосівний
1225. що робить можливим	что делает возможным	що уможливілює
1226. що складається	состоящий	складений
1227. що характеризується	характеризующийся	(дієознака об'єкта) характеризіваний, що його характеризують; (дієознака вик. неперех. дії) що характеризує себе, що характеризується;
1228. яблуко-грушевий сік		(з яблук і грушок) яблучно-грушевий сік (з плодів яблукогруші) яблукогрушевий сік
1229. який є невід'ємною частиною	который является неотъемлемой частью	як невідокремна частина, що є невідоремна частина

Заувага. Подані в таблиці посилки стосуються лише одного слова, що стоїть перед ними.

Література до Додатка Д

1. Словарь української мови (в 4-х томах) / Б. Грінченко. — К.: «Киевская старина», 1907, «Наукова думка», 1996; <http://r2u.org.ua>
2. Російсько-український словник (А — П) / Редактори: В.М.Ганцов, Г.К.Голоскевич, М.М.Грінченкова; Головний редактор: акад. А.Е.Кримський. — К.: Червоний шлях, 1924; <http://r2u.org.ua>
3. Словник української мови (в 11-ти томах). — К.: Наукова думка, 1970—1980
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. — 1728 с.
5. Російсько-український словник (у 3-х томах) — К.: Наукова думка, 1970.
6. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В.В.Гейченко, В.М.Завірюхіна, О.О.Зеленюк та ін. — К.: Наук. думка, 1998. — 892 с.
7. Орфографічний словник української мови: Близько 120 000 слів. / Уклад.: С.І. Головащук, М.М. Пещак, В.М. Русанівський, О.О. Тараненко. — К.: «Довіра», 1994. — 864 с.
8. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. — К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2004. 303 с. (передрук видання 1925 р.).
9. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови / За ред. І. Вихованця. — К.: Унів. вид-во "Пульсари", 2004. — 400 с.
10. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. — К.: Вид. дім "КМ Академія", 1994. — 254 с.

11. Сербенська О., Редько Ю., Федик О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О. Сербенської: Посібник. – Львів: Світ, 1994. – 152 с.
12. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1999. – 240 с.
13. ДСТУ 1.5:2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлювання та вимоги до змісту нормативних документів.
14. ДСТУ 3966-2000 "Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять"
15. Ухвали науково-технічної комісії з питань термінології при Держстандарті України // Проблеми української термінології. Збірник наукових праць учасників 8-ї Міжнародної конференції "Проблеми української термінології СловоСвіт 2004". — Львів: Ліґа-Прес, 2004. — С. 209-222; http://lp.edu.ua/terminology/TK_Komisija/TK_Komisija.htm#Sect3
16. ДСТУ 3321:2003 Система конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять
17. ДСТУ 3437-96 НАФТОПРОДУКТИ Терміни та визначення
18. ДСТУ 4303:2004 Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять
19. ДСТУ 3003:2006 Технологія поліграфічних процесів. Терміни та визначення понять.
20. ДСТУ 3862-99 Громадське харчування. Терміни та визначення
21. Російсько-український словник наукової і технічної мови / О.Войналович, В.Моргунюк — К.: Вирій, Сталкер, 1997.— 256 с.
22. Російсько-український науково-технічний словник / В. Перхач, Б. Кінаш — Львів, 1997. — 456 с.
23. Словник технічної термінології / І. Шелудько, Т. Садовський. — К.: Державне видавництво України, 1928.— 588 с. <http://r2u.org.ua>
24. Російсько-український словничок / К. Дубняк (1917)
25. Російсько-український словник термінів фізики і хімії / М. Вікул (1918)
26. Показчик ключових термінів до Міжнародної патентної класифікації — К.: Державне патентне відомство України, 1997
27. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація) — К.: Державне патентне відомство України, 1997
28. Міжнародна класифікація промислових зразків — К.: Державне патентне відомство України, 1997
29. Міжнародна класифікація зображальних елементів знаків — К.: Державне патентне відомство України, 1997
30. Словник Чужослів / Павло Штепа (1977)
31. Тимотей Балабан Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля — Львів, 2000. — 400 с.
32. Словник ділової мови / М.Дорошенко, М.Станиславський, В.Страшкевич — К.: Державне видавництво України, 1930. — 248 с. <http://r2u.org.ua>
33. Математичний термінологічний бюлетень ("Проти націоналізму в математичній термінології") — К.: Видавництво ВУАН, 1934. — 80 с.
34. Фізичний термінологічний бюлетень ("Ліквідувати націоналістичне шкідництво в радянській фізичній термінології") — К.: Видавництво ВУАН, 1935. — 81 с.
35. Виробничий термінологічний бюлетень ("Викоринити націоналізм у виробничій термінології") — К.: Видавництво ВУАН, 1935. — 79 с.
36. Російсько-український словник з інженерних технологій / Марія Ганіткевич, Богдан Кінаш — Львів: Ліґа-Прес, 2005. — 848 с.
37. Англійсько-український глосарій виробів Microsoft: громадська редакція / За ред. Богдана Ричара. — Львів: ЕКОінформ, 2006. — 208 с.
38. Англійсько-український словник з програмування і математики / М.Кратко, М. Кікець, Є. Мейнарович та ін. — Луцьк: Надстир'я, 1998. — 640 с.
39. Наталія Непийвода. Практичний російсько-український словник: найуживаніші слова і вислови / За ред. Ф.А.Непийводи. — К.: Основа, 2000. — 247 с.
40. Таланчук П.М., Ярема С.Я., Ярема С.М., Коровайченко Ю.М., Моргунюк В.С., Норми української науково-технічної мови. Тлумачний словник з видавничо-поліграфічної та пакувальної справи: Науково-практичне видання: — К.: Ун-т «Україна», 2006. — 664 с.
41. Російсько-українсько-англійський військовий словник / В. Карачун, І. Черненко, С. Чиж та ін. — К., Техніка, 2001. — 750 с.
42. Гінзбург М., Іщук Ю., Кобилянський Є., Ярмолюк Б., Коваленко С. Ефірна олія" чи "есенція": Наукове обґрунтування вибору терміна // Вісник Національної Академії Наук України, 2005 — №11 — С. 59-63.
43. ДК 004:2003 Український класифікатор нормативних документів. — К.: Держспоживстандарт України, 2003. — 82 с.
44. ДСТУ 4000-2000 Системи тривожної сигналізації. Охоронні теле(відео)системи і системи контролювання доступу. Терміни та визначення.
45. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. —К.: Видавничий центр «Академія», 1998. — 712 с.
46. Російсько-український словник правничої мови / Головний редактор: акад. А.Е.Кримський. — К: Українська академія наук, 1926; <http://r2u.org.ua>
47. Словарь російсько-український 1893—1898 рр. (М. Уманець, А. Спілка); <http://r2u.org.ua>
48. Правописний словник 1929 (П. Голоскевич); <http://r2u.org.ua>
49. Словник українсько-російський 1927 р. (А. Ніковський); <http://r2u.org.ua>
50. Інтегрована лексикографічна система «Словники України»; <http://r2u.org.ua>
51. Російсько-український словник 1930 (О. Ізюмов); <http://r2u.org.ua>
52. Російсько-український сучасний народний словник 2009—; <http://r2u.org.ua>
53. Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки). Частина I англійсько-українська 2010р. (О. Кочерга, Є. Мейнарович); <http://e2u.org.ua>
54. Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки). Частина II українсько-англійська 2010р. (О. Кочерга, Є. Мейнарович); <http://e2u.org.ua>
55. ДСТУ 3830-98 Корозія металів і сплавів. Терміни та визначення основних понять

Ст.ДА 10.003-2011

56. ДСТУ ISO 6107:2004 Якість води. Словник термінів
57. [Російсько-український фразеологічний словник](http://e2u.org.ua) 1927р. (В. Підмогильний, Є. Плужник); <http://e2u.org.ua>
58. [Російсько-український словник сталих виразів](http://e2u.org.ua) 1959р. (І. О. Вирган, М. М. Пилинська); <http://e2u.org.ua>
59. ДСТУ 3761-98 Зварювання та споріднені процеси. Визначення